

Emil Proșcan

EFEMERIDE

Sfințenia apei

Optzeci la sută din mine este... apă! Pare incredibil dar este o realitate. Dacă aș fi fost pus să aleg cred că, până la urmă, aș fi avut aceeași opțiune. Cine știe poate că există în toate o legătura între vremea noastră și cea a Celui care hotărăște.

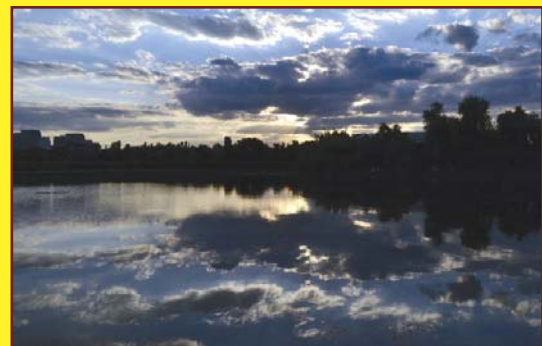
Minunea de-a fi se datorează în cea mai mare parte ei, apei! Doi atomi de hidrogen și unul de oxigen formează o moleculă de apă! Ce simplu! Miliarde astfel de perechi sunt în mine! Sunt un complex al simplității. Și restul de douăzeci la sută din mine, ce este? Oase, carne, zgârciuri, unghii, păr...? Dar și acestea conțin apă!

Cine sunt eu cu adevărat, cel format din apă sau restul? Sau totul? Gândesc, doresc, simt, visez prin apa din mine! Setea este un pretext, o dorință a apei din mine de a se îmbogăți? De ce nu rămâne și trebuie să se plimbe prin mine, aducându-mi vești despre pământ, cer, copaci, alți oameni..., adică de pe unde mai umblă? Zilnic beau apă, deci în fiecare zi se plimbă prin toate celule corpului meu.

Nu eu hotărăsc asta! Apa pe care o beau zilnic vine din măruntaiele pământului, stă un timp în celule mele apoi se întoarce în pământ, cer, copaci, ceilalți oameni! Fiecare înghițitură de apă aduce ceva nou în mine? De ce nu se poate trăi fără apă? În afară de ce spun savanții că face apa în mine, în procesul plasmatic, ce altceva mai face? Care este diferența între apa dinainte de a o consuma și apa din mine? Care este mai importantă, cu mai mare personalitate? Ceva din gândurile mele, din amintiri, simțuri, sentimente, se amprentează în apa care s-a însetat în mine și pleacă odată cu ea? Asta înseamnă că în pământ sunt gândurile oamenilor și de acolo se ridică prin aburi la Cer, pentru a se întoarce în ploi, zăpadă, rouă?

În apa pe care o beau sunt gânduri ale Pământului? Sau ale Cerului? Sau ale celorlalți oameni? Gândurile cu ceva din mine se pot întoarce pe pământ în ploi liniștite, furtuni, ninsori sau viscole? Ce anume ia apa din noi? Ce anume aduce apa în noi? Gândurile noastre așa cum cândva au fost? Ce nevoie are Pământul de gândurile noastre?

Gândurile părinților mei se întorc vederii simțurilor mele prin ploi, ninsori?

(Continuare în pag. 2)

„Indiferența, care pare să fie apocalipsa culturii, a culturilor, va fi reală atunci când omului îi va fi indiferent dacă e mort sau dacă e viu. Un moment pe care eu îl cred imposibil”

-Lucian MĂNĂILESCU în dialog cu

Adrian ALUI GHEORGHE

„Nu se face cultură adevărată cu amabilități, amabil ești doar în autobuz când oferi locul cuiva pe scaun. În literatură fiecare e pe locul lui, unul săpat în granit cu penița.”

– Stimate Adrian Alui Gheorghe, sunteți născut sub steaua poeziei (la 6 iulie 1958, în Topolița-Grumăzești, județul Neamț) și, ca toți poeții, aveți - probabil - revelația locului secret numit „acasă”. Dacă ar fi să alegeți, din albumul cu fotografii al memoriei, câteva imagini ale vârstei de aur, la care v-ați opri?

– Îmi place, trebuie să recunosc, acest calm al întrebării dumeavoastră, despre vârsta de aur, desprinsă parcă din clasicii latini sau din mai apropiatii romantici europeni. Într-o lume ca a noastră, în care oamenii par a se alerga unii pe alții, spre o țință finală tot mai apropiată, vârsta de aur, identificată ca vîrstă a copilăriei, mai mult atîrnă, decît imprimă energie. Sîntem deformați de inerții, sîntem niște subproduși ai lumii noi, numită civilizație, în care ne complacem. Domnule Lucian Mănăilescu, ne-am urîțit sub impulsul propriilor habitudini, globalizarea ne-a băgat în cap că sîntem uriași, că sîntem universali prin naștere, că sîntem de o unicitate care străvește celelalte unicități...! În fond, această excesivitate indusă nu are alt rost decît să ne reducă dimensiunea la o nouă religie, în care arbitrarul te face unic în definiție și zero prin raportare. Dacă e să fac, totuși, o trecere în revistă rapidă a imaginilor din copilărie, definiții, acestea ar fi extrem de contradictorii: colectivizarea forțată a proprietăților părinților mei, în 1962, cînd avem doar trei, patru ani, mi-a imprimat o spaimă pe care mi-am regăsit-o în sîngele și în cerneala cu care mi-am scris textele; apoi copilăria pe prispa casei lui Ion Creangă, vecinul meu, a fost o lecție de firesc; moartea tatălui cînd aveam vreo doisprezece ani m-a lăsat la discreția tuturor intersecțiilor lumii; imaginea unui cireș amar înflorit m-a făcut să văd de aproape chipul lui Dumnezeu; apoi scăldatul în Ozana, la „Moara Dracilor”, cu perspectiva înecului... Mai sînt și altele, în general

e vorba de teroarea vremurilor.

– S-a vorbit despre grupul poezilor de la Piatra Neamț ca despre unul important pentru optzecism. Considerați că debutul dumneavoastră din 1974, în *Cronica*, dar și cel editorial (*Ceremonii insidioase* - Editura „Junimea” - 1985) stă sub semnul acestei apartenențe?

– Da, cred că pînă la un moment dat am fost un grup de cititori dezlanțuiți și de prieteni care își căutau reguli după care să evolueze. Nu am evoluat în grup, am fost valori emergente. O grupare e importantă atunci cînd se destramă în individualități. Și noi am rămas cîteva voci, mai mult sau mai puțin sonore. Ca scriitor tînr ai nevoie de niște certitudini pe care să te sprijini, pe care le găsești în interiorul grupului de prieteni, vocea prietenului devine ecoul propriei voci. Totul e ca o grupare să aibă repere valorice și morale, ferme dacă se poate, să nu se transforme într-o gașcă. În cultură, în literatură nu există scopuri, ci doar pasiune. Nu se face cultură adevărată cu amabilități, amabil ești doar în autobuz cînd oferi locul cuiva pe scaun. În literatură fiecare e pe locul lui, unul săpat în granit cu penița. Ar putea să pară, la un moment dat, că e vorba de truisme, însă multe lucruri elementare trebuie reluate, la fiecare moment au altă încărcătură.

– Liviu Ioan Stoiciu spunea, cu ceva timp în urmă: „Sigur, după ce mori, tu, scriitor, nu mai are nici o importanță pentru tine dacă ai sau nu posteritate. Și totuși, dacă nu rămâne nici literatura (fiecare scriitor fiind altceva), ce se mai alege de identitatea românească? Aurel Dumitrașcu a avut norocul să aibă în Adrian Alui Gheorghe un urmaș care să-i prelungească viața literară...”. Care sunt resorturile acestui devotament rar, pe care l-ați pus în slujba neuitării poetului prea devreme plecat în eternitate?

– Am cunoscut un călugăr tînr care era frămîntat de o chestiune extrem de gravă: se îndoia de existența divinității pe care se decisese să o slujească. Dacă scriitorul se îndoiește de propria religie, care e scrisul, ce mai rămîne din el? În același timp, hai să învățăm de la grecul care plantează măslini a căror roadă va fi culeasă de o generație viitoare. Sau mama care naște prunci, ar trebui să spună: de ce ațîta chin, de ce atîtea dureri ale facerii, dacă totul se sfîrșește cîndva în pulberile cele mai anoste? Îndoiala, e pînă la urmă, motorul evoluției. Aurel Dumitrașcu e un model de ardere pentru poezie, pentru cuvînt. Mă bucur că demersul meu, în ceea ce privește recuperarea operei lui Aurel Dumitrașcu și impunerea ei în conștiința publică, mai ales a tinerilor, a fost bine primit. Prietenia mea cu Aurel, din timpul vieții, s-a bazat pe respectul cuvîntului, a misiunii scriitorului, ne-am regăsit pe un tărîm al principiilor în ceea ce privește literatura. Și prietenia. Că le-am confundat, adesea. Posteritatea? Posteritatea e un ecou al clipei. Uneori e mai intens, alteori e mai

(Continuare în pag. 3)

(Urmare din pag. 1)

EFEMERIDE

Ce aduce apa în mine? Ce rămâne după plecarea ei?

Dar apa ce este? *Cine* este apa, acest lichid inofensiv, fără culoare, miros, gust, dar cu cele mai mari implicații întainele vieții?

Apa circulă prin Cer, prin noi, prin copaci și prin măruntaiele pământului! Are toate stările de agregare, lichidă, solidă, gazoasă...

Sunt momente când îmi curg lacrimi... Nu sunt scăpate de sub control, eu le las, din când în când, să-mi fie alături. E un drept al lor. Dreptul la libertatea mea de a fi. Se preling ca și cum plânsul izvor din munte ar fi, presimțind marea. Simt căldura și gustul sărat și mă întreb dacă acolo, în libertatea absolută, mările și oceanele sunt făcute numai din lacrimi. După plans mă simt ca și cum un nor alb aș fi. Valuri și cochilii cu spirale precum ADN-ul, galaxia și privirea ta simt în mine.

Acum știu că ajung pe pământ, apoi în râuri, mări, oceane. Ajung lacrimă, nor, zăpadă, ploaie! Sunt urmă din tot ce a existat și există! Amprenta scenariului de a fi este în mine, o matrice a universului!

Apa... *sunt eu*, ca parte din Dumnezeu-ire!

Trebuie să-nvăț limba tăcerii precum copacii, pietrele și lacrimile. Lacrimile ei, lacrimile mele, lacrimile noastre. Ni le împărțim frățește. Ceea ce scriu și gândesc acum se datorează apei?

Stau la marginea mării din mine și valuri din depărtarea pământului se izbesc cu putere de apa gândurilor mele. Aceleași gânduri din adâncul mării sunt și în mine, precum un peisaj postum al oceanului care cândva am fost.

Mă întorc în plânsul mamei mele ce veghea zgomotul porții pe unde eu veneam!

În zilele de sărbătoare bunica îmi păzea momentul trezirii și-mi dădea dintr-o sticlă să beau. Este „sfințită!” îmi zicea bunica zămbind, în timp ce mâna ei îmi mângâia parul, obrații, sufletul și Cerul din mine.

Îmi amintesc de ploile de vară, de mersul desculț prin amintirile Cerului și minunea Curcubeului în care se ascund toate culorile lumii și frumusețea zâmbetului de a fi!

Da, apa este sfințită! Precum copilăria!

Ninsoare de lacrimă

Din când în când este iarnă și ninge.

Dealurile, câmpiile, casele, lumea devin precum sufletul bunicii mele din Cer, când văruia de Paște.

Doar copii înțeleg: ninsoare este partea de anotimp ce dă buzna în noi, precum florile de crin, de cireș, de măr. Același tipăt!

Ninsoarea este formată din petale de vise, bucăți de alb și păsări călătoare. Zăpada reprezintă neantul, care cândva am fost noi.

Bunica spunea că albul nu este culoare, „un adăpost de liniște, să ne mai tragem sufletul”, spunea bunica răsucind un fir...

Totul este o răzvrătire a întoarcerii. Visele pot fi trăite sau ignorate, de noi, de cei dinaintea noastră, de cei de după noi...

Bucățile albe de Cer ne arată direcția întoarcerii, mereu în sens invers nisipului din clepsidră, precum în orice întoarcere.

Oamenii își exersează bunătatea înțelegerii numind aripile îngerilor „fulgi de zăpadă”. În palmă ei devin lacrimi. Fiecare fulg de zăpadă este o lacrimă plânsă cândva. Sau neplânsă. În orice mână întinsă se așează Cerul!

Ninsoarea este puterea de liniște, bu-nătate, frumos, iubire a lacrimii, oameni de zăpadă sunt forme de întrupare a ceea ce noi suntem, nisip din clepsidra Cerului sunt bucățile de alb, învățăminte despre viață.

Păsările călătoare se întorc la aceeași casă, la același om, la același suflet, precum fulgii de zăpadă, precum anotimpurile, precum fiecare naștere, precum visele dinaintea noastră.

Când ninge nu mai putem să ne vedem de treburile noastre. Jur-împrejurul totul devine o răzvrătire; mulțimea de întoarceri se prăvălește din fereastra deschisă a Cerului, prin care neantul pătrunde în noi ca o inerție a rostului de a fi, precum vinul de împărțășanie.

În lumea albului strălucitor mâinile mamei împart pâine caldă.

Pătrunderea lucrurilor

Zâmbetul tău să se lepede în mine aș vrea. Pătrunderea lucrurilor din poveștile bunicii îmi bate noaptea în cearcănele ferestrei!

Vrem înțelegere, nimic nu se repetă la infinit, moartea ia de fiecare dată altă formă, precum anotimpurile, precum liniile din palma destinului, precum zâmbetul fals din balul mascat.

Lumea se împarte în două categorii: cei care cer și cei care dau; totul depinde de mama fiecăruia, de felul cum strânge la piept drumurile copilului său, de felul cum mâinile i-au rămas în el, fără ele drumurile rămân orfane, tălpile desculțe îmbrățișează sufletul drumului devenind povară.

Urmele noastre sunt praf în arșița soarelui; precum zilele de uitare se desface pământul, orice drum este un fluviu de pași nevăzuți.

În prag de seară mă recompun, ies din pântelele păcatului și mă dedau pereților... Doar camera mea este infinită! Am nevoie de această senzație de libertate.

Zâmbetul tău mușcă frivol, tăcerea rupe din gânduri frânturi de zâmbete, cumînțenia lumii e în cerul din tavanul camerei mele...

Vinovații sunt numai în cartea de istorie, precum locul dreptății în rugăciuni.

Sângele nu trebuie să iasă din noi! Îmbrățișările dor mult mai târziu! Mult mai târziu!... Precum copilăria.

Prizonier în clepsidră

Te-ai agățat de valul acela... Nisipul pe țărm era răvășit de liniștea albastră a lunii. Nu ți-am cerut nimic din ceea ce nu exiști, nu ți-am cerut nimic, dar zâmbetul tău era ca o rochie de mireasă... Îți dădea dreptul să mergi desculță spre viața ta.

Și eu, din vis, te întrebam ce mai faci? Măine o să-ți spun că am iubit cândva o fată frumoasă pe care n-am întâlnit-o nicio dată dar care semăna foarte mult cu tine.

CELE MAI FRUMOASE POEZII

Leonard Ancuța

sunt un bărbat alb din românia

mă trezesc fără nimic de avortat, sunt o lampă fără duh
sunt alb fără să fiu rasist, sunt vînăt pe dinăuntru de la atîtea speranțe

îmi spăl fața cu apă și săpun la fel
ca toți bărbații curați
din state sau alte țări considerate civilizate
port haine îngrijite și arăt bine,

un poet american spunea
că m-aș putea angaja oriunde în NY,
am calități suficiente
pentru a-mi cîștiga singur pîinea, dar aici nu pot
și nu pentru că nu vreau ci pentru că nu mă vor

am 40 ei au nevoie de tineri fără experiență,
docili
pe care-i plătesc prost, nu riscă să angajeze
unul ca mine
care oricînd le poate spune adevărul în față

ei cred că poveștile lor sunt despre inocență
dar ce rămîne în urma așteptărilor
sunt supradoze de chinuri și anotimpuri

cu mare greutate reușesc să strîng banii
de chirie abia dacă reușesc să cumpăr
mîncare & pastă de dinți

serile ascult muzică, urmăresc filme
zilele și nopțile sîngerează în voie,
controversate
zebre după atac
sunt din categoria celor considerați
jumătate oameni jumătate vise

vorbesc pe internet cu o grămadă de străini,
ei se miră
că mi-e atît de greu, nici nu le vine să creadă
că nu-i vina mea pentru cît de greu merg
lucrurile cu mine

sunt convinși că dacă alții trăiesc în țara asta,
aș putea și eu
cumva au dreptate, prietenii meu
au slujbe bine plătite eu n-am

& nu pentru că am vicii, dintr-astea au
toți oamenii
fie că-s la vedere, fie bine ascunse
eu n-am pentru că oamenilor nu le mai pasă
de oameni

măștile zîmbetelor lor vorbesc despre sufocare
ei mă înălță într-un leagăn mult peste limite
apoi mă coboară direct între torțe stinse

nu te pot ajuta frate, spun cei care mă știu
și știu
că de cele mai multe ori nu e adevărat,
pentru că nu le pasă
sau le e frică să-și asume răspunderea

nu vor să dea greș sau pur și simplu e mai bine
să nu se implice, ce, ar avea ei ceva
de cîștigat dintr-asta bineînțeles că nu

sunt un bărbat alb de 40 din românia
și mi-e rușine că de mult prea mult timp
nu cîștig suficient să-mi trăiesc viața
iar viața nu mai are răbdare să mă aștepte

noaptea după ce adorm, viața mea
se trăiește dintr-o dată & dimineata
mă trezesc fără nimic nou sub soare –
o pisică disperată mănîncîndu-și puii,
că nu poate să-i crească.

(Urmare din pag. 1)

Lucian Mănăilescu

în dialog cu

Adrian Alui Gheorghe

slab. Intensitatea acestui ecou se calculează după niște criterii care scapă logicii comune, adevărat.

„Literatura e mereu la sfârșit și mereu la început.

De asta e frumoasă, spectaculoasă. Fiecare generație reinventează literatura pe ruinele celei de dinainte.”

– Pentru că am adus în discuție gruppuri și curente literare, în care din ele ați crezut și în ce măsură au reușit acestea (dacă au reușit?) să propună valori și să deschidă noi perspective literaturii noastre actuale?

– Cred că generația 80 a reușit să recupereze ceva din aplombul cultural al perioadei interbelice, să reia o legătură durabilă în interiorul literaturii române. Grupările mici, create pe criterii localiste, de afinități zonale, susținute de o revistă sau alta, de un cenaclu sau altul s-au topit în ceea ce va rămâne în literatura noastră drept Generația 80. Ceea ce mă bucură e că generația aceasta nu și-a epuizat combustia, acum apar cărțile importante, poezie sau proză. Mă bucur că fac parte din această generație, îi admir pe mulți dintre congeneri. Uneori am impresia că am ajuns, cu toții, la un moment nefericit al istoriei literaturii, la un fel de sfârșit al ei, apoi mă redresez în fața paginii albe (din computer?) și o iau de la capăt ca și cum aș ataca niște terenuri virgine. Literatura e mereu la sfârșit și mereu la început. De asta e frumoasă, spectaculoasă. Fiecare generație reinventează literatura pe ruinele celei de dinainte. Totul e să recupereze ruinele, să nu rățăcească pe terenuri nesigure, alunecoase, mlăștinoase. Fiecare generație literară spune poveștile propriului timp, spune adevărurile propriului timp, reiterează sensibilitatea umană, mereu aceeași, mereu alta. Indiferența, care pare să fie apocalipsa culturii, a culturilor, va fi reală atunci când omului îi va fi indiferent dacă e mort sau dacă e viu. Un moment pe care eu îl cred imposibil.

– În 1995, marele poet Petre Stoica, pleca din București, alegându-și drept... capitală, Jimbolia. George Vulturescu a preferat să rămână la Satu Mare, iar dumneavoastră la Piatra Neamț... Referindu-ne la sfera culturii, să devină oare provincia acel centru aflat pretutindeni, despre care vorbea Pascal?

– Ca mediu cultural, artistic, literar, capitala e capitală. Și e și normal să fie așa. E un mare risc să rămii să faci literatură, artă într-un oraș de provincie, există infinit mai multe posibilități de ratare. Nu le enumăr, sunt evidente. În aceste condiții e și un act de curaj să vrei să faci literatură performantă la Piatra Neamț sau Dorohoi sau Sighetu Marmației sau Buhuși, cu mijloacele locului, în timp ce un confrate de-al tău își cizelează uneltele la Berlin, la Paris, la Praga, unde primește burse, sau la București unde sunt mijloacele de impunere publică. Pe mine, ca trăitor la Piatra Neamț, nici o televiziune națională nu mă invită la emisiuni culturale, să am o opinie în legătură cu opera mea, a altora, să vorbesc despre literatură, despre temele vremurilor noastre. Și asta nu pentru că nu aș avea ce spune, ci pentru că sunt izolat în colbul provinciei. E doar un exemplu. Și asta în condițiile în care televiziunea impune mai rapid o carte, un autor. Faptul că am rămas în

orașele noastre, uneori mai prăfuite, alteori mai dinamice e, până la urmă și o fatalitate. Poate că și o lașitate, de ce nu?

– „Adrian Alui Gheorghe e un poet adevărat, cu o notă personală rezultată din combinația de banal, prozaic, cotidian cu o fantezie a metaforei care merge de la decadentismul bavarian, simbolist, pînă la insolitul suprarealiștilor”. Cât de exact va surprins criticul Nicolae Manolescu în această frază și cum s-ar autodefini Adrian Alui Gheorghe, privindu-se în oglinda propriei creații?

– Nicolae Manolescu spunea aceste lucruri despre mine la nivelul anului 1993, făcînd referire la volumul „Intimitatea absenței”, apărut în anul 1992. Poate că s-au mai nuanțat niște lucruri, am evoluat pe alte planuri... Dar un diagnostician bun poate să dea o sentință critică și din două versuri. De asta, îl cred pe Nicolae Manolescu, așa cum îi cred și pe ceilalți critici care au spus contrariul. Poate că îi cred mai mult decît îl cred pe Nicolae Manolescu, dar asta contează mai puțin. Dar ce contează ce crede autorul? El vorbește o singură dată, cînd își desăvîrșește opera. Restul? Restul e teritoriul cititorului, restul e critică literară. Un autoportret critic? Mi-ar fi plăcut să am talentul lui Picasso, să mă imaginez cu o mulțime de chipuri care să decurgă unul din altul, amplificîndu-se, anulîndu-se. Unul din poemele debutului meu, în primul grupaj din „Cronica”, din 1976, se numea „Mi-ar trebui un chip, să mă arăt”. Încă mai caut acel chip, nu l-am aflat încă.

„Scriitorul i-ar da cu tifla directorului, numai că vine cetățeanul și îi zice: te enervează contextele, conjuncturile, mediul social e toxic? Implică-te! Și eu, bietul, de vreo douăzeci și cinci de ani mă implic.”

– Titlul tezei dumneavoastră de doctorat - **Tinerete fără bătrînețe și sentimentul tragic al timpului** - sugerează nostalgia unui parcurs mereu pierdut, un pariu cu zădărnicia, care nu poate fi câștigat decît prin sclipirea de efemeridă a frumuseții clipei. Este aceasta o definiție posibilă a poeziei, ca artă supremă a trăirii universului ce ni s-a dat spre risipire?

– Doctoratul pe care l-am susținut în 2004 e tot o formă de gratuitate, ca arta în general. Am dus la capăt doctoratul cu lucrarea aferentă din drag de temă, copleșit de frumusețea basmului românesc, din respect pentru un mare profesor și cărturar, regretatul Petru Ursache. Nu am avut nevoie profesional de acest doctorat, dar datorită temei a trebuit să mai citesc cîteva rafturi de cărți lăsate deoparte, ca lecturi pentru mai tîrziu. A fost, pentru mine, un cîștig imens. Mă bucură că lucrarea mea de doctorat se regăsește în bibliografiile multor lucrări de licență, de masterat, de doctorat.

– Ați ocupat, de-a lungul timpului, diverse funcții administrative; ați fost chiar și deputat, iar acum sunteți directorul Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” - Neamț. Cum se împacă poetul cu omul cetății?

– Se suportă, dar nu se împacă. Scriitorul i-ar da cu tifla directorului, numai că vine cetățeanul și îi zice: te enervează contextele, conjuncturile, mediul social e toxic? Implică-te! Și eu, bietul, de vreo douăzeci și cinci de ani mă implic. E un joc de-a cine pierde cîștigă, de fapt. Sau de-a cine cîștigă pierde? E și o chestiune de supraviețuire, sînt din categoria și din generația celor care nu știu să cîștige o pîine altfel decît muncind. Că în afară de muncile enumerate de dvs., cele cu iz de șefie, am fost și miner

și operator chimist și profesor și ziarist și... și... Uneori am impresia că am trăit o mulțime de vieți, multe incompatibile cu sufletul meu. Sînt încercări și acestea, care îți fortifică sufletul, trupul, răbdarea.

– Activitatea dumneavoastră scriitoarească a fost încununată de numeroase premii literare și distincții, între care Premiul Uniunii Scriitorilor din România, pentru volumul de poezie „Îngerul căzut” (2001), de vreo opt ori ați primit Premiul filialei Iași a Uniunii Scriitorilor din România pentru cărțile dvs. de poezie, proză, publicistică sau eseu, apoi alte premii între care premiul internațional „Balcunica” al poezilor din Balcani (Brăila, 2011), Premiul „Hyperion” al Ministerului Culturii din România și al Fundației Culturale „Hyperion” (2002); Premiul Festivalului de literatură româno-canadian «Ronald Gasparic» (Iași, 2008); Premiul Național de Poezie Poesis”, Satu Mare (2008), distincția Meritul Cultural în grad de Cavaler, grad A, în anul 2000 și Meritul Cultural în grad de Ofițer, grad A, în anul 2010; titlul Cetățean de onoare al municipiului Piatra Neamț (2005) etc. În ce măsură au fost acestea importante pentru cariera dumneavoastră literară?

– Premiile literare sunt un fel de indicatoare spre locuri de vizitat, de frecventat. Cărțile cu premii, mai ales atunci cînd sunt date cu onestitate de către jurii profesionale, pot fi considerate cărți cu destin. Medaliile care acoperă sau însoțesc titlurile de genul „meritul cultural” nu fac decît să zornăie în vitrinele cu inutilități. La început am crezut că e vreo noimă în spatele acordării lor, că există vreo evaluare de vreun anume fel, apoi mi-am dat seama că e o inflație de asemenea titluri, s-au împărțit cu roaba prin anul 2000. Ca să sublinieze Apocalipsa? Probabil. Că sunt cetățean de onoare al orașului Piatra Neamț chiar că e un titlu de glorie. Pînă și cîinii maidanezi au aflat asta și mă salută dînd veseli din coadă. Titlurile acestea cu mare încărcătură morală sunt ca niște petece viu colorate puse ca să acopere sărăcia care însoțește parcursul artistului român de azi. Că artistul român nu e plătit sub nici o formă azi, o societate care exersează lecția autismului pare să fie în postura celui care îl tolerează pe artist. Și el trebuie să simtă din plin asta, că e un tolerat. Știți că Ministerul Culturii (din România) nu dă nici un ban culturii scrise (din România)? E ministerul care lichidează cultura română și patrimoniul național cu program. Dar asta e altă poveste, poate o discutăm în amănunt cîndva. Am argumente, am lucrat în sistem.

– Ultimile dumneavoastră cărți sînt romanele „Urma” și „Laika”, ambele apărute la Editura „Cartea Românească” în anii 2013 și 2014. Ce v-a determinat să „trădați” poezia și chiar să perseverați în această direcție, pentru că, din câte am înțeles, ați mai publicat un roman, în 2005, „Bătrînul și Marta”, aveți în lucru un altul, al cărui titlu sună de-a dreptul fascinant: „Luna Zadar”?

– Scriu cu plăcere. Orice. Și poezie și proză și eseu. Sînt déjà un vicios. Dar să nu afle guvernării că acest lucru îmi (ne) produce satisfacții, că ne trezim cu impozitul pe pix, pe stilou, pe tastatură. O literatură importantă se bazează, în primul rînd, pe proză, pe poveștile neamului. Regret că avem parte acum de cititori buimaci, amăgiți de orizonturi calpe, care habar nu mai au cărei culturi aparțin. Da, voi mai scrie poezie, o voi face cu aceeași plăcere. Dar de la o anumită vîrstă, trebuie să o recunosc, poezia pare a fi un handicap destul de simpatic.

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

În dialog...

– Vă rog să lăsați, pentru final, un poem dintre ultimile pe care le-ați scris.
– Cu plăcere.

Mizil – Piatra Neamț,
14 iunie 2014

Un poem
de Adrian ALUI GHEORGHE

Piața de lumi

Cum discută zeii între ei:

– Ce faci?
– Ce să fac? Niște câmpuri, niște dealuri.
– Îmi dai mie muntele acela?
– De ce nu? Cît dai...!
– Cinsprezece milioane de oameni ...!
– Puțin, foarte puțin...! Că e un munte
din granit,

poți să îl compartimentezi în peșteri,
în camere secrete, în sihăstirii, l-am lucrat
două veșnicii și ceva ...

– Cît ceri?
– Păi, îmi dai cincizeci de milioane de oameni și
o sută de mii de capre, trei sute de cașaloți
albaștri,

un milion de licurici cu care să delimitez totul
în nopțile cu lună

și douăzeci de cireși în floare
de pe versantul unui deal
de pe o insulă din Marea Chinei.

– A, e prea mult ...!
– Dar nu vezi? Florile de cireș au

imprimat
pe fiecare petală
chipul zeiței
care încălzește universul,
a frumuseții fără rest,
artiștii mei, milioane, au lucrat în adîncuri
cîteva sute de vieți,
matrița însăși e un detaliu
al vieții veșnice,
al morții veșnice.

Hai, batem palma...!
(Un fulger mare a aprins bolta).
În noaptea aceea a fost
o ploaie de stele
pe care astronomii
nu au identificat-o cu
nici un alt fenomen cunoscut.

Membri juriului ediției a VIII-a a Festivalului Național de
Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Mizil, 2014

Adrian Alui Gheorghe

(PREȘEDINTELE JURIULUI)

Scriitorul, publicistul și omul de cultură **Adrian Alui Gheorghe** s-a născut în 6 iulie 1958, la Grumăzești, județul Neamț. Este absolvent al facultății de filologie din cadrul Universității „Al.I.Cuza” din Iași. Doctor în Filologie din anul 2004 cu teza „Tinerete fără bătrînețe și sentimentul tragic al timpului” (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași); coordonator: prof. univ. dr. Petru Ursache.

A semnat peste 600 de articole (studii, eseuri, cronici literare, interviuri) în reviste de cultură precum: **România literară, Luceafărul, Jurnalul literar, Viața Românească, Cu-vîntul, Adevărul literar și artistic, Convorbiri literare, Cronica, Steaua, Poesis, Antiteze, Ateneu, Timpul, Dacia Literară, Steaua, Familia, Vatra, Contemporanul, Argeș, Revista nouă** și altele. A publicat în jur de 30 de volume (poezie, proză, eseu etc.)

Premii (selectiv): **Premiul Uniunii Scriitorilor din România**, în anul 2001, pentru volumul de poezie „Îngerul căzut”; **Premiul Uniunii Scriitorilor – Filiala Iași**, pentru volumele: „Cîntece de îngropat pe cei vii” (1993), „Titanic șvaițer-Momente și schițe” (1994), „Complicitate” (1998), „Goliath”(1999), „România pe înțelesul tuturor” (2004); „Paznicul ploii” (2010); **Premiul de excelență al revistei „Convorbiri literare”** (1999); **Premiul „George Bacovia” al revistei „Ateneu”** pentru întreaga activitate literară (2000); **Premiul Fundației „Hyperion” și al Ministerului Culturii** (2002), **Premiul „Balcanica”** al poezilor din Balcani, Brăila, 2010.

Adrian Alui Gheorghe a fost distins de către președinția României cu **Meritul cultural în grad de cavalier** și este **cetățean de onoare al municipiului Piatra Neamț**.

**Pentru a împărtăși cititorilor noștri harul și ironia de fin cunoscător al fenomenului literar actual, de care dă dovadă dl. Adrian Alui Gheorghe, apelăm la un text semnat de domnia sa în revista Convorbiri Literare.*

PRĂVĂLIA CU POEZII

Nu știu dacă ați fost vreodată într-o prăvălie cu poezii...! E ca în oricare prăvălie, marfă, expusă sau nu, colorată, aromată, împachetată... Poezie la butoi, poezie în baloturi mari, en gros, en detail. Sînt și variante atipice: pudră de poezie, parfum de poezie, tinctură de poezie. Stau în prăvălie, într-un colț, mă uit, ci-

că la o etichetă de pe un borcan cu poezie din import, ceva intens colorat, dar de fapt privesc spre clienții care se învîrt în jurul tarabei la care se vînd poezii.

Lume de toată mîna, marfă de toată mîna. O gospodină împovărată cu trei sacoșe mari, cred că venea de la piață, își consultă o listă și cere fără să mai iscodească rafturile din față, semn că era o clientă veche:

– Vreau trei legături de poezie optzecistă, dar să fie mai proaspătă... Data trecută mi-ați dat mai mult vrejuri, fierb greu, arunc mult, nu-i nici o afacere...! Aveți cumva și niște rondeluri? Da...? A, sînt frantuzești... Da, împachetați-mi două bucăți. Prospătură? A, un Dan Sociu...? Un Dan Coman? Un Komartin? Puneți-mi cîte o sută de grame din fiecare, să încerc... A, nu, Gălățanu nu vreau, am luat data trecută juma' de kilogram, mai am și acum la frigider, mai fac cîte o tartină seara cînd mă uit la televizor, la „Din dragoste”...! Ce aveți aici? A, Marta Petreu...! Dați-mi numai să gust, de poftă.

Un tip mai agitat se bagă peste femeia care îl privește cu un rictus de durere interioară, gata să spună: „Ce lipsă de manieră la tineretul din ziua de azi!”. Dar nu spune nimic. Individul îl interpelează pe vînzător:

– Ați avut ceva Ion Mureșan? Am auzit că au mai scos o șarjă...!

– Nu, zice vînzătorul. N-am...! E posibil să fi apărut, da' ăștia nu distribuie judicios marfa. Ce-i bun bagă de multe ori numai la Parlament, la învîrțiții ăia... Care nici nu citesc, că cititul slăbește, cică. Da, uite, am niște Angela Marinescu, proaspătă, **Întîmplări derizorii de sfîrșit**, care a primit și premiul Uniunii Scriitorilor, recentuț...

– Da... ? Dați-mi două...!

– Da' bine, domnule, mie de ce nu mi-ai recomandat-o? Dai marfa pe sub mîna, la pile? Vreau și eu două Angela Marinescu...! Și ține cont că am fost înaintea domnului...

Vînzătorul era în încurcătură: avea doar trei bucăți...! Și ca să scoată un oareș'ce profit din această cerere neașteptată de poezie Angela Marinescu, spuse bășos:

– Angela Marinescu se dă numai la pachet cu altă carte... Să zicem cu...

– Ba n-ai să mă obligi să cumpăr nu știu ce versificator minor și penibil, speculantul-le! îi strigă bărbatul. Eu am să mă adresez Oficiului pentru Protecția Consumatorului, ca să verifice și sectorul acesta, al poeziei. Că prea adesea sîntem duși de nas de autori, de editori, de critici, de vînzători. Pe noi, cititorii, cine ne apără?

Bărbatul se enervase. Și poate că pe bună dreptate. Dar îl înțelegeam și pe bietul vînzător care se chinuia și el să scape de marfa proastă de pe stoc. Că avea o mulțime.

Între timp au mai intrat în prăvălie vreo cîteva fetișcane, se vedea că abia acum dăduseră de gustul poeziei, că se uitau la rafturi cu ingenuitatea ființelor care bănuie că absolutul n-are limite, dar tot ele speră că ar avea. Una luă **Șobolanul Bosch** al lui Lucian Vasiliu de pe raft și începu să-l pipăie, se uită la copertă, se uită la poză, întrebă de preț. Nu era scump, îl duse la piept și îl lipi de sîni. Era o imagine desul de duioasă. Alta, mai rușinoasă, se uita la un Gellu Dorian, un **Eranos** apărut la Junimea, observă barba poetului în poză, chicoti și îi dă-

(Continuare în pag. 5)

(Urmare din pag. 4)

Prăvălia...

du un ghiont colegei din preajmă. Alta se lipi de un Nichita Danilov pe care îl răsfoia cu degetele tremurânde, se vedea că nu era obișnuită cu poezia dar se străduia să o înțeleagă. Bine că încerca, bine că nu se temea de poezie, de abisurile ei, despre care mai auzise bîrfindu-se printre fete. În mîinile pufoase ale fetișcanelor poezii păreau extrem de fragili, păreau că se risipesc filă cu filă.

O bătrînă se învîrte o vreme pe lîngă vitrină, se uită prin geam înăuntru, era clar că nu vedea nimic după cum își mîjea ochii. Apoi intră. Părea să fie o profă învechită, care a învechit la rîndul ei multe generații de consumatori de poezie:

– Aveți cumva ceva Minulescu? Sau vreun Arghezi? Sau vreun Stănescu?

– Da, distinsă doamnă...!, zise amabil vînzătorul. Avem la butoi, mai în fund...!

– Cum mai merge Eminescu azi, domnule?

– E ca zăcămintul de fluturi, doamnă. Cînd umbli la un filon Eminescu fluturii dau din aripi iute, iute și te mai răcorești...!

– Bine zis...! Uite, o vecină de-a mea a luat niște poezie douămiistă, preambalată și și-a declanșat o alergie de toată frumusețea. Că poezia asta de acum e plină de euri, mai ceva decît produsele fast-food... Bagă „euri” ca să pară mai fătoasă, mai fițoasă, bagă arome, bagă tot felul de porcării. Că te apuci să citești și numai vezi că te umfli, că îți apar bube pe corp, că transpiri... Cu sănătatea nu te joci. Doamne, ferește!....

N-am mai stat să ascult, deja începuseră să vorbească despre „istoria lui Ștefănescu”, intrau în bucătăria literaturii, a poeziei, își dădeau gusturile la ascuțit, așa că am luat și eu ceva de pe raft, la întîmplare, să nu par pe acolo vreun încurcă lume, vreun încurcă ver-suri.

Valeria Manta Tăicuțu

Poetă, prozatoare și critic literar, Valeria Manta Tăicuțu s-a născut la 20 ianuarie 1956, în orașul Comănești (Bacău).

A absolvit filologia la Universitatea „Al. I. Cuza”, din Iași, ulterior studiind la Universitatea „Pro Humanitas” (București) engleza, psihologia și științele educației. Scrie teatru (**Ziua hotărârilor**, **Simple coincidențe**, **Adagio**), proză (**Anul lui Irod**, **Monolog pentru o vară târzie**), Poezie (**Citește Ulise și plângi**, **Regatul baroc**) și critică literară (**Romanul in-orongului**).

A fost distinsă cu: **Marele premiu la Festivalul Internațional Lucian Blaga** (2004), **Marele premiu la Salonul literar Dragoslo-**

veni – Focșani (2005), **Premiul de critică literară al Fundației Luceafărul** (2006), **Premiul USR (Filiala Bacău) pentru critică literară** (2008) etc.

Este membru al conducerii Filialei USR Bacău, președinta Asociației Culturale „Valman” și redactor-șef al revistei Spații Culturale.

Și-a fost întuneric !...

1.
prin pâclă vine câinele cu cercel în ureche,
toată cenușa din el trece în mine,
în acest crematoriu pentru nopți
și cuvinte numai bune de ars,
latră prelung câinele nopții,

devoratorul de umbre
furișate pe lîngă zid;
la intersecție, s-a oprit un gând, ca să dea
prioritate altui gând,
pe străzi, noaptea, ies numai
gândurile politicoase, celelalte umplu

cearceafurile
cu strigăte șifonate;
câinele cu cercel în ureche traversează

gândul care
cedează galben, sub becul ecologic de pe stîlp,
intră, stăpâne, cât timp oasele mele
mai au măduvă, intră și hai să așteptăm

un poem
să ne secere pe amîndoi, să ne scalde în
negru profund pentru somn.

2.
acoperișuri ude, masive, cețoase intră
în carnea vînată a cerului
întins ca o boală peste oraș;
n-am cu cine vorbi despre acest
peisaj în suferință
acum, când se deschid porțile,
lucrurile intră unele în altele,
se îngănă și mor,
atinse de melancolie;
putrezesc în tiparul cel șubred
întrebări de odinioară, încercări de răspuns
doar ceața e vie și îngerul
care-o coboară în noi fără timp

3.
vin cețurile mele, tristele mele,
nimeni nu le cere să intre în lucruri,
îngenunchindu-le,
nimeni nu le cere să șteargă
formele geometrice ale prezentului
și să lase îngerul
să-și pună aripile la uscat
ne prefacem că suntem vii,
că scriem pentru pietre,
pentru munți și pentru aceste ape
în care chipul nu ni se mai răsfrînge,
ne prefacem că suntem îndrăgostiți de poem,
îl stoarcem ca pe o rufă și-l întindem în ceață
să rămână jilav, cu viața noastră în el;
veniți, cețuri, tristele mele,
aduceți-mi cercuri de aur în ochi
și alb orbitor cât mai mult,
să-mi așez toate cuvintele trădătoare în el.

4
numai tu cunoști
momentul când ceața devine ruină albă,
ruină rece, îți închide mersul în ea,
cum rămân uneori fluturii
înghețați în chihlimbar;
numai tu cunoști
teroarea momentului când respirația
devine șuier, și zgomot, și noapte
fără nimic dedesubt și deasupra,

MEMBRII JURIULUI

numai tu cunoști
momentul când toți te urăsc,
le joacă blestemul în ochi ca lumina
pe pielea de șarpe / și răzi,
numai tu cunoști cum ne cheamă pe fiecare,
numai tu, numai tu, moarte.

5
visul venea cu miros de lavandă,
atomizându-se

pe fila în așteptare
desenez litere goale, în alfabetul amintit
de levănțică și de ierburi uscate de vînt;
într-un târziu, îmi voi aminti și cuvintele,
acele cuvinte care închipuie o rugăciune,
un plîns, un crez,
când va veni îngerul cu ceața în el
îmi va vedea ochii, și cearcănele, și mîna
dreaptă acoperită de litere ca un pește de solzi
și are să-mi spună: „învață să-noți, râul cel
negru nu mai are luntraș”.

6
am ieșit toți din case, trecea armata
de îngeri păzitori,
trecea pe străzile spălate cu șampon,
fără obișnuitele
cutii goale, capace, peturi, seringi,
ambalaje, flegme, firimituri
ca niște corbi în noiembrie ciuguliserăm
încă din zori toate cadavrele
înghesuite acum în saci de plastic prin pivnițe
îngerii noștri păzitori meritau străzi curate,
cu miros

de levănțică, lămâie și măr, poate așa
se îndurau de noi, de rănilor noastre ascunse
armata trecea, aripă lîngă aripă, tăind văzduhul
creșteau între aripi poeme și cântece,

amestecate cu ceața
în marșul ordonat către izlaz, acolo primăria
aprobase un îngerodrom, un loc, adică, de unde
să decoleze păzitorii cu noi cu tot,

în caz că mita
cu șampon parfumat și străzi luminoase
ar fi funcționat

aripă lîngă aripă, îngerii noștri păzitori
blonzi și cu ochii neapărat albaștri
intrau în ceață, aprinzând felinare roșii în locul
unde-ar fi trebuit să-și țină inima
intrau în ceață ca-ntr-un mormînt, trăgându-ne
goi și flămânzi pe marginea lui.

7
cade lumina în sine când trece prin ceață,
atunci se sting, somnolente, draperiile
cu stele pictate

și îngeri naivi, ținînd mîna la sex,
se poate să înceapă aici, în adîncul tulbure
al poemului,

clipocirea de izvor a vreunui vis
aici, în adînc, lumina nu se vede,
o presimți numai,

ca un bătrîn cu ochii albi în fereastră, numind-o
fără greș pe cea care vine să-l ducă dincolo
de lume

o presimți și o aștepti
să curgă liniștită și aurie în miera
vreunui cuvînt

lumina cade însă în sine, oarbă, surdă și mută
cîntecul tău de lebedă nu mai vibrează în ea.

8
mergeți cu capul aplecat, faceți ce vi se spune,
țineți-vă gura, par a spune crengile

(Continuare în pag. 6)

MEMBRII JURIULUI

(Urmare din pag. 5)

care mângâie uscate geamul cancelariei,
 în timp ce degetele noastre exersează,
 pe o claviatură imaginară,
 primele măsuri din „Corul robilor”;
 nu mai coboară pacea, a rămas încălцитă
 pe undeva, prin tabele virtuale,
 cu absenți băieți/fete/rural/urban,
 corigenți fete/băieți/rural/urban,
 promovați fete/băieți/rural/urban ș.a.m.d.,
 îngerii sancționați cu săgeți și steluțe roșii
 rămân în alt univers,
 al nostru se târăște printre statistici și limbi
 numai de lemn,
 printre ochi născuți să nu vadă și inimi
 de tinichea,
 vino, ceață, și acoperă-ne,
 să nu mai simțim cum cresc din noi
 monstruoase,
 truate șiruri ale lui Fibonacci,
 vino și coboară-ne în adânc, printre
 rădăcinile umede
 ale sfârșitului!

Florentina Loredana Dalian

De profesie inginer chimist, Florentina Loredana Dalian (nume real Dănilă) s-a născut la 29 martie 1968, în București. După cum mărturisește: „Am început să scriu în glumă și, încurajată de oameni care m-au luat în serios, încă mai glumesc pe tema aceasta. (...) Copilăria mi-am petrecut-o la țară, sursa inspirației celor mai multe dintre textele mele. Scriu din pasiune și numai cu ajutorul lui Dumnezeu”.

A publicat, până acum, volumele: **Și copiii se îndrăgostesc** (2008), **Acceași lună peste sat** (2010), **Scrisori netrimise** (2011), **A unsprezecea poruncă** (2012), **Înainte de magnolii** (2014)

Colaborează la nenumărate publicații din țară și străinătate, cu proză, poezie, teatru, texte umoristice, haiku etc. A obținut: **Mențiune onorifică la Concursul de Haiku Japonia - UE**, organizat de Ministerul Afacerilor Externe din Japonia, 2013; **Premiul I - Concursul de creație a piesei de teatru într-un act „Mihail Sorbul”**, Botoșani, 2012; **Premiul I - Concursul „Univers XXL”**, proză și poezie, Pitești, 2012; **Premiul I la Festivalul Internațional al Haiku International Association, Tokyo**, Japonia, haiku, 2010 etc.

A fost cooptată în juriu în calitatea sa de câștigătoare a **Premiului I (secțiunea proză) la ultima ediție a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**

FOCUL

Flăcările dansau sălbatic, animate în răstimpuri de câte o filă ruptă și lăsată să cadă, devenind, aproape instantaneu, scrum. Cu fiecare pagină pe care o jertfea focului, inima lui se făcea parcă mai mică. Ca și cum flăcările acelea îl ardeau pe el pe dinăuntru.

Filă cu filă, așa alesese să-și ardă jurnalul din vremea cu magnolii; și tot așa, în straturi, inima se desfrunzea de o dulce deșertăciune.

Îi pomenise Duhovnicului de jurnalul său, mărturisindu-i că, din când în când, se mai dedulcește citindu-l. Notase mai mult senzații, gânduri, sentimente, toate din timpul acela care acum îi părea că nici n-a existat decât în vis, din vremea tinerețelor sale împărțite cu Ina și Claudiu. Abia recitindu-l își dăduse seama cât fusese de lipit sufletește de ea, cum interpreta fiecare gest, cum cel mai mic semn din partea ei devenea, pe atunci, hrana lui sufletească. Bucurii, dezamăgiri, întrebări, ezitări, prea rar certitudini... toate erau scrise și aveau legătură cu ființa care-i luminase, ca o rază discretă de lună, existența unor vremuri mângâiate de vise. Părintele îi poruncise să ardă jurnalul. Încercase să se împotrivescă, spunând că nu reprezintă niciun pericol real de a-l întoarce din drumul lui. „Frate, ești dus cu pluta? Cum îți imaginezi c-ai să te lepezi de lume, dacă nu te înduri de-o hârtoagă?” „Dar acolo e trecutul meu, sunt amintirile...” stăruise, de parcă n-ar fi înțeles mesajul. Răspunsul venise pe măsură: „Tocmai de-aceea! Va trebui să rupi cu totul! Totul, auzi? Tu nu mai ești, nu vei mai fi cel care s-a scris între file. Ai să fii altul. Altul! Nu doar numele se schimbă, ci omul, cu tot ce reprezintă el. Știi bine asta. De ce-mi pierd vremea cu tine? Dispari!”

În seara în care îl apucase tremurătul, după ce se rugă și se mai liniști, își aminti că are ceva de făcut. Își aruncă o pătură peste umeri și ieși afară. Instinctiv, ridică ochii spre cer și privirea îi fu invadată de mulțime de stele. „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale!” Încropi un foc din câteva lemne și, până acesta se întetea, scoase jurnalul de sub rasă, îi mângâie copertile cu gândul departe și îl deschise. Dacă tot îl va arde, foaie cu foaie, îl va citi pentru ultima dată. Ce se va face, însă, cu memoria? Avea o memorie foarte bună, știa că mare parte din cele scrise acolo îi vor rămâne întipărite în minte, scrijelite pe inimă. Cu ce foc să arzi cele din tine? Ce ușor ar fi dacă ar dispărea și s-ar face scrum precum aceste foi îngălbenite! Se așeză lângă foc, pe o buturugă, și fixă lanterna pe prima pagină. O parcurse, închise ochii, apoi o rupse ferm și îi dădu drumul în flacără. Zgomotul foi rupte în liniștea nopții i se păru fals și nefiresc, transmitându-i un recul în stomac. Hârtia pluti o clipă, nehotărâtă, parcă neîndurându-se să-și ia adio, apoi se făcu hrană flăcărilor hulpave. Așa, rând pe rând, urmară și celelalte. Nu înainte de-a fi parcurse, cu sete, cu foame, cu dor...

Azi a fost o zi minunată. Am mers cu Ina și Claudiu la Ateneu. Când am plecat, nimic nu prevestea ce avea să se întâmple. Dar acolo... acolo a fost altceva. Muzica acelor compozitori ruși a acționat ca o vrajă, ne-a adus atât de aproape. Ea stătea la o oarecare distanță de mine, mai aproape de Claudiu, cu mâna în mâna lui, dar eu o simțeam cu totul a mea. Și, nu știu cum, am simțit că și pentru ea e la fel...

Până și Claudiu își dăduse seama. Fugise și îi lăsase printre magnolii, buimaci, dezorientați, dar cu inimile bătând pe ritmul valsului lui Shostakovich. Câtă fericire poate omul să ducă? Rupse nervos pagina, o făcu ghem și o aruncă; stăruise și-așa prea mult asupra aminării.

Azi, când ieșeam de la cursuri, m-am întâlnit, în mod neașteptat, cu Ina. Câtă bucurie! Nu știu de ce, întâlnirile neprevăzute cu cel care îți este drag au un farmec aparte, îți dau o tresărire adâncă, o zguduire a întregii ființe. Îmi place s-o văd și atunci când știu că urmează să ne întâlnim, dar apariția ei bruscă, pe nepregătite, îmi dă o minunată stare de euforie. Și chiar dacă știu că e absurd, îmi pare o dovadă a dragostei. Se întâmplă să apară atunci când mă gândesc la ea (ori poate mă gândesc cam des?) și atunci îmi spun că apariția ei e ca un răspuns la chemarea mea mută. Că sufletele și-au auzit strigătul și au împins trupurile unul spre altul...

Mai puse un lemn, să întrețină focul. Ursu, câinele pe care-l aveau la mănăstire încă de pui, venea de peste un deal, de departe. Lătră scurt, de avertisment, apoi îl recunoscu și veni către el, gudurându-se. De obicei, se jucau. Acum, n-avea chef de el. Îi ciufuli doar o clipă blana, apoi își reluă locul pe buturugă, cu ce mai rămăsese din caiet pe genunchi. Câinele, simțindu-i răceala, ori poate tristețea, scheună ușor de câteva ori, apoi se așeză, punându-și botul pe pantoful prietenului cătrănit, în semn de mângâiere. David gândi că, iată, ce simplă e viața pentru aceste ființe. Simplă, nu în sensul de ușoară, ci simplificată. Își arată dragostea necondiționat, iar dacă nu primesc răspuns la ea, continuă să te iubească, arătând-o într-un mod atât de evident. Omul are nevoie de certitudini, de reconfirmări, se agață, acuză, pretinde, reușind să obțină, de cele mai multe ori, efectul invers. Și, mai ales, introducând distanțe. „Unde ai fost? Ce ai? Și tu suferi din dragoste? Vezi că asta-i treabă păguboasă!” Dacă ar fi putut să vorbească, de bună seamă că Ursu i-ar fi zis: „Asta să ți-o spui ție!”

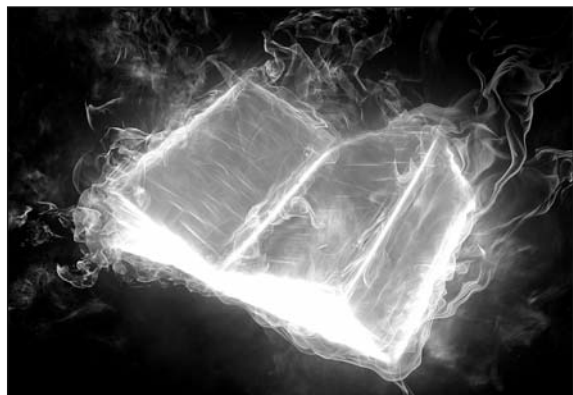
Mi-e greu, nu mai știu ce-i cu mine. Se tot repetă visul ăla. Tot mai des mă bate un gând. Dacă nu era ea, ar fi fost mai simplu. Azi am intristat-o, căci m-a simțit „plecat” departe. M-a iritat că insistă să mă scoată din starea cea rea, fără să știe, sărmana, că n-are cum. Am fost chiar nesuferit, nici eu nu mă suportam astfel, dar am simțit nevoia s-o fac să sufere. Așa, ca pe o compensare la suferința mea. A sfârșit prin a se bosumfla, apoi a rupt o bucată de foaie dintr-un carnețel, pe care a scris cu creionul de buze: „Te iubesc, D!” Mi l-a strecurat în mână, când ne-am despărțit, ca pe un ultim argument la lipsa mea de cooperare. M-a înduioșat. N-a plâns, nu s-a jelit, n-a acuzat. Pusese în bilețel și mica floare de nu-mă-uita...

Arsese jurnalul în întregime. Recitise tot, rețrăise tot. Strângea biletul în pumn, împreună cu floarea lilă, agățându-se de ele precum condamnatul de ultima dorință. Privea în gol, printre flăcările încă vivace și nu se putea hotărî. „Și biletul?” „Și biletul!” „Și floarea?” „Și!” „Dar...” „Niciun <dar>!” Îl mai citi o dată, de douăzeci de ori, sperând că va goli mesajul de conținut. Până la urmă, se decise. Împături florica în bilet, îl sărută și îl aruncă în foc. Și cu asta ce-am rezolvat? Vălvătaia îl mistui repede, dar urmele erau încă acolo, în

(Continuare în pag. 7)

(Urmare din pag. 6)

FOCUL

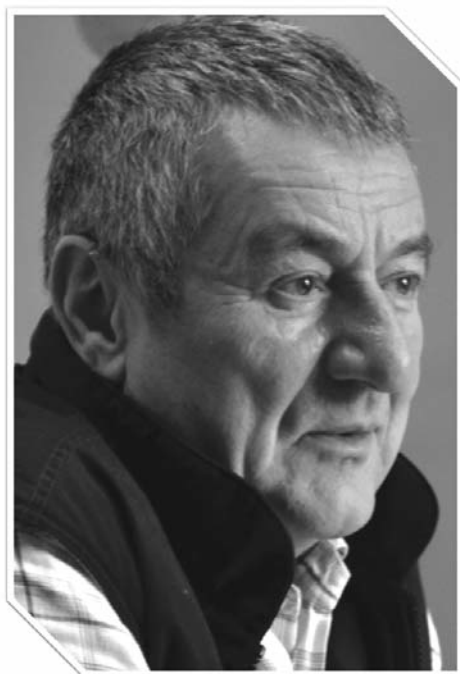
inima lui. Pe alea nu le putea da flăcărilor. Îl cuprinse iar starea de revoltă. „Asta vreeei? La ce-Ți folosește?” „Nu vreau Eu, tu vrei. Alegea e a ta.”

Mda. El alesese să plece dintre magnolii, să fugă în noapte din casa lui Fabian, să stea în spatele perdelei la Schitul din Amara. Atunci fusese prima oară greu încercat. Se întorcea de la Muntele Athos și Părintele îi dăduse ceva de făcut la schit, urmând ca abia apoi să se întoarcă în mănăstire. După un drum lung și obositor, când mai avea doar o mică bucată de parcurs, se așezase într-un refugiu pe marginea șoselei. Au trecut multe mașini pe lângă el, dar n-au oprit. Lumea se grăbea, n-avea timp să culeagă inși de pe drum. Și totuși, într-un târziu, se găsisse cineva. Frânase cam brusc, un pic după ce trecuse de el. Se grăbi să-și urce bagajele în spate, apoi ocupă locul din față. A recunoscut-o de cum a privit-o. Avusese o tresărire plăcută, ca atunci când o întâlnea pe neașteptate prin București, în vremea studenției. Ea, însă, părea să nu-l fi recunoscut. Era firesc, el se schimbaseră mult, acum avea barbă și mustață, părul lung, prins în coadă, straietele îl acopereau aproape în întregime. Apoi, părea preocupată de altele, cufundată în gândurile sale, plus drumul, la care trebuia să fie atentă, plus soarele care îi intra în ochi. El insistase chiar să nu-și pună ochelarii atunci când îi dibuise intenția, cu gândul meschin că astfel orbită de soare, îi va fi și mai greu să-l recunoască. Și totuși, când ajunseseră, o greutate mare îl apăsa la gândul că iarăși n-o s-o mai vadă. Îi venise ideea să prelungească întâlnirea, spunându-i să coboare, să meargă să vadă biserica aflată în construcție. Era bine dispus, vorbise tot timpul, scosese mașina din noroi (nici el nu știa cu ce forță), uitase că ar fi trebuit să se limiteze strict la drum, apoi să-și ia la revedere în mod politicos și să dispară; uitase, sau mai bine zis nu-i mai păsa nici de faptul că ea l-ar putea recunoaște. O clipă chiar ar fi fost tentat să-i spună. Întâlnirea fusese atât de neașteptată și-i produsese atâta bucurie, încât sentimentele cam dăduseră cu rațiunea de pământ. Din acest motiv, făcuse și gestul necugetat de a-și lăsa bastonul în mașină, sperând că ea va reveni să i-l aducă. Apoi, încet, încet, se întoarse la realitate. Își dădu seama că totul e fără rost, că lucrurile s-ar complica inutil, că, în situația dată, chiar bucuria de a o revedea îi era interzisă. Mai întâi l-a adus cu picioarele pe pământ prezența egumenului, la care i s-a părut că zărește o urmă de dezaprobare în atitudine și-n priviri. Apoi, momentul decisiv al „întoarcerii” sale a fost când și-a dat seama că ea îl privește cu alți ochi, ca și când și-ar fi frământat mintea întrebându-se de unde-l știe. Atunci a realizat ce-ar fi însemnat ca ea să știe pe cine are în față. Câte explicații ar fi avut de dat și, poate, ce nouă suferință i-ar fi produs.

Așa că a decis să-și ia la revedere brusc, dispărând spre chilii. A doua zi, așteptase cu suflut la gură. Știa că are să se întoarcă; nu știa numai cât îi va lua până când va descoperi toiașul. Avea sentimente amestecate. Voia să o revadă, dar, între timp, rațiunea preluase conducerea, așa că instrui îngrijitorul să scape de ea. În tot timpul privise dincolo de ferestre, cu inima sfâșiată, imaginându-și conversația lor. I se părea nedrept. Dacă n-ar fi întâlnit-o, ar fi fost, în continuare, liniștit. Ce ființă ciudată și omul! Până la urmă plecase, paznicul îi spusese că nu reușise să o convingă, dar nu avusese de ales. O văzuse așezând jos toiașul cu mișcări lente, parcă despărțindu-se greu de el, în timp ce a aruncat o privire spre fereastră. Dăduse drumul perdelei, interpunând vâlul transparent între ei, ca pe o măsură de siguranță în plus. Plecase cu pași înceți, nehotărâți. El rămăsese dincolo de perdele, cu viața lui, cu luptele lui, cu dorurile...

Focul își mai pierduse din putere. Își terminase menirea purificatoare. Dar nu se îndura să arunce apă peste el. Cât timp flacăra aceea mai ardea, mai putea sta și el cu sine, cu acela de dinainte de magnolii, de care uneori i se făcea un dor cumplit. Doar flacăra care înghițise trecutul lui, zburciumul, speranțele, florii dragostei, doar ea mai era semnul material a ceea ce fusese cândva. Măine, când ea va fi stinsă, se va fi stins și el, David, căruia cineva, cândva, îi dăruise o floare nemuritoare și un bilețel pe care scrisese simplu, școlărește „Te iubesc”. Măine, David nu va mai exista. Nici floarea, nici teiubescul, nici florii dragostei. „Vei fi mort lumii acesteia”. Așa se și simțea. Ceva murise, se dusese pentru totdeauna. Iar după cele ce mor, se plânge. Acum plângea după el, după acela mistuit în flăcără, pe care îl simțea din ce în ce mai mult depărtându-se. Era golit. De sentimente, de iluzii, de tot. Mai trebuia să omoare flacăra. Zvârli o găleată cu apă, apoi încă una și noaptea își reluă înfățișarea sobră, nestingherită de alte lumini afară de stele. Ce simplu, ce simplu ar fi să poți stinge așa orice flăcără!

Emil Proșcan

Emil Proșcan, actualul primar al orașului Mizil, s-a născut la 26 aprilie 1951, în comuna Năeni (sat Fintăști), județul Buzău. Dincolo de profesie (farmacist) a fost atras întotdeauna de lumea artei, obținând, în anii '80 un premiu național pentru realizarea unui film artistic de scurt metraj.

Ulterior publică volumele **Labirintul**

MEMBRII JURIULUI

oglinzilor (proză scurtă - 2007) și La marginea lumii (poezie, în colaborare cu Ecaterina Bargan - 2014).

Este director al revistei de cultură Fereastră (ale cărei editoriale le semnează) și președintele Asociației Culturale „Agatha Grigorescu Bacovia”. Publică în mai multe reviste literare și culegeri și, în mod cu totul excepțional, a fost/este prietenul unor incontestabile personalități culturale, precum Adrian Păunescu, Fănuș Neagu, Grigore Vieru, Ileana Vulpescu, Tatiana Stepa, Nicu Alifantis, Dan Puric etc.

Tu, care știi să mângâi pământul

Există o ierarhizare în toate lumile din Univers! În lumea animalelor, cele mai feroce exemplare, prin teroare și forță, dețin supremația față de celelalte. Această împărțire în puternici și slabi, în buni și răi, se face după alte criterii decât cele legate de bunătatea, înțelegere, compasiune.

Apogeul ferocității și nedreptății acestei reguli este atins în lumea oamenilor. Cei mai puternici nu sunt cei care au calități fizice deosebite, nu sunt nici cei care-și duc viața în cinste și corectitudine, nici cei care se dedică semenilor lor prin studiu și explorarea necunoscutului. Nu, sau nu întotdeauna.

Cum apare această paradoxală ierarhizare? Prin legi cărora, după anumite perioade „istorice”, li se schimbă structura echității, din interes individual sau de grup. Aceste schimbări sunt o adevărată *măiestrie* regizorală, ajungându-se până într-acolo încât cei nedreptățiți nu numai că le acceptă, dar le doresc și le primesc cu entuziasm. În lumea oamenilor, cei puternici sunt de regulă cei bogați, banul fiind un instrument de bfulversare a scării valorilor.

Aceasta este una din consecințele nedreptății. Cine împarte această nedreptate? Dorința celor care, indiferent cum, vor cât mai mult din ceea ce ne-a dat tuturor natura, Dumnezeu, viața.

Oamenii adevărați se mulțumesc cu strictul necesar, considerând acest lucru normal. Ideea de mai mult, de nesaț, le repugnă.

Cei ce au mult, dar și cei ce sunt aleși să hotărască, trebuie să înțeleagă și să simtă viața celorlalți, să le simtă durerile, nevoile.

Românii trebuie să-i înțeleagă pe români! Noi, toți cei ce alcătuim acest popor, trebuie să ajungem la acest grad de înțelegere generat de adevăr și bun simț!

Țara mea are nevoie de să fie condusă de oameni care să o iubească, care să-i simtă nevoile și păsurile.

Trebuie aduse înapoi bogățiile furate, agricultura, industria devastată; trebuie adus înapoi dreptul de a locui, munci și trăi în țara în care s-au născut strămoșii noștri; trebuie aduși înapoi cei ce trudesc prin străini!

Trebuie aduse înapoi bucuria sărbătorilor, a anotimpurilor și toată acea stare de normalitate care ne dă dreptul să trăim, să admirăm frumusețea lumii și din când să zâmbim. Să ne putem îmbrățișa copii, nepoții, părinții, bunicii și semenii, fără să ne mai ascundem lacrimile!

Tu ce mai faci Ioane? Tu, care știi să mângâi pământul, animalele și văzduhul, ce mai faci? Prin ce colțuri ale neputinței te-a azvârlit nedreptatea?

Este vară peste tot în lume, Ioane, și știu că în privirea ta un dangăt de clopot se zvârcolește!

MEMBRII JURIULUI

Nicolai Tăicuțu

Geologul Nicolai Tăicuțu s-a născut la 5 februarie 1950, în comuna Ziduri, satul Lanuri, de lângă Râmnicu Sărat. Va declara însă, cu mândrie, (ca și consăteanul său, poetul Ion Stanciu) că e născut la... Fleva, localitatea Lanuri purtând, pe atunci, numele politicianului liberal Nicolae Fleva, un orator de excepție instruit în Italia și primar al Bucureștiului între anii 1884 – 1886.

După terminarea facultății (la Iași) Nicolai Tăicuțu descoperă câmpia ca pe o temelie fundamentală a orizonturilor spirituale vaste, prezente în toate cele 11 volume de poezie editate de poet până acum.

De fapt, încă de la debutul editorial (*Suav*, Editura Rafet, 2000), „*poezia lui se constituie într-o riguroasă arheologie a spiritualității întinderilor*” (*Dumitru Ion Dincă*).

Această consecvență definește un destin poetic, confirmat de premiul Filialei Bacău a Uniunii Sciitorilor, primit în anul 2010, pentru volumul *Dincolo de semn*.

Trebuie amintită aici și truda de redactor a lui Nicolai Tăicuțu la una dintre cele mai bune reviste ale provinciei literare românești – **Spații culturale** – ca și rara vocație a implicării dezinteresate în promovarea valorilor culturale autentice.

câmpia română. azi

pentru astăzi
la întâlnirea fiilor satului
a cerut să i se asigure
un loc discret
în partea umbroasă a sălii
de protocol
acolo unde să nu fie văzută
de nimeni
de unde să nu deranjeze
pe nimeni

și așa a fost –
totul a decurs cumsecade
ca în zi de sărbătoare...
fără ca ea să fie luată în seamă
fără ca ea să deranjeze pe cineva

la sfârșit
s-a ridicat maiestuoasă
cu un cap deasupra celorlalți
preocupată a servit o felie
de cozonac
și a băut un pahar cu suc de cireșe
a privit, apoi, de jur-împrejur
i-a cuprins pe toți cu privirea
și a ieșit

zâmbet

singur
mă întorceam în câmpie
acasă. în căușul palmei ei
mă întorceam:

tot drumul mi-am vorbit
doar despre mine/ mie însumi

și mă ascultam cu evlavie
și mulțumit eram

vinovați

o, Doamne,
în josul movilei
cad aripi de îngeri

pe sub streșini de nisip
și pulbere
cad țintele copilăriei
din jocul cu praștia

cu sfială și respect

(nu era cântec de cucuvea
și nici lumini intermitente
era un tip clasic de barieră
de acționat manivela cu mâna
la ridicare)

eram singurul prin preajmă

care să dea liberă trecere
acestei dimineți:

cu sfială și respect
au trecut zorii pe lângă mine
ca la 2-3 m de mine
să se destrame-n lumina zilei

cu sfială și respect
au trecut apele dimineții
înstelate și ușor vălurite
ca la 2-3 m de mine
să devină lumina zilei

cu sfială și respect
a trecut prietenul ioanid
pășind ușor pe boabe de rouă
ca la 2-3 m de mine
să dea acestui poem
lumina necesară

e drept așa

despre dulcea durere
a cafelei rămasă pe zaț
încă nu știu nimic
sau poate nu vreau să știu

aburii cafelei s-au depus demult
indiferenți pe fereastră
s-au scurs pe pervaz
și de acolo
laolaltă cu stropii de ploaie
s-au scurs în rigola stradală

murdari s-au scurs

despre dulcea durere
a cafelei rămasă pe zaț
încă nu știu nimic
sau poate nu vreau să știu

dintr-o baladă

din arborele pitic
a zburat o pasăre mică:

un fâlfâit s-a auzit –

nu s-a văzut cum
din arborele pitic
a zburat o pasăre mică...

vai, vai, vai!

lovit în floare
de-o brumă târzie
zarzărul
nu a mai rodit

din apropierea mea
de pe ramul sterp

se ivește un poem
trist

botez

Bunul Dumnezeu îmi zice:
această nuielușă
cu care duci mieii la păscut
azi se va numi ioanid

- acest salcâm uimit
de prima sa înflorire
azi se va numi ioanid

- acest drum șerpuit ușor
de pala de vânt a dimineții
azi se va numi ioanid

- acea fântână spre care
îți îndrepti pașii
azi se va numi ioanid

nicolai nu e numele tău astăzi
mi-a mai spus Bunul Dumnezeu
și-a rămas un timp
sprijinit în toiag
deasupra-mi

joc cu semănat la urmă

șotron de zi/ șotron de noapte
fiecare zi cu șotronul său
fiecare noapte cu șotronul său
în formă de cruce/ în formă de cruce

în fiecare zi/ în fiecare noapte
joc șotron folosindu-mă
de una și-aceeași piatră aplatizată
dată/ aruncată și-napoi luată

de la un timp piatra a început
să se degradeze/ să se erodeze –
în fiecare zi/ în fiecare noapte
din ea se desprinde câte un fir de nisip

pe care-l adun cu grijă
și-l arunc/ îl semăn în grădină

temnița luminată

în umbrarul meu
în care soarele pătrunde prin
grilajul de lețuri de rășinoase și
printre frunzele și florile
de Mâna Maicii Domnului
învăț despre libertate

deschid cartea și
ea mă descrie cuvânt cu cuvânt
(la început a fost cuvântul...)
literă cu literă
pornită în dimineața zilei de
cinci a doua o mie nouă sute 50
din inimă spre ochi
spre vârful degetelor
spre creștetul capului
și de aici

peste copertele cărții
la întâlnire cu lumina
pătrunsă prin grilajul umbrarului
printre frunzele și florile
de Mâna Maicii Domnului
învăț despre libertate

substituție

după o noapte tulbure
în grădina spălată
de-o ploaie rală
și dată la vânt spre uscare
deschid fereastra să intre
mirosul de arșiță ostoită

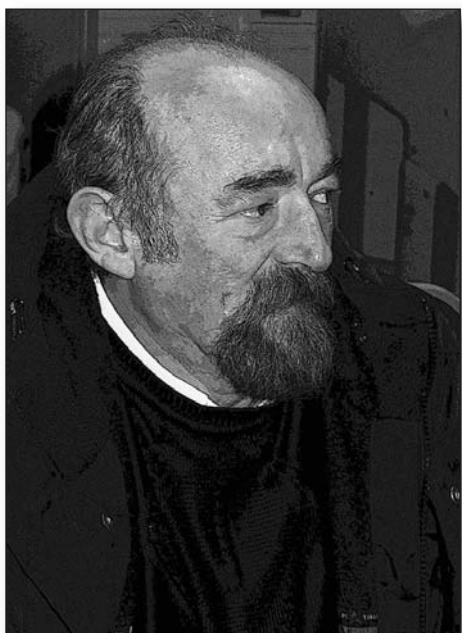
să intre, ca de obicei,
mirosul de pâine caldă
scoasă târziu, sub seară,
din cuptorul de lut galben

să intre de-a valma
mirosul florilor din apropiere

și toate acestea
adunate în mirosul trupului tău,
al dimineții de iunie
așa cum stai în mijlocul grădinii
și te bucuri

Emil Niculescu

Născut la 24 septembrie 1954, în Pleșcoi (comuna Berca, jud. Buzău), Emil Niculescu este om al cărții nu doar prin profesie (bibliotecar), ci și în calitate de membru al USR (Filiala Bacău), fiind autorul mai multor volume de istorie și critică literară (amintim, aici, **excepționalul volum - François Villon, Balade des dames du teps jardins - Traduceri \$ reverberații**) sau poezie.

Activitatea laborioasă de cercetător al documentelor și fenomenelor literare l-au impus drept cea mai autorizată voce în materie de interpretări și limpeziri teoretice, din spațiul de curbură (apud Gheorghe Ene) al literaturii.

Colaborează la mai multe publicații literare și este redactor permanent al revistei Fereastra.

**120 de ani
de la (fugara) rezidență buzoiană**

„COTLETA DE ONOARE DE PORC” UN BRAND CARAGIALIAN DE LA BUZĂU

Birtaş în gara Buzău

Variatul curriculum caragialian depune, că, între anii 1893-1902, se desfășoară aventura comercială a scriitorului, nu chiar fastă, în care una din ultimele, pare să fie cea din gara Buzău; anul terminal, indică Ion Simuț, constând în tentativa să mute „Moftul român” la Iași, dacă ar fi ieșit îmbinarea dintre cârciumi și literatură.¹

Doleanța era perfect legitimă, întrucât, observa Al. Călinescu, exista o relație biunivocă între cele două „pasiuni” (patimi?) ale scriitorului: berăria, crâșma și cafeneaua reprezintă locuri privilegiate în opera lui Caragiale,

locuri de întâlnire, de discuții, locuri în care se scriu reportaje senzaționale și se pun la cale mari manevre politice - pe scurt, un decor care, pe lângă funcția sa epică, aduce o contribuție hotărâtoare la crearea acelui univers specific, inconfundabil al prozei caragialiene.²

În octombrie 1894, amicul mai tânăr, Toni Bacalbașa, relatează, într-un articol, despre iminenta plecare din Capitală a scriitorului: *L-am întâlnit mai ieri... Pleacă la Buzău*

– Ce ai de gând să faci acolo?

– Un lucru foarte serios. Am luat în antrepriză birtul de la gară.

– De ce?

– Pentru că îmi place peisajul Buzăului.

– Dar altceva ce o să mai lucrezi

– Altceva? Specialitate de patiserie și de ciocolată.

– Vorbesc de literatură...

– A, despre asta nu-ți pot spune nimic.

*Eu sunt comersant român*³.

Cum se prezenta, din punct de vedere logistic, locația ne spune, în dicționarul său (1892) gazda lui Caragiale la Ateneul buzoian, B. Iorgulescu, directorul liceului din urbe: *situată la extremitatea de Sud a or. Buzeu. (...) Circulația zilnică e de 26 trenuri ordinare și 10 facultative. Cele facultative se ridică în lunile Iulie, August, Septembrie și Octombrie la numărul de 34, sau un total de 60 de trenuri pe zi. Ele se sub-împarte astfel: 4 accelerate, 4 de persoane, 6 mixte și restul de mărfuri*.⁴

În anul instalării lui Ion Luca ca restaurator, în Buzău erau 19 373 locuitori, din care 153 bărbați și 2 femei aveau debite de băuturi spirtoase, 247 bărbați și 6 femei practicau profesii libere, iar 1951 erau mici comercianți și lucrători; existau 3356 clădiri, 116 străzi și 175 cârciumi, la 2310 contribuabili. Marele număr de debite și cârciumi sporise vigilența și apăsăturile temperante ale intelectualității bășinașe: Petru Zaharescu (n.1867), profesor, mai apoi înalt funcționar prin Ministerul Instrucțiunii și, în perioada interbelică, prefect de Buzău și senator, trăgea un semnal de alarmă, debutând, cu „Pericolele băuturilor spirtoase” (Buzău, 1894).⁵ Și mai explicabilă preocupare dacă se contorizează prestația sa de profesor de matematică la Seminarul teologic Buzău⁶

Existau și noxe ascunse sau nu la vedere din prima, ale acestei profesii, pe care Gherea, în bransă din 1879 - restaurantul Gara de Sud din Ploiești - le împărtășea, execrat și neurastenizat, prin 1902, ginereului său, Paul Zarifopol: *Un restaurant în gară e prin sine una din cele mai grele afaceri ce se pot închipui. Zgomotul de la gară, fluierul mașinilor, dangătul clopotului, fuga cu care intră și trec pasagerii prin restaurant, graba pasagerilor și frica de a nu pierde trenul, necesitatea de a servi în zece minute o mulțime de oameni, a încasa paralele, nervozitatea, graba și frica pasagerilor, toate acestea creează o atmosferă de adevărată nebunie, și în această atmosferă trebuie să trăiești ani. Acest fapt explică de ce în „Bernfsstatistik” cel mai mare procent al nebulniei îl dau restauratorii drumurilor de fier*.⁷ Ceea ce nici măcar lui Zarifopol nu îndrăzneau a-i mărturisi autorul „Neoiobăgiei” era o anumită incompatibilitate cu postura de „jupân”, adică tot un fel de „exploatare”, cu oricâtă gingășie și-ar fi tănuțit ulcerarea, cum decela Livius Ciocârlie: *Om sensibil și delicat, a îndurat nesfârșite vexațiuni, care-l umileau când mușterii aveau de ce să fie nemulțumiți și-l scoteau din minți când îl nedreptățeau. Pe deasupra el, teoretician din convingere al socialismului, avea*

MEMBRII JURIULUI

o ocupație de capitalist, fiind nevoit adesea să lupte pentru interesele lui de patron împotriva celor care articolele lui îi îndemneau să se scuture de patroni. Restaurantul gării mai era și azilul nihilistilor ruși în tranzit spre Europa, de unde supravegherea polițienească neîntreruptă și primejdie de zi cu zi.⁸

Cu o sentimentalitate narodnică, Iza-bela Sadoveanu, militantă socialistă și ea, reușește un „carcalete” molotov analizând occidentalitatea slavismului, aici unde se zicea că am fi în „Belgia Orientului”: *Bufetul gării strălucă de curățenie și mi se păru cu adevărat altarul materialismului economic, cu serviciul său discret și prompt, cu orânduiala sa occidentală, în care alăturările samovarelor și metalice strălucire a farfuriilor, paharelor cu ambrozia divină a ceaiului rusesc puneau o notă specifică de orientalism și slavism poetic*.⁹

„Albanezul” Victor Eftimiu, la senectute, reușește, într-o conferință din 18 martie 1971, un record al confuziei, prin care rezultă că Gherea, cam argășea la restaurantul lui Caragiale de la... Găiești: *Caragiale, după ce tapează pe Haret pentru o „Istorie a românilor”, pe care n-a mai comis-o, nu s-a asămpărat nici după această frumoasă sumă și a continuat să facă datorii, și a deschis un birt la Ploiești. Restaurantul gării Ploiești era celebru că erea ținut de Caragiale. Lumea se ducea din București, făcea o oră cu trenul, dar mâncă și bea bine. Lui Caragiale i-a venit foarte curând ideea să facă un restaurant și a luat restaurantul gării din Găiești, unde salamul, măslinele și cașcavalul le vindea bietul Dobrogean-Gherea. Asta nu l-a împiedicat să dea faliment și să plece de acolo cu misiunea neîmplinită*.¹⁰ D’ale festelor memorialisticii.

Caragiale era destul de hârșit în chestiuni de berărie, atât în calitate de consumator, cât și de restaurator. Asociat cu antreprenorul Mihalcea, într-un local din Gabroveni, demarase în noiembrie 1893, o afacere pe care o reclamă din „Adevărul” o prezenta astfel: *Berăria Caragiale. Local de întâlnire al tuturor claselor. Bere de Luther. Popicărie de salon. Întreținere europeană. Prețuri moderate*.¹¹

La 1 ianuarie 1894, trimitea grațioase fritiseli colegiale și vag subalterne lui G. Grindeanu, cunoscut comerciant bucureștean: *Crem-virșul internațional salută cu respect cârnațul român./ Berea cosmopolită felicită cu stimă pelinul național./ Berarul Caragiale salută și felicită cu dragoste pe confratele său d. G. Grindeanu supranumit Coconașul român./ La mulți ani cu fericire și toate cele dorite*

I.L. Caragiale

Membru român al

Societății internaționale a chelnerilor
din tânărul regat al României¹²

În plus, față de Gherea, care tranșa el însuși carnea și stătea cu ancărul pe mână și creionul după ureche, locuind într-o încăpăre din spatele restaurantului, birtășul buzoian, de această dată, era „domnos”, nu „servea”, locuia în piațeta gării, la Georges Paul, supus francez și președinte al comitetului comunității catolice din Buzău, în spațiul căruia își adusese pian și bibliotecă.¹³ Oricum, din cauza scăderii „deverului” extrasezon, când trenurile nu prea circulau, într-o atmosferă de „calm plat”, cum formula într-altă parte scriitorul, birtășul se va simți, e posibil, cuprins de un anume ursuzlîc,

(Continuare în pag. 10)

(Urmare din pag. 9)

UN BRAND CARAGIALIAN DE LA BUZĂU

cu atât mai mult cu cât aflate o veste infelice: pe 12 ianuarie 1895 fusese exclus din Societatea internațională a chelnerilor din București, nu pentru provincializare, ci pentru neplata cotizației.¹⁴

În această mornă dispoziție, pică cu presa de la București, o compresă binevenită, după eventualele mahmureli post Sfântu Ion: Ion Teodorescu vizitează „Panorama lui Braun”, unul dintre acele faimoase cabinete cu figuri de ceară - narează autorul - și m-am uitat prin acele ochiuri de sticlă rotundă în dosul cărora se răsfață tot ce poate fi mai oribil pe lume ca pictură, imaginație și adevăr istoric; execută un reportaj, intrat în paginile „Adevărului literar” din 16 ianuarie 1895. Nu a fost jucărie, fiindcă, narează junele gazetar, după câteva zile, mă pomenii cu următoarea telegramă din restaurantul gării Buzău: „Bravo, neică, mi-a plăcut strașnic panorama lui Braun. Te invit la o porție de cotletă de onoare de porc pe linte. *Caragiale.*”¹⁵

Panorama lui Braun

La sfârșitul secolului al XIX-lea, zis și „al națiunilor”, și puțin după, în toată „belle-poca”, panorama lui Braun era o locație de mare anvergură și căutare, care nu putea fi ignorată de contemporani, fie ei bucureșteni sau provinciali. Era una dintre punctele de senzație ale Capitalei, un „sinequanon”, nu puteai „pentru ca să zici” că, fără să-l fi văzut, esti „cuntimpuran”. Din multele evocări ale acesteia, alegem două, ușor distanțate în timp, și făcute de două condeie ce nu converg, ca sensibilitate.

Prima ar fi cea a lui Constantin Kirițescu, viitorul istoric al războiului reîntregirii naționale, copil/adolescent, deja, serios, care vedea întreprinderea lui Braun, ca o prelungire a cunoașterii, un soi de „curs opțional”, în genere, dar, mai ales, un adevărat muzeu de istorie și etnografie, un auxiliar educativ pornit (...) din interes comercial. Metodic, și convins că efectul scuză mijloacele, se detaliază: *Panorama lui Braun se compunea din două părți: un muzeu al figurilor de ceară al celor mai ilustre persoane din istorie și o dioramă, unde prin ochiul de sticlă măritoare se puteau contempla în general peisaje exotice. În panopticum am văzut-o pe Cleopatra, potrivit și la sân năpârca asasină; pe Osman Pașa rănit predându-și sabia domnitorului Carol după căderea Plevnei; pe țarul Alexandru II al Rusiei trăgând să moară în atentatul nihilistilor; pe generalul Boulanger în culmea gloriei și, alături, pe același general dându-și sfârșitul pe mormântul iubitei sale; pe arhiducele Rudolf al Austriei expiind alături de Maria Vecera; pe Sandi Carnot, președintele Franței, în momentul asasinării lui de către anarhistul Caserio. Intimidați străbăteam muzeul lui Braun, într-o atmosferă apăsătoare în semiobscuritatea ei și priveam figurile de ceară*

*palide și țepene, încremenite în costumele sau uniforme lor ca scoase din cutie. Episoadele alese din tragediile care au însângerat tronurile sau locurile înalte ne înfiorau.*¹⁶ „Că vis al morții eterne e viața lumii-ntregi”, panorama deșertăciunilor (cursul scurt), din care nu lipseau nihilistii, anarhiștii, vestitorii vremurilor noi, care aveau un „campus”, un „cantona-ment” bine statutat la restaurantul lui Gherea.

Un alt vizitator, mai efractiv în curiozitatea-i precoce, este Constantin Beldie, supranumit, pentru memoriile bucureștene, întinse pe o jumătate de secol, cu un farmec și o franchețe ce-l va determina pe Șerban Cioculescu să-l gratuleze cu diploma de „Saint-Simon de Tirchilești”: *Vă rog să mă credeți că am fost martor la asasinarea lui Sandi Carnot și a lui Stambulof, pe care i-am văzut, pe patul lor de moarte, trăgându-și sufletul din pieptul lor de ceară, manevrat dibaci printr-un resort întors cu cheia; și că am participat, în carne și oase, la nunți împărătești, cu personaje verosimile, în uniforme scilpitoare și în rochii grele de catifea și de brocart, brodate pe poale cu vulturi bicefali în fir de aur; iar în „cabinetul secret”, numai pentru domni și doamne în care mă strecuram pe furiș, m-am inițiat în tainele organelor sexuale, cu abnormitățile și melancoliile respective, reproduse cu fidelitate în ceara sanguinolentă și tumefiată, de-ți treceau toate poftele închipuirii; așa cum, tot în acea vreme, aveam să descopăr, în „Lumea Nouă Ilustrată”, ziarul de duminică al partidului socialist, la care era abonat tata, tainele fecundității și ale evoluției spermatozoidului, ovulului și fœtusului uman în matricea - nimbată de mistere a unui puber ca mine.*

Menajeria, complementară panopticum-ului, era mult mai „animată”, ba chiar victima unor adevărate tururi de forță ale organizatorilor, care-și calculau la centimă „impactul emoțional” asupra mușterilor: *Spre seară, maidanul răsuna de urlete înfiorătoare: începea reprezentarea la menajeria lui Braun, celebru antreprenor de panorămi, panopticumuri și menajerii, toate luminate de uzina proprie instalată afară ca o altă senzație pentru public. Reprezentarea se anunța cu mare alai demonstrativ, scoțându-se mai întâi sub ochii unei mulțimi de gură-cască hoituri întregi de cal aduse de Ioșca, hengerul primăriei, care tăia, despica și spinteca, cu cuțitul, cu satârul și cu fierăstrăul hartanele sanguinolente, lungind cât se poate această operație și asmuțind răcnetele flămânzite după carne ale leilor din Libia, ale tigrilor regali din Bengal, ale panterei din Lahore, ale leopardului din Abisinia, ale jaguarului din pampas și ale hienei din Sudan cu mârâitul ei plângător.*¹⁷

G. Ranetti, afectuos și plin de admirație discipol, conservând nu prea îndepărtata memorie a ordinului „cotletei”, încerca (sub pseudonimul, foarte meridional, Tatascon, în „Fracul lui Caragiale. O, Românie, o, dulce țară” din „Povestea vorbei”, an I, nr. 22, 8 martie 1897), să tragă o fermă și justă linie de demarcație între persoana fizică a creatorului, care poate avea cele mai profane aparențe și ambalaje, și „stofa” celui despre care va spune că din anodine fapte de viață - „momente” - a creat adevărate „monumente” literare: marea majoritate a celor cinci milioane de compatrioți ai mei mai păstrează frumoasa și romanțioasa convenție pe care-o aveau despre un artist naivii contemporani al lui Musset (...).

Spune-i romanțiosului tău compatriot că te-ai lovit cu cotul de poetul X la panorama lui Braun. Compatriotul n-o să te creadă.

Spune-i că ai văzut pe același poet mâncând ciorbă de tustlama la Enache. Compatriotul o să-ți răză-n nas, neîncercător. (...)

...Caragiale îmbrăcat în frac, în redingotă de camgard sau în șalvari bulgărești, e tot neîntrecutul autor al „scrisoarei pierdute”.¹⁸

Reperul inept al panoramei nu-și toci-se încă simbolica până la 1899, când, în studiul dedicat „Teatrului național”(I) („Universul”, 19 noiembrie 1899) rămăsese încă un simptom al mortificării: *Piese în genere nu se studiază (...)* De aici o desăvârșită lipsă de siguranță atât în jocul fiecăruia cât și în complexul mișcării. Momente de ezitare; stagnare; greșeli de pas; încurcături de dialog; replici obținute în ruptul tirbușonului; în genere, figuri țepene, parcă împrumutate de la panoptical lui Braun (...). Cât despre „ruptul tirbușonului” era de preferat ca acesta să se întâmple a avea loc desfășurând în serile mai reci, „flanelă de Drăgășani”, cum numea Mitică vinul.

„Cotleta de onoare de porc”

În lunga istorie a preconcepțiilor, superstițiilor, nedreptăților puse pe seama porcului, în „zoocalomnii” acestuia îi revine, într-o reabilitare, un capitol destul de dolofan: *Este singurul patruped al ogrăzii care nu are voie să-și cunoască nepoții și nici să nu moară de bătrânețe. Căci este asasinat cu premeditare, în plinătatea dezvoltării lui, după un penibil prizonierat în cocină, fără vină și fără învinovățire.*(...) Printr-o amară ironie a destinului porcesc, acest patruped capătă importanță numai în Cartea de Bucate, singurul gen de literatură care îl acoperă unanim cu elogii și libații. (...) Epitetul „porc” pare să jignească prin simpla lui pronunțare. O „porcărie” este o faptă indecentă și murdară, iar adjectivul „porcos” duce cu gândul la ceva grosolan și scabros. Un „porc de câine” este superlativul ticăloșiei umane. Proverbele subestimează și meseria de porcar: „Doar n-am păzit porcii împreună” este punerea la punct care te distanțează pe tine de mândrul interlocutor. Când acest dispreț al trușului este ceva mai discret, atunci el murmură ca pentru tine, după ce își ia rămas bun: „Porcu-i tot porc și în ziua de Paști!” Altfel, modul în care acest animal intra în cântarele culinaristice ale neamurilor primea parafa poetului Regnard: *Carnea de porc provoacă evreilor oroare, / Dar la creștini ea este a meselor onoare.*¹⁹

O altă semnalare a unui oarecare cavalierism, deci onoare, al acestui mamifer aparține, după aceeași sursă, „haimanalei primejdioase”, Villon, care invocă prielenii săi întru delicvențe, coquillardzii/ „scoicarii”, să-l scoată, cum or ști, de sub mână gădelui, invocându-le solitaritatea acestei rău privite domestice: *Aduceți-mi, feciori de crai de ghindă, / Iertarea cu peceți, să mă socoată, / Din mângă... Că și-n neamul rămător / E de ajuns să grohăie o dată / Un porc și se adună trurma toată... / Mă veți lăsa voi, oare-aici să mor?*

Caragiale însuși pare a împărtăși, evocându-și copilăria, în „Duminica Tomii”, conotația acuzatoare ce plana asupra rămătorului, când și-l amintește pe venerabilul părinte *Marinache*. Și ce glas: îl auz încă: „Veniți de luați lumină!” Și când năvăleau mahalagioaicele credincioase să ia, care mai de care, lumina, cu ce ton demn de autoritate le striga: „Ho! că nu sânteți la cocină!”

Oricum, în „dicționarul onomastic” caragialian nu există, ca la înaintașul său, Nicolae Filomon, un personaj care să se numească, precum cel din „Gentilomii de mahala sau ne-

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

UN BRAND CARAGIALIAN DE LA BUZĂU

norocirile unui slujnicar”, Mitică Rîmătorian.

Norocosul invitat la Buzău va fi fost destul de uimit de nesperata onoare ce i-o făcea dramaturgul, de chemarea „la scenă” cu „apla-uzuri”, pentru că se știa, în epocă, fie de „onc-tuozitatea papistășească” (apud Cioculescu), fie de izucnirile dispețuitoare de „energumen”, la care a fost supus și tânărul savant N. Iorga, prin 1894, determinat să încredințeze flăcărilor primul și ultimul său roman, scris în timpul studiilor pariziene; *Foarte bine! Tot așa ceva poate să placă; așa ar trebui să scriu și eu, îi imputa Caragiale.*²⁰

*Pe Caragiale l-am cunoscut întâia oară, sau mai exact l-am văzut, - ne previne Teodorescu - în birtul lui Gherea de la Ploiești. Zic l-am văzut, căci pe atunci eram foarte tânăr, un simplu cititor, care nu cugetase încă să pună mâna pe condei, dar un cititor asiduu, atent și entuziast. Și Caragiale se uita prea de sus ori nu se uita deloc la tineri de aceștia, în deosebirea de Gherea (...) Gherea ne apărea ca un soare cald, iar Caragiale ca un rece și îndepărtat luceafăr.*²¹ Pe de altă prte, având în vedere convingțiile politice ale gazetarului, Caragiale putea să aibă rezonuri de a nu fi prea entuziast, cum va formula mai târziu: *Fericiți cei ce, luînd condeiul în mână, nu vor avea frică de Domnul că aceia vor trăi mulți ani pre pământ în cinste, ba chiar și-n academii.* („Domnul X”, „Universul”, 16 februarie 1909).

Condiția de liber gânditor, dacă nu de ateu sadea, nu era în măsură să-l recomande foarte călduros pe adeptul lui Gherea: *Mi-amin-tesc una dintre cele mai frumoase butade ale lui Caragiale, după o lungă discuție variată și înfierbântată, rostită cu pălăria pe cap și cu surâsul lui sarcastic fără pereche: - Români sunteți voi mă? Filo-români, nu români!*²² Junele nu pare să fi înțeles, nici până la vârsta memoriilor, nimic. Ceea ce părea un compliment era o rece și chiar sarcastică constatare. Acești „binevoitori” îi văzuse, ca și gazetrul, însoțindu-l pe Costică, patronul de la Gara de Sud, la diferite ședințe „de partid”, unde nu lipseau acele tipuri de entuziaști, iluminați, fanatici, toți oameni blonzi dealtminteri, adevărați îngeri care nu visau decât la dreptatea și înfrățirea universală.²³ Musai, românii trebuiau să le îmbrățișeze doctrina, spre binele lor, desigur. Contrazicând cu totul „înțepenirea în proiect”, foarte pomenită la începutul acestui de al treilea mileniu, în ce ne privește, scriitorul referea, în „Morală și educație” (1910), la „progresele uimitoare” ce le vom fi făcut: *ia să zicem că am făcut progrese uimitoare... De! Parcă asta ar trebui s-o lăsăm s-o zică filo-românii cari trec pe la noi din când în când în excursiune de plăcere sau de ...daraveli cu statul.* Chestiune arzătoare, la ordinea zilei.

Pentru cei care îi cunoșteau mai bine „cartea de vizită”, invitația la Buzău nu era lipsită de neprevăzut și de anume riscuri; Bacalbașa îl poftea pe Caragiale să prânzească împreună, precizând - precaut - pentru a nu fi păcălit: „plătesc eu mâncarea și tu băutura”²⁴

Un „clasic” contemporan, cumpănitul ardelean Ion Slavici, denunța pe „consumistul” Caragiale: *risipind, el se socotea un om care face fapte bune, căci ceea ce împinge societatea omenească spre dezvoltare e râvna neastâmpărată de a satisface trebuințele din ce în ce mai numeroase și mai întinse.*²⁵ Exegeți de

mai târziu, precum F. Aderca, nu conteneau a se uimi de capacitatea sa de a trăi din plin: Când s-a înapoiat de la Berlin, a întâlnit la Viena pe un anume Mirescu, om foarte zgârcit, care știind pe Caragiale cu avere, i-a împrumutat 16.000 lei. Banii nu i-a mai văzut, dar odată tot l-a întrebat pe Caragiale: „Cum faci tu, bre, de cheltuiești atâtea parale?”. „Iată, a răspuns Caragiale, și la asta e nevoie de talent!”²⁶ Cei strict contemporani nouă, zic numai de Dan C. Mihăilescu, remarcă pantagruelica sa poftă „de viață” și modul de a și-o alimenta: & *Caragiale nu este doar cel mai sociabil scriitor român, ci și cel mai mare, poate, tocător de bani dintre literații noștri.*²⁷

Caragiale, care stima, la modul său personal, presa: *pâinea cotidiană a opiniei publice*, gazetarul fiind *Brutarul inteligenței*, nu se abținea să nu remarce importanța culturalizatoare a toposului pe care îl patrona: *La orice masă de la berării, birturi, cafenele, dacă sunt trei mușterii, unul este intelectual. Ce face el, omul ales, alături cu doi profani? Își îndeplinește misiunea: propagă, luminează, vulgarizează (...)* Omul care disprețuiește orice ocupație de imediată utilitate și pentru el și pentru lume și se dedă la nobila profesiune de gânditor - se numește intelectual. Remarca și „victimele colaterale” ale acestui mediu emulator: *Sunt chelneri cari, după cât au prins pe apucate din dezbaterile și conferințele intelectualilor, pot face marț pe un profesor universitar, mai ales dacă l-or lua repede.* („Intelectualii”, „Universul”, 1899). În această linie, după prima conflagrație mondială, se va pronunța și tânărul gazetar Beldie prin „Glossa spiritului cărturăresc. Încercare antiintelectualistă” (1918): *Cărturarul nu are urechi să asculte pulsația veșnic nouă a vieții - în care lui i se pare a vedea doar „legi”, și „doctrine” mumificate. Și lui îi plăceau bucuriile simple, era un „trăirist” reputat. În pușcăriile politice prin care a trecut, unde „rația” deținuților era în măsură nu numai să distrofizeze dar și să provoace nostalgice reverii culinare, N. Steinhardt putea auzi confesiuni de felul: L-am cunoscut bine pe Beldie, „Idea Europeană” a fost o publicație interesantă... Era un mare gastronom, masa nu o lua toată în același restaurant, ci fiecare fel acolo unde se gătea mai rafinat, lua bunăoară aperitivul la Râșnovanu și Babeș, peștele la Iordache, friptura la „Unchiul” în Buzești, desertul la Capșa...*²⁸

Nu mai încapă îndoială că am fost la Buzău, - se sumește junele Teodorescu - *că mi-am lins degetele mâncând cotleta aia de onoare, că am tras un chef nunărul unu și că m-am împrietenit cu Caragiale la toartă.* Evită să citeze, în toată splendoarea, din depeșă caragialiană acea cotletă de onoare de porc pe linte. Coborător dintr-un „bunic bucătar arnăut”, cum se recomanda, în casa generalului Manu, spre a spulbera fumurile aristocratice ale primului fiu, Mateiu, scriitorul își va fi dus, cu cinste, obligația de gazdă. Un gest al lui Caragiale putea întemeia/consolida o carieră, după cum i se „trage” acestuia, din mărturiile unui „veteran al presei interbelice, A.P. Samson: *era unul dintre cei mai străluciți ziariști ai vremii acest Ion Teodorescu; ca și Mille avea un stil simplu, direct, dar mult mai cald. În tinerețe a scris și reportaje, de pildă despre panorama lui Braun, circ faimos instalat în București, cam pe locul unde s-a ridicat clădirea noului Teatru Național. Reportajul l-a entuziasmat pe Caragiale, care era, pe atunci, birtaș în gara Buzău, i-a trimis telegrafic autorului felicitări prietenești.*²⁹ În limbajul onoarei medievale, a pri-

mit investitura seniorală, ce, atunci, consta în înmânarea unei spade, în cadrul jurământului de fidelitate. Pentru un gazetar, „câinele de pază al democrației”, cum, în mai noua menajerie politică se asimilează, cotleta pare o mai dreaptă răsplată.

Găselnița artei literare a lui Caragiale era, după Paul Zarifopol, desentimentalizarea: *Moda lacrimilor a trecut de mult. Într-o neme-reală de geniu, Caragiale a numit lacrimile balele melancoliei.*³⁰ Același observa un „avantaj” al meridionalilor: *Vioiciunea sudică este un reactiv energic, care face să apară ridiculele în forme cu deosebire tari. Prostia care stă latentă într-o masă umană nordică, flegmatică, tăcută, se degajează viu și colorat în focul exuberanței meridionale.*³¹

Totuși, chiar și la paralele mai sobre, bodega are virtuțile sale curative, culturale, reparatorii pentru moralul celui care o frecventează: *Bodega face - zice Tom Hodgkinson - un mic stăpân din orice om. În cursul zilei se întâmplă să fii călcat în picioare și abuzat de șef, de colaboratori sau de familie. Însă în bodegă încrederea în sine se reface. Devii omnipotent, omniscient, o figură puternică. Ai păreri și găsești răspunsuri. Bodega este locul în care ne discutăm visurile și necazurile, viziunile și planurile. Tot acolo devenim experți în toate. Îndreptăm lumea. Prietenul meu, Nick Lezard vorbește despre Diploma Berii: când ai una în mână, îți poți permite să discuți orice subiect, pe larg și cu autoritate supremă. Acolo avem idei.*³²

Adriana Iliescu semnală că, în „Vatra” (nr.22, 1995), unde scriitorul avea prieteni, se insera știrea: *Dl. I. L. Caragiale va scoate zilele acestea o revistă umoristică intitulată „Nea Ion”.*³³ Proiect eşuat. Mai vroia scriitorul să devină *Brutarul inteligenței*, cum definea gazetarul. De bani avea, mai tot timpul, o imediat de frapantă necesitate, și presa era, totuși o sursă. O scrisoare, expediată, la 14 august 1895, din Ploiești, prietenului Anghel Demetrescu, profesorul de istorie al lui Mateiu I. Caragiale și prietenul genitorelui, este mai mult decât elocventă pentru lefteritatea și persuasiunea scriitorului, cu totul debusolat de lipsa pecuniară: *Dragă Angelo, Mai întâi nu lipsesc a cerceta despre scumpa D-voastră sănătate, căci noi, din mila preaputernicului Creator, ne aflăm, mersi, foarte bine - dacă se poate numi cinevașilea sănătos și bine când se află cu familia la Ploiești și nu poate pleca nici spre nord, nici spre sud, nici spre est, nici spre west, și nici printre ele, căci cu cu 2 fr. și 50 nu încapă o familie în vagon (...).*

*Ne m'oubliez pas, tațo dragă, căci mă aflu într-o mare stenahorie - e grea viața, Domnule, - și trimite-mi 150 de părinți de „pui de lei” la adresa Caragiale, Post-Restant, Ploiești.*³⁴

(Continuare în pag. 12)

(Urmare din pag. 11)

UN BRAND CARAGIALIAN DE LA BUZĂU

Revenind la iarnatica „cotletă de onoare de porc”, avem de observat că, datorită unei circulații mai reduse a corespondenței, formularea nu și-a căpătat ecoul de care binemerita cu asupra de măsură. Atitudinea scriitorului „față cu kitsch-ul” a făcut obiectul unei pertinente intervenții a lui Ștefan Cazimir. Cam în același siaj s-a încadrat, ignorându-și antecesorul, de la care s-a mai împrumutat cu câte ceva, Alexandru Condeescu: *Cuvântul caragialesc are cu totul alt caracter când ia înfățișarea veselă a „vorbei de chef”. Cu ea de aflăm de partea luminată, solară a Planetei Moft. Statul la taclale în „localuri”, „tăiatul la palavre” la mese îmbelșugate, vorbele de duh la chef se încarcă cu substanța vitală, sănătoasă a vechiului cuvânt de la ospățul mitic prin care omul triumfă ritualic asupra naturii.... Chefurile lui Catagiale au, la o analiză mai avizată, pe care critica nu a făcut-o, o intimă legătură cu ritualul ospățului arhaic, cu libertatea travestiurilor carnavalești și cu funcțiile regeneratoare ale cuvântului festinic. Mântuirea acestei lumi de minciuna inautenticului se va face prin puterea comicului carnavalesc, care parodiind o parodie, întorcând pe dos - succind - o existență pe dos (sucită) îi va reda firescul.*³⁵

Critica făcuse, totuși, fără a nominaliza „cotleta”, observații de finețe asupra acestei zone, prin condeiul lui Al. Călinescu, încă din 1976: *Să ne oprim puțin la faimoasa replică a lui Pristanda; „Curat murdar”. Această replică, interpretată în mod curent repetă expresia ultimei consecințe a automatismului verbal la eroii lui Caragiale (în cazul lui Pristanda, determinată de atitudinea servilă), este, în fapt, un oximoron. (...) Oximoronul este cu siguranță o figură privilegiată. (...) Trei sunt figurile predominante în opera lui Caragiale: oximoronul, antiteza și pleonasmul. Dar importanța deosebită a oximoronului iese în evidență dacă privim lucrurile și din altă perspectivă, și anume dacă acceptăm interpretarea lumii lui Caragiale drept o lume „pe dos”, drept un univers carnavalesc.*³⁶ Criticul numește printre cei care au exersat capacitatea generatoare a oximoronului (în chiar titlurile operelor) pe Baudelaire și Arghezi - „Les Fleurs de mal” și „Flori de mucegai”. Dintr-un punct de vedere măcar, Baudelaire ar refuza orice contingență cu „berarul” din gara Buzău, pe următoarele considerente: *Comerțul e prin firea lui satanic. Comerțul e împrumutul înapoiat, împrumutul cu subînțeleșuri: Dă-mi mai mult decât îți dau. Spiritul oricărui comerciant e complet vițiat. Comerțul e natural, deci infam. Cel mai puțin infam din-*

tre toți comercianții e acela care zice: „Să fim virtuozii, ca să câștigăm mai mult decât proștii vițioși”. Pentru comerciant însăși cinstea e o speculație folositoare.

*Comerțul e satanic, fiindcă e una din întrupările egoismului, cea mai josnică și cea mai păcătoasă.*³⁷ Acum, cu perspectiva atârto falimente în cariera celui ce a scris „D’ale carnavalului”, nu știm dacă anatema ar mai funcționa la cea mai înaltă indignare.

Pe aceeași linie oximoronică, Caragiale afirma a fi auzit la înmormântarea unui om politic: *Decedatul era unul din acei bărbați care-și ridică din viață un pedestal(...). Fără asemenea răposai, o națiune nu poate trăi („Elocuța”, „Moftul român”, nr. 21m aprilie 1893).*

Cam supărat de cronica pe care Caragiale o făcuse, probabil după imediata rebucureștenizare, unei piese (istorice!) de-a sa, „Frații Assan”, confundând cu premeditare dinastia care a condus țaratul româno-bulgar sau viceversa cu moara modernă a fraților Asan, fratele lui Toni, I. C. Bacalbașa, memorialist, pitoresc și fidel, al Bucureștilor de altădată, prestează o „răutăciune” („O teribilă nenorocire”, „Adevărul”, 30 octombrie 1896) făcându-i scriitorului o fișă de mancurt avant la lettre: *Într-o bună zi, amicul Carageale (sic) s-a mutat cu birtul în gara de la Buzău. Și după un an de ședere acolo s-a întors.*

– Unde e marea ta operă? Îl întreabă toți amicii.

– Am o cafea cu lapte formidabilă Mă, ce conserve!

– Ce e cu geniala ta dramă?

– Pe Parizache l-a călcat trenul.

– Caragiale, ce ai făcut cu faimoasa dramă?

– Mă, în țara asta nici birtaș nu poți să fii. Chelner la Pesta, iată ce e de făcut! Și iată de ce Caragiale confundă subiectele dramelor cu conservele.

Din orașul cu o numeroasă colonie de „sârbi” bulgari grădinari, se insinua că scriitorul s-a întors o legumă sau, mă rog, un produs finit, la capătul unui cumplit proces de tâmpire. La jubileul scriitorului, în 1901, în unicul număr al revistei „Caragiale”, B. Brănișteanu ținea să observe „magnetismul” acestuia ca persoană fizică: *Ca și opera și autorul a rămas tânăr. O oră petrecută cu Caragiale este o oră de plăcere și de reculegere. Unde a locuit Caragiale, o lună măcar, el a devenit o figură cunoscută; nu numai artistul e popular, ci-i popular și omul.*

Cât timp Caragiale tăia frunză la câini prin orașul cu episcopie și gară, în 1895, S. Freud tipărea „Studii asupra isteriei”, H. Poincare, „Studii asupra calculului probabilităților”, Luchian picta pe „Safta florăreasa” iar Toulouse Lautrec pe Ivette Guilbert, Marconi inventa radioul și L. Lumiere livra pieții și emoției publice „Sosirea unui tren în gară” și „Debarcarea congresiștilor”.

Orișicâtuși de puțin, brand-ul buzoian al lui Caragiale îndreptățește pe deplin nota lui Nichita Stănescu: *Unde călca el, piatra se lăuda că este o agoră.*³⁸

Acum 120 de ani, târgul Buzăului se căftănise cu un „boier al minții” - sta la gară.

NOTE:

1. **Ion Simuț**, Caragiale în tradiția interviului, în: România literară, nr.9, 9 martie 2005, p. 13.

2. **Al. Călinescu**, Caragiale sau vârsta modernă a literaturii, Editura „Albatros”, 1976, po. 177.

3. **Anton Bacalbașa**, Scrieri alese, vol.1, Editura pen-

tru literatură, 1965, p. 336.

4. **B.Iorgulescu**, Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău, ediție anastatică, Buzău, Biblioteca județeană „V.Voiculescu”, 1997, p. 133.

5. **Lucian Predescu**, Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri, ediție anastatică, Editura „Saeculum I.O.” și „Vestala”, 1999, p.).

6. „Glasul adevărului”, an XVIII, nr. 46, 2006, p. 90.

7. **C. Dobrogeanu-Gherea**, Corespondență, Editura „Minerva”, 1972, p. 110.

8. **Livius Ciocârlie**, Mari corespondențe, Editura „Cartea românească”, 1981, p. 178.

9. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Amintiri, Editura „Eminescu”, 1980, p. 208.

10. **Evocări (1971-1974)**, vol.1, ediție îngrijită de Radu P. Voinea, Craiova, Editura „Alma”, 2005, p. 18.

11. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Op. cit., p. 343.

12. **I.L. Caragiale**, Opere. Corespondență, ediție de Barbu Cioculescu, Editura Cultura Națională, 2004, p. 835.

13. **Dănuț Dobos**, Catolicii din Buzău. Istorie și credință, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București, 2010, p. 63.

14. **Șerban Cioculescu**, Viața lui Caragiale. Caragialiana, ediția a 2-a, Editura „Eminescu”, 1977, p. 284.

15. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Op. cit., p. 235.

16. **Constantin Kirilescu**, O viață, o lume, o epocă, Editura Sport-Turism, 1979, p. 112.

17. **Constantin Beldie**, Memorii, (Caleidoscopul unei jumătăți de veac în București 1900-1950), Editura „Albatros”, 2000, p. 56.

18. „Caragiale în conștiința contemporanilor”, Editura „Minerva”, 1990, p.329.

19. **Aristide N. Popescu**, Zoocalomnii, Adevăr și prejudecăți despre animale, Editura „Albatros”, 1985, p.214-215; 220.)

20. **N.Iorga**, O viață de om așa cum a fost, Editura „Minerva”, 1984, p. 158.

21. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Op. cit., p.231.

22. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Op. cit., p. 176.

23. **Ion Teodorescu** și **Izabela Sadoveanu**, Op. cit., p.168.

24. **Silvian Iosifescu**, Dimensiuni caragialiene, Editura „Eminescu”, 1972, p. 110.

25. **Ion Slavici**,

26. **F. Aderca**, Contribuții critice, Vol.1, Editura „Minerva”, 1983, p. 202.-

27. **Dan C. Mihăilescu**, pref., (I: L. Caragiale, Publicistică și corespondență, Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, 1999, p. XI.

28. **N. Steinhardt**, Jurnalul fericirii, Editura „Dacia”, 1991, p. 177.

29. **A.P. Samson**, Memoriile unui gazetar (1927-1937), Editura „Cartea românească”, 1979, p. 75.)

30. **Paul Zarifopol**, Pentru literatură, Vol.1, Editura Fundației Culturale Române, 1997, p. 67.

31. **Paul Zarifopol**, Pentru arta literară, Vol.1, Editura „Minerva”, 1971, p. 189.

32. **Tom Hodgkinson**, Ghidul leneșului. Mic tratat pentru leneși rafinați, Editura „Nemira”, 2006, p. 191.

33. **Adriana Iliescu**, Reviste literare la sfârșitul secolului al XIX-lea, Editura „Minerva”, 1972, p. 177.

34. **I.L. Caragiale**, Opere. Corespondență, ediție de Barbu Cioculescu, Editura Cultura Națională, 2004, p. 719.

35. **Alexandru Condeescu**, Planeta Moft, Editura „Cartea românească”, 1997, p. 16.

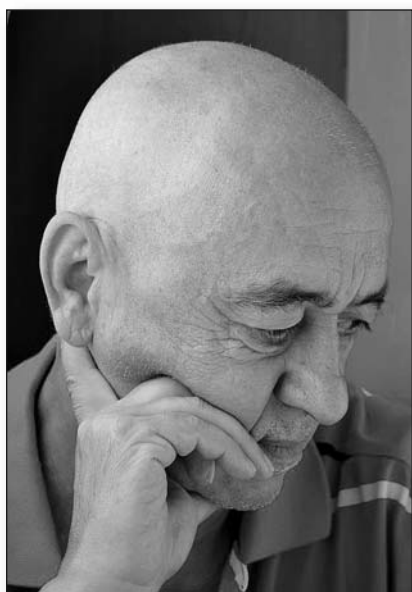
36. **Al. Călinescu**, Caragiale sau vârsta modernă a literaturii, Editura „Albatros”, 1976, p. 188-189.

37. **Al.T. Stamatiad**, Pagini din Baudelaire. Cugetări și impresii, poeme în proză, Editura „Adevărul”, (f.a.), p. 148.

38. **Nichita Stănescu**, Cartea de recitare, Editura „Cartea românească”(1970), p. 117.

Lucian Mănăilescu

Trebuie să fac o mărturisire: trăind de ceva timp în satul mondial, anul acesta mi-a mers prost (ca anul trecut, ca acum doi ani și ca de când sunt, vorba lui Creangă). Și mai prost i-a mers prietenului meu calculatorul, care a contactat o viroză necruțătoare și a plecat în eternitatea electronică, luând cu el un roman, un volum de versuri și unul de publicistică, vreo mie de fotografii și alte lucruri arhivate preț de un deceniu.

Tot atunci am chiuuit zadarnic: „Ya-hooo! Yahooooooo!” după adresele mele de internet și după mesajele și textele trimise de colaboratori și concurenții la Festivalul «Agatha Grigorescu Bacovia».

Am fost, recunosc, disperat, năucit, încremenit în proiectul care nu mai exista. Mă simțeam, în calitatea mea de sătean mondial, precum ciobanul care și-a pierdut oile.

Dar, dacă nu se întâmpla asta - mi-am spus în final - ce șansă aș mai fi avut să aud în minte murmurul doinit al dorului de a fi? Și am plecat să iau lumea de la capăt!

RESTITUIRI

Al cincilea soare

Primul soare a murit cu trupul devorat de Quetzalcoatl;
soarele roșu a fost sugrumat de lianele nopții, cel de al treilea soare a înșăngerat lama asfințitului de obsidian, celui de al patrulea i-au sfâșiat inima conchistadorii...
Al cincilea soare s-a năruit câteva sute de ani mai târziu și vestea că zeii sunt muritori s-a strecurat ca un șarpe printre colinele nopții.

Plaza Mall

Rătăcesc prin Plaza Mall, casc gura la minunile de plastic ale secolului, număr în gând mărunțișul întâmplărilor și mă amuz de lucrurile visate cândva (o pereche de adidași, o seară de noiembrie, un aparat de filmat viața în culori) și încep să cred că indiferența rămâne singura pasăre cântătoare.

Mă mai leagă ceva de toate astea?
De vitrinele noului secol?
De oamenii grăbiți care trec unul prin altul spre ambuscadele duioșiei?

Neauzite sunt aici poveștile...
Copilul orfan își rostogolește tristețea pe scările rulante, păpușile Barbie

îmbătrânesc în labirintul oglinzilor,
cineva aranjează ploile
iar casele de marcat afișează
prețul fericirii...

În curând o să vină seara și
pe lângă zidurile din Plaza Mall
umbra lui Dumnezeu se va furișa
grăbită spre ziua de mâine.

Trandafir roșu în zăpadă

Miracolele în care cred
s-au lepădat de muțenia zeilor,
ele sunt bucurii simple, trăite în grabă,
jocuri îmbătrânite, firimituri pentru vrăbii,
un fel de bube dulci care descântă durerea
și o fac omenească și tandră,
precum odinioară mâinile mamei,
precum sângele roșu al trandafirului
înflorind în zăpadă.

Întâmplări din Tahiti

am descoperit focul și roata,
am îmblânzit animalele,
am ieșit triumfători din peșteri,
am crescut ne-am înmulțit
și am umplut pământul...

unii dintre noi au stat la masă cu zeii,
au bârfit eternitatea...

dar sărmanul bufon se auzea
totdeauna în surzenia regilor
scălâmbâindu-se,
râzând cu lacrimi.

Acum strigătul lui
aleargă pe o plajă pustie
proclamând: Dumnezeu a murit!
Nici un om nu mai există!

Nu te mai știu

Despre tine mai sunt doar zvonuri
și nu te mai știu, nu mai am
ochiul din frunte pentru clarviziune...
Gura mea plină de pietre
pune întrebări zeilor inexistenți
și plecarea ta s-a ascuns
în inimă, în creier și sub unghii.
Tu ești muțenia din mine,
ninsoarea albă și neauzită
care simulează fericirea.

Sentiment din Nord

(Poetului George Vulturescu)

Trebuie să privești istoria ca melcul,
cu un ochi în afară și cu altul
întors înăuntru, orbit de nevăzutele
fantome ale timpului.

Numai așa vei putea adormi
în ruinele nopții, numai așa
te vei naște de o mie de ori,
numai așa poți domesticii
fiara blândeții, numai așa
poți supraviețui memoriei
megalitice a celor plecați...

Trebuie să crezi în toate astea -
chiar și după ce rugurile
se vor aprinde la capătul lumii...
Unde, dacă nu în peștera mai e loc
pentru templu? Unde poate fi mai la nord
de noi înșine? Cum altfel, dacă nu
bântuieți de miracolele singurătății
ne putem întoarce?

O toamnă de acum o mie de ani

Ghicită în transparența râului de munte

MEMBRII JURIULUI

Înserarea e o tristețe
cu maluri abrupte
pe care alerga copilăria desculță.
Tu nu mai treci demult pe aici, sora mea
de duminică; frunzișurile toamnei
nu mai au cui să se închine
și zilele trec și noriicotrobăie
la streășina casei bătrâne
după cuiburi de vrăbii.

Forfota serii

Ca și când mi-aș fotografia amintirile
privesc forfota serii văd străzile
alergând aiurea aud sirena salvării
număr invers ca la o lansare cosmică
și mi-e milă de naivitatea copiilor
care se joacă de-a războiul sau
de-a v-ați ascunselea mi-e milă de
flașneta orbului din cartea de istorie
și de mine mi-e milă când îți spun
„te iubesc!” gândindu-mă la asta
ca la o fascinantă sinucidere ratată.

Flori de cireș amar

În așteptarea ta am încropit
o duminică albă, de după ferestrele ei
de spital mi-am imaginat cum va înflorii
cireșul amar, cum o să te văd ca orbii,
cu degetele, cu foșnetul mării,
și cum se va face târziu în timp ce
orașul grăbit se va pierde printre nori,
odată cu cântecul mierlei...

Zeii zilei

Înghesuși în zepelinele lor
ce survolează realitatea
zeii zilei se dau de-a dura printre nori
și improvizează fericirea de bălci a copilăriei...
Numai când vine seara și orizontul
sângerează o lumină vâscoasă
aterizează și ei și fug direct în somn
de teamă că o frunză sau o pasăre
ar putea să-i nimerească în tâmplă.

Printre întâmplările mărunte

Am iubit cândva o fată frumoasă,
cândva mi-am iubit cu disperare patria,
uneori am iubit nemărginirea mării,
alteori amăgirea fericirii.

Fata frumoasă mă privește acum
dintr-o fotografie cu lumina scorjită,
patria a dezertat din inimă,
pe paja pustie singurătatea
asurzește vuietul mării.

Dar rătăcind printre lucruri
sau băjbâind prin văzduh,
oboseala duioasă a fericirii
mă ajunge uneori din urmă
și mușcă din mine
ca o fiară necruțătoare.

Zbor I

La fel și eu ca frunza care cade
m-agăț cu disperare
de văzduh

Zbor II

Adio aripi! - tristă recuzită.
Înfițeți mari dureri în suflet
Și zborul se va naște
... ca un țipăt!

Radu Părpăuță

RECVIEM PENTRU UN COPIL

– Tania, îi spun noră-mii, care e asistentă medicală la un spital din Chișinău, ia mai povestește o dată cum a fost cu copilul călcat de mașină.

– Da' v-am mai spus! se întoarce Tania de la oalele fierbând (făcea mâncare) și se uită mirată la mine, care tândăleam în fața laptopului. Asta fac când n-am... inspirație: ascult poezii. Mă amăgesc cu, vezi Doamne, inspirația. De fapt mi-e lene.

– Mi-ai mai spus, dar vreau să rețin mai bine.

În realitate am gândul ascuns să aflu mai multe amănunte: poate îmi iese de-o povestire.

– Păi, începe ea, pe vremea ceea făceam practică la spital. La urgențe. Încă nu terminasem școala. Acuma, când aproape nu trece zi (Tania zice „dzâ”, iar accentul ei moldovenesc mi-o face și mai dragă și îi accentuează parcă o anume inocență) să nu văd un mort măcar, nu mi s-ar părea așa... Dar pe vremea ceea... Vasăzică, aduce Scoraia la noi...

– Scoraia?

– Asta... Salvarea. Aduce un băiet călcat de mașină. Era așa, cam de vreo zece-zece-zece ani. Încă mai trăia, dar era rănit rău: cu părul năclăit de sânge, tot (tă – zice Tania) nu mai cheaguri de sânge, colbuit.

– Adică prăfuit? mă fac eu că nu înțeleg.

– Da. Că mașina l-o trântit și l-o târât prin colb. Vasăzică, băietul s-o jucat în sever (înțeleg: scuar) cu alți copii, mingea o sărit pe stradă și el o fugit după ea. Ș-atuncea l-o prins mașina...

În momentul ăsta intră în casă băiatul meu Vlăduț, soțul Taniei, și aude ultimele ei cuvinte:

– Iar cu minciunile tale? N-o crede, tată! zâmbește el zeflemist.

– Nu-s minciuni, măi! Nu-s! zice Tania scăpărând din ochi.

Vlăduț, ca mai toți din generația lui, e un antisentimental. Nu-i plac poveștile „de inimă”. Dar eu știu bine că are rezerve sentimentale mai mari ca cele de la Roșia Montană. Numai că nu le exploatează (mi-e greu să spun acumă din ce cauză).

– Tania, zic și îi fac semn să continue, ca un antrenor de tenis după o minge mai puțin reușită a elevei sale: din priviri. Go!

– Și nu era niminea. Asistenta, care trebuia, era ocupată cu alt caz, care o venit chiar atuncea. Cealaltă soră nu mai știu pe unde umbla. Se vedea că niminea nu avea nevoie de copilul ceala. Niminea nu o venit după el. Niminea, niminea! Sufla greu, că patul se cutremura sub el. Nu mai putea vorbi și nu-și lua ochii de la mine. Nu mă rugau, nu-mi cereau nimica ochii ceia. Numa' erau nedumeriți, nu pricepeau ce

se-ntâmplă.

Ș-atuncea m-am dus eu, o elevă, la dom' doctor. Știam unde-i: când n-avea cazuri, se ducea la computer. Intru și-i spun:

– Domnu' doctor, aveți un caz: un copil cu traumă...

Da' el nu mă lasă să termin:

– Are pe cineva? adică dacă are rude, care o venit la el.

– N-are.

– Bine. Vin acuși.

Și se joacă mai departe pe computer: niște mușunachi rozalii cu picățele mov mâncau hap-hap! niște mușunachi verzi. Și iștia verzi se întorceau și hap-hap! pe ceia rozalii. Tare-i mai plăcea lui dom' doctor jocu' ista! I se răcise cafeaua, i se stinsese țigara și el tot juca!

Și eu mă întorc la copil, care acuma răsufla și mai greu. Horcăia. Închisese ochii. Nu se mai uita cu privirea ceea nedumerită. După cum i se ridica coșul pieptuțului, se vedea că urma să moară. Și, cât am șters eu urmele de sânge de pe jos, mititelul și-o dat duhul!

– Tată, aveai mata niște pudră de talc, mă întreabă Vlăduț. O mai ai? Că al dracului îmi mai transpiră picioarele.

Îi arăt sertarul unde se află Borotalco – migliore polvere per la pelle. Între timp Tania iese în grădină după leuștean și alte verdețuri. Când se întoarce, o las să taie și să pună în borș dresurile, cum zice ea. Apoi:

– Și după aceea ce s-o mai întâmplat, Taniușă?

– Cu băietu'?

– Da.

– După aceea nu venea nimeni. Toți m-au lăsat singură și mă întrebam: Ce fac eu aicea? Începuse să plouă și mă uitam pe geam cum ploua: stropii se loveau de geam și se prelingeau în jos. Pe urmă m-am gândit la mititel. De ce-i el singur, acu', în ceasul morții? De ce n-a avut pe nimeni să-l țină de mână când moare? Măcar atâta! Că era așa de neajutorat! Și, uite așa, mi-o trecut prin cap că ar putea fi băietul meu. Eram prea tânără, ca să-i fiu mamă, dar așa m-am gândit eu. Am pus mâna pe-un lighenaș, m-am dus și am adus niște apă caldă,

ca să-l spăl. Era prea fierbinte. Sigur, mortului nu-i mai pasă, dar mie mi-era milă să-l spăl cu apă fierbinte. Am așteptat să se răcească apa și mă uitam ca proasta cum se preling stropii pe pe geam și dispar.

– Tania, e gata masa? îl aud pe Vlăduț din cealaltă cameră.

– Acuși!... Și mă apuc să-l spăl. Îi spăl întâi picioarele. Niște piciorușe cum au toți copiii: slăbuțe, cu genunchii juliți de la joacă. I-am șters cu buretele tot colbul și toate rănilile și am început să băgui cu el ca nebuna: Măi băiete, băiețule! Nimeni nu te iubește pe tine, nimeni nu vine la tine! Pe urmă i-am spălat părul năclăit de sânge și tot am băguit cu el. I-am scos bluzița albastră și i-am spălat pieptuțul de cheagurile de sânge. Și, iaca-șa, l-am spălat și am tot discutat. Odihnește, băiețule, că de-acu' n-o să te mai doară nimica. Odihnește-te, că drum lung ți-ai ales, nici pe deal și nici pe șes...

Pe urmă l-am acoperit cu cearșaf și gata. După un timp vine și dom' doctor: cu țigara-n buze și învârtind cheile în buzunar:

– Unde-i? Mai trăiește?

– Nu, zic.

– Atuncea cheamă-i pe infirmieri să-l ducă la camera frigorifică. L-ai pregătit?

– L-am pregătit.

– Bine, zice dom' doctor și ridică colțul cearșafului. Și deodată îl văd cum scapă țigara din gură și se face alb-alb la față cum îi coala de hârtie.

– Dom' doctor, vi-i rău? întreb.

Dar el nu răspunde nimica. Îi căuta pulsul băietului. Și mâna îi tremura. Dar ce puls să mai caute?

Și-n clipa asta intră zdrăngănind ușa doamna Olia, soția lui dom' doctor. Și ea-i doctor, la reumatologie.

– Unde-i, unde-i? zice cu glas ridicat.

Ș-atuncea mi-am dat seama: băiețelul mort era copilul lor. Iaca asta-i!

Tania pune borșul în farfurii, dar eu îmi iau laptopul și merg în camera mea.

– Nu mâncați?

– Mai încolo, zic.

În cameră îmi pun Recviemul lui Mozart și ascult. Rezist tentației de a-mi face o cafea și mă apuc să scriu titlul: **Recviem pentru un copil.**

Alexandru Jurcan

Ecou ruginit

După moartea mea
nu se va schimba mersul trenurilor
nimeni nu va ști că undeva zace un vid...
când cade copacul unde-i fuge umbra?
lumina va cădea caldă peste amintiri
puțin câte puțin imaginea mea
se va estompa pe ecranul unor prieteni
numai umbra tinereții mele
prin pădurile copilăriei
va căuta ecou ruginit al cerbilor

Doar cuvintele

Du-te fără grijă printre tigri, lupi, lei
așa cum te plimbi printre flori
cu fruntea ademenită de rouă
cu suflet primenit de duminică
vei străbate orice junglă cu liniște albastră
nu uita vorbele albe ale Mariei:

numai

cuvintele

pot răni...

POETUL LUNII AUGUST

Baki Ymeri

CUVINTELE CARE STAU MĂRTURIE

În ziua de 1 august 1949, la Šipkovița (Republica Macedonia), cobora în lume, din munții înnegurați ai Traciei, **Baki Ymeri**, cel hărăsit cuvântului, fiul albanezului **Aivaz Voka** și al frumoasei românce **Aurelia Graur**.

Semnul nașterii sale este invocat ca o desprindere a memoriei din magma pietrificată a vulcanilor din adâncuri: „Treziți-vă, zei, / Și frumoase femei, / Și bărbați plini de griji, / Și voi, pietre, / Și întrebați-mă / Despre Câmpia Mierlei / Și despre munții / Care vor muri / Cu copii noștri în brațe!” (**Treziți-vă pietre**).

Iar o autobiografie lirică ar putea începe astfel: „Când și când mama, oftând, / Rosea în limba română un dor / Arnăutul de tata îi răspundea / Auzi, / Te iubesc în limba română! / Tata, din vreme în vreme, / Certându-se cu toate necazurile / Istoriei și ale durerii, / Îi dăruia mamei mele o lacrimă. / Astfel, din iubire și lacrimă / Părinții m-au zămislit / În această uimire / Din care și eu gust / Toata iubirea / Acestor cuvinte / Crâncen de dulci / Ale limbii române.”

După absolvirea cursurilor Facultății de Filozofie a Universității din Prishtina, în 1973, a urmat cursuri de specializare în limba și literatura română la universitățile din Viena (1974) și București (1975).

Stabilit în România, devine membru al Uniunii Scriitorilor și redactor-șef al revistei Albanezul (Shqiptari). Traduce din opera a peste 50 de scriitori și istorici români în limbile albaneză, macedoneană și slovenă, precum și volume aparținând poezilor **Nichita Stănescu**: **Ekspozitë e të palindurve/Expoziția celor nenăscuți** (Pristina, 1986); **Anghel Dumbrăveanu**: **Kënga e mullibardhës/ Cântecul sturzului** (Scopie, 1986); **Slavco Almăjan**: **Xhuxhmaxhuxhët harruan të rriten/Piticii au uitat să crească** (Pristina, 1989); **Marin Sorescu**: **Eja të ta them një fjalë/Vino să-ți spun un cuvânt** (Pristina, 1990), **Carolina Ilica**, **Duke dashur në fshehtësi/Iubind in taină** (Pogradec, 2004).

Acum, la început de august, când POETUL împlinește 65 de ani de viață, în care va fi trăit milenii de istorie, cuvine-se să-l încoronăm, în sufletele noastre, cu lauri, amintindu-ne cuvintele care au fost la început:

„Ne-nțelegem perfect între noi, / Chiar și fără tălmăci, atunci / Când e vorba de vârstă: / Copil, ghiuj și moș; / Când ne uităm la veșminte: / La brâu și căciulă; / Când prânzim pe la stână: / Brânză, urdă și zer; / Când pomemim de unde ne tragem: / Argea, cătun, gard și vatră; / Când vorbim între noi de moșie: / Ciucă, groapă, / Noian, măgură, mal, / Sau de-

spre arborii care se află pe ea: / Bung, copac, brad ori druate... / Amândoi gustăm aceleași legume și fructe: / Mazăre și mărar, sâmbure și must; / Amândoi ne-nțepăm în același ghimpe; / Amândoi așteptăm / Primul mugur lângă un mână; / Amândoi cunoaștem aceste plante amare: / Brusture, leurdă și spânz. / Vezi ce mister admirabil / Conține acest dicționar albano-român / Care ascunde povestea / Unei antice legături de sânge / Când până și păsările pricepeau ce vorbim: / Și barză și cioară și gheonoaie și pupăză, / Când turmele urcând înspre stână / Și noi vorbeam despre: / Bască și baci, zgardă și fluier, / Teapă și strungă, searbăd și țarc / Și ne ciupeam sau ciupeam câte o strună / Și ne bucuram când luceafărul / Sus scăpăra.” (**Dicționar comun - II**).

La fel cum trebuie să ne reamintim și cuvintele care stau mărturie:

„Născut pe meleagurile aromâno-albaneze din Macedonia, Baki Ymeri este un mesager inspirat al poeziei în ambele direcții: din Albania spre România și din România spre Albania. Prin tălmăcirile sale laborioase, el a reușit să cucerească simpatia și prețuirea, atât a cititorilor din Kosova, Albania și Macedonia, cât și cea a confrăților săi din partea stângă și din partea dreaptă a Prutului. (...) Bucuria lui B.Y. de a crea în cele trei limbi materne: română, albaneză și limba poeziei, este bucuria unui cercetător pasionat în domeniul relațiilor spirituale româno-albaneze, privite și cercetate cu temeinicie și respect, până la Eminescu și de la El încoace. Poezia lui Baki Ymeri are menirea sfântă de a ține nestinsă flacăra cea vie a unui destin comun, străvechi și zbuciumat, al celor două popoare, care izbucnește strălucind, din mușuroaiele stelelor.”

(**Marin Sorescu**)

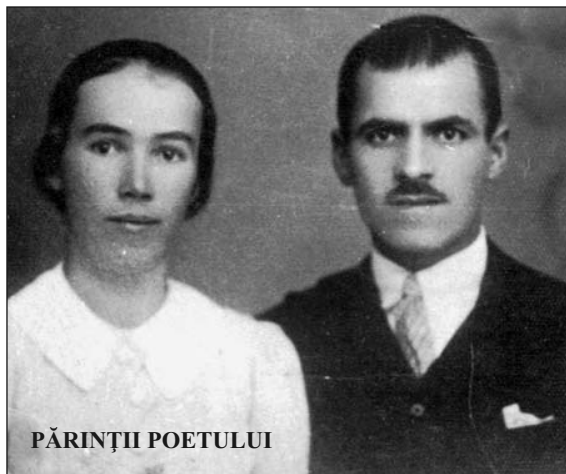
„Poemele de scurtă respirație (unele compuse chiar dintr-o singură frază, fără a avea totuși concizia ostentativă a haik-urilor) sunt naive, în sensul bun al cuvântului, și grațioase.”

(**Alex. Ștefănescu**)

„Baki Ymeri știe să ne pună sufletele în mireasma de busuioc și de fragi, ca în Raiul fericirii nepământene. Versurile domniei sale au gustul de miere al spiritualității albano-române.”

(**Emilia Dabu**)

„Baki Ymeri este extraordinar de comunicativ, de parcă ne-am ști de când e lumea. El este legat prin fire tainice de noi, de acest inconfundabil spațiu transilvan. În urmă cu 60 de ani, mama poetului, doamna Aurelia Graur, se lega pe viață de Aivaz Voka, cel ce sub imperiul miraculos al dragostei, ar fi fost în stare, după cum se și mărturisește într-o scrisoare, o căută pretutindeni, chiar dacă ar fi trebuit să meargă și în... America! Aurelia Graur l-a urmat pe tatăl viitorului poet albano-român, din dragoste. L-a urmat la bine și la greu, la necaz și la bucurii.”

PĂRINȚII POETULUI

(**Nicolae Băciut**)

„Bătăios până la violența verbală când își apără o idee, tenace și perseverent, amabil și politicos cu partenerul de dialog, trăgând cu coada ochiului la fetele frumoase, el a reușit să se facă tuturor simpatic. Ca poet, personajul nostru visează «insule pline de lumină», scrie mult și confrății, de la Marin Sorescu și până la Hristu Căndroveanu, i-au prețuit râvna și harul.”

(**Florentin Popescu**)

„Baki Ymeri este, într-adevăr, un poet. Pur și simplu. Rod al unei experiențe spirituale speciale (care trăiește simultan în două culturi, în două limbaje), român și albanez în același timp. Poezia lui Ymeri are o specificitate evidentă, un amestec indelebil de straniețe. Nu știu ce înseamnă Dardania, dar un lucru este cert: Dardania este un cuvânt frumos, cum frumoase sunt și poeziile lui Baki Ymeri. Ciudat acest om (și poet) Baki Ymeri. Frumoasă această Dardanie! Această insolită *Cântare a Cântărilor* balcanică - idolatră, sceptică, îngerească, profană, ironică, patetică, rugă și tandra impresie.”

(**Ștefan Ioanid**)

Autorul acestor versuri este îndrăgostit fără leac de limba și literatura română (în limba română mi-e dor / te iubesc în limba română, din volumul Dardania), de poporul român, de România. Baki Ymeri este un fără hodină mesager pe drumul poeziei care curge între România și Albania - a tradus, de pildă, din peste 50 de poeți, prozatori, esești români - Eminescu, Eftimiu, Sadoveanu, Ana Blandiana, Marin Sorescu, Gabriela Melinescu, Mircea Dinescu, Constanța Buzea, Eugen Uricaru, Ion Horea, Cassian Maria Spiridon, Anghel Dumbrăveanu, Carolina Ilica, Traian T. Coșovei, Dan Verona, Marin Codreanu, Al. Condeescu, Grete Tartler, Cornel Moraru, Marius Tupan, Nicolae Băciut, Traian T. Coșovei, Doina Cetea, Horia Bădescu, Dumitru M. Ion, ș.a.m.d. La Baki Ymeri cronotropul poate fi analizat mai ales în poezia cu tentă socială - arealul vizat fiind foarte larg, de la Durrës la Odessa, de la Timișoara în Balcani.”

(**Marius Chelaru**)

„Baki Ymeri, este poetul fabulos și cutremurător care crede în steaua iubirii. Prin lucrarea sa culturală, Baki Ymeri arată un punct luminos, comun și tandru. El aparține nu numai limbilor română și albaneză, ci și limbilor germană, franceză, bulgară, macedoneană, slovenă, sârbocroată, aromână, italiană, până la zece, ca un Cantemir întors prin Istoria hieroglifă spre poem, ca un cântec care caută o Europă mașteră.

Ce bine că poetul nu ocolește izvoarele! Cum de s-a oprit tocmai aici unde, alături de noi, și el a devenit poet! O fi oare o răscruce? O fi oare o mirare? O fi oare ceva dat care ne alege?

Baki Ymeri este poetul care stârnește ninsoarea în limba română. El reface un drum întreg, numai ca să dea o definiție versului său în albaneză, care albește mirarea limbii române”

(**Victor Marin Basarab**)

„De când l-am cunoscut, și până în prezent, cărturarul Ymeri a dat destule probe de patriotism, sacrificându-și, chiar și întreaga tinerețe, în slujba sfintei cauze culturale româno-albaneze. Poetul și traducătorul Baki Ymeri, este un subiect de mândrie culturală, care trebuie admirat, prețuit și sprijinit.

(**Gelcu Maksutovici**)

(Continuare în pag. 16)

Silvia Bitere

Responsabil cu optimismul

1.

Era toamnă. Frunzele copacilor cădeau grele peste pământ. Undeva, se anunța un război rece. „Plumb”. Orașul de altă dată zăcea, acum, în paragină, ascuns sub ochiul lunii.

Era noapte. O noapte de coșmar. Îmi târam picioarele prin beznă trăgând după mine neputința lumii întregi. Mă aflam în parcul din fața gării. De departe se auzeau plânsetele oamenilor. Înaintau spre mine și asta mă speria... Se apropiau. Niciun felinar aprins, nicio urmă de lumină. Luna nu mai dovedea. Zăcea, parcă, și ea, ghemuită în pântecul cerului. Era momentul să mă nasc a doua oară. Există în viața fiecărui om o urmă de optimism, un pod, o scară, trepte pe care trebuie să urci ca, mai apoi, să știi cum să le cobori.

Deodată, nu se mai auzi niciun zgomot, de parcă totul s-ar fi petrecut, doar, în imaginația mea. Liniștea asta mă tulbura. Eram singură, eram mulți, eram eu, eram mulțimea. Am căzut lovită, ținându-mă de pământ. Treceau căruțe trase de cai albi și am știut că nu e vis, era drumul spre o altă viață. Mi-am simțit respirația mai aproape de trup, ca niciodată. Din ea zburau fluturi. Eram vie. M-am ridicat amețită, mi-am strâns oasele în poziție verticală și am început să zbor cu ele așa.

2.

Cândva, avusesem o viață și eu, ca orice om. Lucrasem la o fabrică unde produceam zilnic veselie și bucurie. Mai târziu, afacerea se extinsese. Găsisem un material bun din care scoteam, la interval de două luni, și pachete de fericire. Ne mergea bine. Aveam un șef care știa exact cum merg aceste produse pe piață, persoană capabilă. Meseria mea era aceea de responsabil cu optimismul. Eram mesagerul, imaginea fabricii „Elanul Ong”. Lozinca noastră suna cam așa: „Trăim în fericire, mâncăm fericire!”. Nu erau vorbe goale, erau pline de stil. Se lucra foarte mult la ambalaj, ore întregi. Personalul era calificat, cu diplome recunoscute în toată lumea. Totul se baza pe voință și credință, acolo. Orice lucru reprezenta un fenomen, o valoare spirituală. Produsele erau împachetate cu ajutorul imaginației. De aceea, patronul nu putea să accepte personal care să nu înțeleagă sensul cuvântului *fericire*. Majoritatea lucrătorilor trebuiau să aibă cunoștințe solide de filosofie, psihologie, artă plastică, pictură, ș.a.m.d.

Lucram pe secții, raioane. Era o muncă dificilă, care se baza sută la sută pe creierul uman. Foloseam foarte des personificarea. Ea reprezenta alimentul de bază pentru localnicii orașului. Cel mai scump produs era *metafora*. Acolo, trebuia să mergi prin comparație și nu era, întocmai, ușor. Finitul, ce ieșea după ce se

foloseau, aproape, în mod abuziv, figurile de stil, era dat spre raionul comentatorilor. Acolo, păreri erau împărțite. Din când în când, micile conflicte erau sistate de către editori, responsabili de coerența produselor. Cei mai bine văzuți erau angajații care vorbeau despre „etica morală” a fericirii.

3.

Pe vremea aceea existau dimineți. Zile și nopți. Când a venit potopul peste oraș, singura fabrică, rămasă în stare de funcționare, era „Elanul Ong”. Atunci, mi s-a dat o sarcină în plus. Să alerg, din ușă în ușă, pe la oameni, în special să ajung, cât de repede puteam, până în ora opt dimineața, pe la bătrâni. Pentru copii, foloseam pachetul cu povești cu zâne și puneam accent, în mod deosebit, pe partea de imagine. Pozele constituiau un avantaj. De exemplu, dacă un copil ar fi vrut să mănânce o banană, eu, ca responsabil cu optimismul, trebuia să-i dezvolt imaginația și să-i sporesc dorința, în subconștient, de a se hrăni cu privirea și cu ajutorul puterii minții.

Bătrânilor le făcea bine reconstituirea clipelor frumoase alături de cei dragi, iubirile împlinite ale acestora. Felul și modul în care ei trebuiau să pășească cu optimism în viața de apoi, ținea strict de meseria mea.

Mulți dintre tineri plângeau când mă vedeau. Strigau: ne-ai adus! Ne-ai adus! iar eu descărcam pachete de bucurie și veselie la ferestrele lor. Ei le luau, le miroseau, apoi leșinau în brațele mele. Atunci, plângeam și eu. Le șopteam, legănându-mă din picioare, amețită de atâta fericire, doar le șopteam: da, v-am adus, cum să nu vă aduc. Cu asta mă hrănesc și eu, cu ce vă dau și vouă.

4.

Mihai a murit în brațele mele, cu un carton în mâna stângă decupat dintr-o poveste pe care o iubea el cel mai mult

Imaginea era un cozonac... Nu a mai rezistat. Părinții lui l-au plâns vreo patru zile, după care m-au chemat, în calitate de preot, de astă dată, să le conduc copilul spre drumul fără de întoarcere. Le-am spus o poveste despre suflete și despre felul cum trebuiau ei să-și primească moartea.

Moartea este un dar ca și viața. Orice viață își are moartea ei. Moartea face parte din viață. Ultima șansă de viață, a localnicilor aceluia oraș, ajunsese moartea sigură. În urma foametei și a falimentelor societăților producătoare de lapte, carne, ș.a.m.d, oamenii nu mai aveau de lucru, nu mai aveau hrană pentru a supraviețui. Se constituise o adunare ad-hoc care să împiedice criza, se deschisese porțile fabricii „Elanul Ong”. Sosise momentul în care cineva trebuia să preia conducerea orașului. Se născuse „Orașul Spiritual”. Mesagerul lui eram eu, moartea lor.

5.

Lumea se sfârșea. Zilele deveniseră nopți permanente. Fabrica la care lucram dăduse și ea faliment. În ultimul timp a produs numai moarte. Nu mai aveau pentru cine să muncească.

Mi-am strâns într-un rucsac niște provizii de bucurie, veselie și fericire maximă și am pornit spre gară. Voi lua trenul, așa, fără mecanic, și voi zbura pe șine, spre o altă lume. Acolo, voi construi fabrici de suflete, fabrici de vieți veșnice, fabrici de oameni. Nu voi mai fi singură niciodată. Prin fața mea treceau căruțe trase de cai albi, dar eu eram departe.

PROZĂ FOARTE SCURTĂ

Dan Niculescu

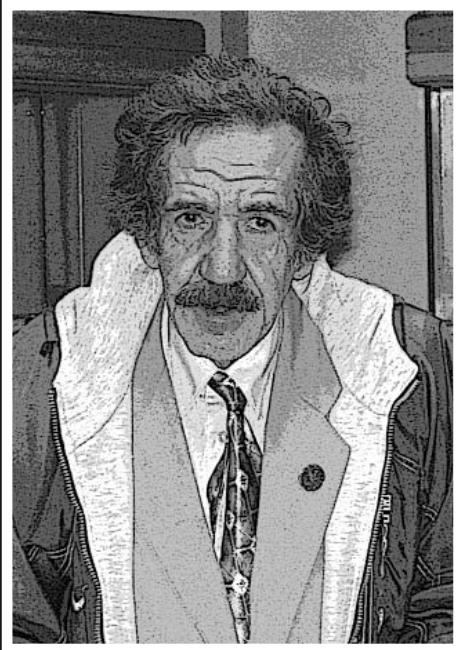
Cizmărie

Nu pot dormi. O insomnie teribilă pe care nu am mai încercat-o de zeci de ani... Mă răsucesc pe o parte și pe alta... reflecții nostalgice despre vârstă... Nu mai rezist: mă ridic ușor din pat, pășesc spre sufragerie și... blocaj! Mam' între vis și realitate: „Ce faci Tata? De ce nu dormi? Mă întorc în pat cu mina deținutului oprit din evadare... „Ce e! Ți-e rău?” Raspund cu un „Nu” ferm. „Un necaz la serviciu?” Alt „Nu” ferm. „Te-a supărat cineva, ceva?” „Nici vorbă Dragă! Pur și simplu nu-mi vine somnul...” „E clar, ești foarte obosit! Ce-ai făcut azi?” Fără chef de analize... pe un ton blazat: „Hâm... nimic deosebit: am operat, controalele obișnuite, am internat...” Devine interesată: „Și... și... bolnavii?” Fac o succintă enumerare... „Aaa... m-a vizitat și Moș Hâncu”. Politicoasă: „Și el e bine?” Mda... la optzeci și patru de ani, fără semne de recidivă... Suspiciunea persista: „Ai tu o nemulțumire?” Să-i spun, să nu-i spun? Îmi iau inima în dinți: „Dragă, în urmă cu patru ani am internat în aceeași zi doi inși cu același diagnostic... urgențe... Materiale: *nu!* (ca de obicei!!!). Mă duc la dulapul cu „mici economii”. În mod clar nu am fire decât pentru o singură operație. Disperat îl sun pe Vali. Îl rog să mă primească la el, la Clinică, după ce termin la mine. Cu Moș Hâncu cu tot - să-l operez acolo. Sunt băieții ăștia de o amabilitate și colegialitate demne de toată lauda” „Ai procedat foarte bine Dragă!” „Mda... să vezi... tai și... cer fire... Atunci... asistenta aduce o ditamai cutie cu dezinfectant din care scoate colăcei de sfoară... adevărat ceva mai subțire, dezinfectată dar... sfoară! Ce să-ți zic: am simțit nasul vibrând sub mască, timpanele sub presiune, înghițeam aer precum peștele atârnat în cârlig... Îl privesc autoritar în ochi! Soptește: «Domnule Doctor, eu m-am jenet să vă spun dar sunt doi ani decând nu mai am fire normale... Noroc de un prieten... Are o fabrică de încălțăminte... În fiecare lună economisește pentru mine cele mai subțiri sfori... Mi le trimite... Gratis...». Înalt privirea spre Ceruri, trag adânc în piept, număr înapoi de la douăzeci la unu - să mă conving că nu visez... Încurajat de privirile amabile din jur merg mai departe... Cafeaua oferită la sfârșit mă adoarme”

Surprinsă de această mărturisire târzie Mam' se ridică, patrulând energic în dormitor: „Tata, acum îmi explic lucrătura butucănoasă la pantofii de damă în ultimii ani!” Resemnat: „Dragă, eu mă gândeam atunci la... soarta bolnavului”,... „Ei, Tata - odată ce garantase Val... în plus... acum ai proba timpului!” Asta așa e, clatin din cap în semn de capitulare, mi-a confirmat și pacientul... Când s-a așezat pe canapea l-am întrebat dacă „mai ține” operația. A zâmbit: „Vedeți, domnule doctor, eu am fost cizmar la viața mea, am făcut și încălțăminte ortopedică, tot timpul am cusut pantofi cu sfoară tare... ca să dureze. Știu să apreciez o lucrare: m-ați cusut atât de bine și arată... de parcă ar fi cu sfoara mea!” Abia atunci... am simțit nevoia să mă sprijin de birou... O privire mă fixează prin întuneric: „Dragul Meu, se face dimineața, noi când mai dormim?” Ce somn, nu vreau somn: mai așteptăm puțin, îmi faci o cafea și pleacă la treabă!! Glasul de lângă mine răsună plin de compasiune: „Tata... azi este sâmbătă...”

IN MEMORIAM

Aurel Ganea

Pe Aurel Ganea l-am cunoscut cu ani în urmă, pe vremea liceului. Mereu neliniștit și curios, îndrăgostit de OZN-uri blonde, de descifrarea misterelor în care îl inițiasă bunicul său, preotul, dar și amator de experiențe paranormale, ne cucerea cu harul și imaginația sa de povestitor.

Bănuind că se poate vindeca de firea boemă, a urmat cursurile politehnicii ieșene, dar, când ne-am întâlnit, după revoluție, în afară de faptul că era domnul... inginer, se risipea în proiecte culturale și se lăsa devorat de întâmplările lumii. Așa a ajuns printre membri fondatori ai săptămânalului *Focuri vii*, un ziar cu tiraje de vis în 1990, devenind redactor și secretar de redacție.

A scris mult, a citit și mai mult, dar a publicat destul de puțin (uneori cu pseudonim), abia la 57 de ani reușind să-și strângă o parte din textile literare în volum (Artizania, Editura Omega, 2007). Spunea, glumind, după o călătorie de studii, la Paris, unde îl cunoscuse pe Emil Cioran: „Acum m-am documentat; am tot timpul să devin celebru!” La plecarea sa spre... foarte departe, visul acela rămâne ca o lacrimă pe obrazul unei amintiri din adolescența noastră.

A FOST V. VOICULESCU UN ISIHAST?

Motto:

Despre Voiculescu ești tentat să scrii mai degrabă o rugăciune decât o cronică...

Marin Sorescu

De Voiculescu nu te poți apropia decât cu smerenie și orice rostire despre viața și opera lui pare neîmplinire. Îndrăznesc aceste rânduri oripilat de micimea și nemernicia unor fraze găsite pe Internet în care niște români, alții decât cei dilematici, nemaiaivând ce face cu vorbele, le dau zvâcnire de bici și rost de ocară, acuzând omul care a tins toată viața spre desăvârșire.

Zona în care voi încerca să descopăr sau să neg dimensiunea de isihast a omului Voiculescu este poezia. „*Străină riscului luciferic al lui Arghezi* - spunea **C.D. Zeletin** - retoricii fără iluminare a lui Dimitrie Nanu, degajării ortodoxe a lui Nichifor Crainic, poezia sa este a unui creștin care, transgresând zona practicii religioase, respiră în spațiul inițierii sacre.”

Expediat cu prea multă grabă de **Călinescu** la „ortodoxiști” - pentru volumele antebelice -, Voiculescu este pentru critic „un tradiționalist care continuă alături de Blaga cântarea jalei metafizice.”

Ulterior mulți critici și cugetători creștini au redimensionat analiza poeziei lui Voiculescu și au încercat să-i descopere tainele.

În **Confesiunea unui medic și scriitor** autorul **Poemelor cu îngeri** spunea: „*Legăturile între artă și credință sunt vechi legături de pură dependență. Artă nu a relevat. Artă a slujit întotdeauna credința de-a lungul tuturor religiilor. De când însă arta s-a emancipat, de când arta a devenit ea însăși o religie, care cere credincioșilor săi să o slujească numai pe ea (...) de atunci nu se mai poate sluji la doi domni. Cine vrea să facă artă pură trădează arta și credința; a rămas numai rugăciunea.*”

Voiculescu s-a născut credincios - așa cum singur o mărturisește - „*organic credincios, și îndrăznesc să spun credincios chiar dacă nu aș fi religios...*” (**Confesiunea unui medic și scriitor**).

În 1950, îndemnat de părintele **Daniil Sandu Tudor** poetul începe să frecventeze Ru-

gul aprins, un cerc de meditație creștină de la mănăstirea Antim și aprofundează literatura filocalică, îndemn, subiect și mângâiere pentru poezia de mai târziu. Voiculescu va sluji credința ortodoxă prin artă, trăind înaltele neliniști ale desăvârșirii sufletului: „*Pune, Doamne, strajă penei mele/ Și-ngrădiri limbului condei./ Fără pripă, fără ură, nici tocmele./ Să stea-n slujba sacrelor idei.*” (**Straja**)

Voi încerca să demonstrez, în acest modest eseu, dacă omul Voiculescu - nu poetul - a fost sau nu un isihast. „*Prin isihasm* - spune **P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală** - se înțelege rugăciunea neîncetată care conduce sufletul către isihie, către liniștire...”. Iar isihie înseamnă, în accepția ortodoxă „*liniște, pace lăuntrică și concentrare în sine*”, așa cum afirma părintele **Bartolomeu Anania**, cunoscut ca mirean sub numele de scriitor Valeriu Anania.

Isihasmul presupune, mai întâi, o renunțare la oameni, la lumesc. Este cazul călugărilor trăitori în peșteri, care cugetă întru Dumnezeu și își desăvârșesc ființa. Daniil Sihastrul a fost un isihast, ca și călugărul Iacob, care a sălășluit într-o grotă din zona adăposturilor rupestre de la Fișici. O altă cerință impusă de isihasm este lipsa cuvintelor, tăcerea. Și, în sfârșit, a treia: rugăciunea, purificarea radicală a inimii. Deplina devenire a omului duhovnicesc și împlinirea prin isihasm se fac deci prin asceză, tăcere și rugăciune.

Într-o primă analiză Voiculescu nu a fost un isihast. Nu a respectat legea tăcerii și s-a rostit deplin în poezie, în proză și în teatru. Nu s-a despărțit de oameni, ci a trăit în cetate și pentru cetate.

În excelenta lucrare **Vasile Voiculescu - poet isihast** **Constantin Miu** analizează în detaliu aspectele poeziei de inspirație religioasă și ale celei religioase care îl definesc pe Voiculescu drept un poet isihast. Poezia de inspirație religioasă - numită de C. Miu „iconografică” - abordează teme din Vechiul și din Noul Testament, acesta din urmă furnizând - totuși - temele predilecte: „*Iisus murea pe cruce. Sub arșița grozavă/ Pălea curată-i frunte ce-o sângerase spinii./ Pe stâncile Golgotei tot cerul*

Palestinii / Părea că varsă lavă.” (**Pe cruce**)

Trimiterile biblice sunt extrem de numeroase și C. Miu le analizează cu profesionalism, ca teolog și critic literar deopotrivă.

Chiar dacă **Vladimir Streinu** îl apropia pe Voiculescu de Arghezi, la „*autorul Psalmilor odiseea căutării lui Dumnezeu este întreprinsă de om (...); la Voiculescu aceasta se face din ambele părți; dacă psalmistul arghezian pendulează între credință și tăgadă, la autorul Poemelor cu îngeri se manifestă cu pregnanță smerenia credinciosului.*” (**Liviu Grăsoiu**).

Primele semne de religiozitate apar încă de la volumul de debut - **Poezii** - 1916. Ulterior poeziile religioase vor deveni adevărate rugăciuni.

În poezia de inspirație religioasă tensiunea poetică atinge un maxim în poemul **În grădina Ghetsemani**, al cărui specific defini-toriu îl constituie umanizarea divinului.

Descrisă de trei dintre Sf. Evangheliști (Matei, 26:36-45; Marcu, 14:32-41 și Luca, 22: 39 - 46) scena de pe Muntele Măslinilor constituie pentru teologia creștină unul din argumentele care probează dimensiunea umană a lui Iisus.

Dar iată cum rostește V. Voiculescu: „*Iisus lupta cu soarta și nu primea paharul... / Căzut pe brânci în iarbă, se-mpotriva întruna. / Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul / Și-amarnica- i strigare stârnea în slăvi furtuna.*”

După cum spunea părintele profesor Dumitru Stăniloae, pe Muntele Măslinilor are loc purificarea activă a voinței printr-o gamă întreagă de metode: „*înfrânarea, paza minții sau a gândurilor, răbdarea necazurilor, metoda pronei, nădejdea, blândețea și smerenia.*”

În grădina Ghetsemani, ca și multe alte poezii, confirmă opinia că Voiculescu nu a fost un versificator mimetic al scenelor biblice. Imaginile, gesturile, metaforele fac doar trimitere la narațiunile biblice. Bun cunoscător al Sf. Scripturi, Voiculescu „*dă o interpretare artistică Bibliei prin prisma dogmei creștin ortodoxe.*” (C. Miu). În poezia **Pregătiri de cină** sărutarea mielului care va fi jertfit anticipează sărutul trădător al lui Iuda: „*Atunci, duios și pașnic, ca un păstor din munte, / Iisus îl luă în brațe cu-adâncă sfâșiere, / Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi și frunte, / Apoi întoarse capul și-l dete spre junghiere. (...)/ Doar Iuda-nțepenis, holbat, năuc pe scară / Privind sărutul tainic ce osândise mielul.*”

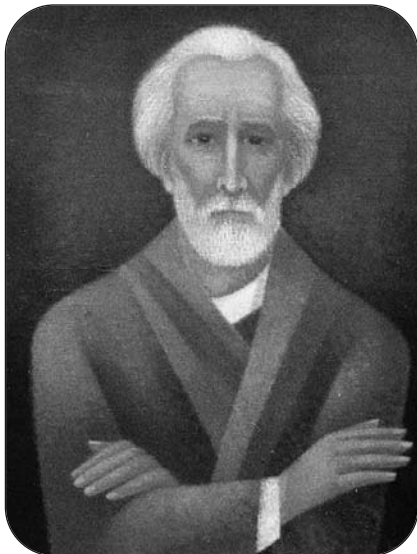
Frecvențele aluzii biblice i-au determinat unii critici să încadreze și sonetele în lirica de inspirație religioasă, fiecare poem fiind o rugă adresată cerului. În viziunea lui Voiculescu iubirea adevărată generează virtuțile propovăduite de Cărțile Sfinte. Părintele Anania nota că: „*sonetele nu reprezintă o lirică erotică, deși erotismul colcăie în ele. Erotismul (...) nu e nimic altceva decât o problemă de limbaj poetic. Factorul generator al credinței este iubirea.*”

Fiecare sonet pare așezat la răspântia dintre religie și magie, o inițiere în virtute prin păcat: „*Sunt psalmii mei de taină o rugă necurmată;/ În ei am pus iubirea lângă eternitate, / Să lupte cu vrăjmașul Destin îngemănate...*” (**Sonetul CLXXVI**)

Iubirea ridică ființa pieritoare la dimensiunea eternității: „*Rostogolit pe dăre de flăcări, ca într-un iad, / Mă-ntorc, cântând în carne... Mă doare numai visul / Că mai presus de fire, putând să o răstoarne, Iubirea e să-mânța eternității-n carne.*” (**Sonetul CCXXXV**)

(Continuare în pag. 19)

(Urmare din pag. 18)

In memoriam Aurel Ganea**V. Voiculescu... un isihast?**

Pentru Voiculescu iubirea este regeneratoare: „Așa cum zilnic hrana o mistuim în gură,/ Așijderea viața o destrămăm în clipe... / Iubirea de mai poate la loc s-o înfiripeze / Cum izvorî din sine, dumnezeiesc de pură.” (**Sonetul CXCI**)

Marii sonetiști ai lumii și-au legat numele de câte o femeie: Dante de Beatrice, Petrarca de madonna Laura, Michelangelo de Vittoria, Shakespeare de „doamna brună”. La Voiculescu femeia nu poartă un anumit nume. Potul vrea să o resacralizeze, să-i redea puritatea din Sf. Scripturi. În poezia religioasă propriu-zisă Voiculescu „abandonează esteticul pentru universul valoric al credinței.” (**M. Mincu**). În câteva poeme apar stângăcii în aparență inexplicabile pentru poetul rafinat care a fost Voiculescu. Aceasta pentru că, rostirea în poezie devine rugăciune. Voiculescu lasă textul așa cum izvorăște el din suflet, fără să-l estetizeze, deoarece forma textului rugăciunii are o importanță capitală pentru capacitatea acesteia de a rezona cu voința divină. Mulți teologi - unii declarați chiareretici - au demonstrat că textul rugăciunii Tatăl nostru, tradus și modificat, își pierde încărcătura de sacru și rupe legătura pe care o media cu Dumnezeu. Iată un asemenea exemplu la Voiculescu: „Doamne, acum mă căznesc/ Numele Tău împărătesc./ Cu inima mea să-l rostesc./ Statornicește-l lisuse în ea/ Să arză acolo până la moartea mea.” (**Numele Tău**)

Pentru poet credința înseamnă renaștere: „Doamne, pe măsură ce cred și Te iubesc, / Îmbătrânesc în lume și întineresc în Tine.” (**Sonetul CXXX**) Voiculescu aspiră la identificarea cu Absolutul: „Râvnesc o subțime în care să mă torc,/ O stare fără trepte, mai sus ca fericirea,/ O iluminare-n sine mai pură ca iubirea, / Un fără loc din care să nu vreau să mă-ntorc.” (**Babel**)

Foarte rar poeziile religioase sunt străbătute de zvâcniri raționale de tip arghezian: „Vin la altar c-un muc de ceară lină, / Sub lemnul zugrăvelii să-Ți lipesc... / Încă vreo trei în fața ta clilesc,/ Ai tu nevoie, Doamne, de lumină?” (**Făclia**)

C. Miu descoperă în poezia voiculesciană ceea ce el numește „poezia religioasă apostolică”, câteva poeme care constituie un veritabil compendiu de învățături ortodoxe privind marile virtuți: dreptatea, adevărul, mila, dragostea, frumusețea, bunătatea lui Dumnezeu. Părintele Stăniloae amintește în Spiritualitatea ortodoxă cele trei trepte ale împlinirii întru Domnul: „purificarea, iluminarea și desă-

vârșirea.” Pașii purificării sunt depășirea durerii pentru a ajunge la libertatea spiritului, lepădarea de sine și curățirea de patimi. Mulți critici au exemplificat tema depășirii durerii prin poezia *Piatra auriferă*: „Mă pregătesc de-acum să te sfârâm, durere,/ Ca pe o piatră-n care zac vine-ntregi de aur / Ce-atât mai grea atârnă, strivind mai cu putere,/ Cu cât în ea cuprinde, ascuns, mai mult tezaur.”

Pentru Voiculescu patimile sunt miez dur și dârză împietrire: „Așa precum păstorul scobește cu-ngrijire/ Un lemn să facă fluier și măduva i-o sapă,/ Mă curățește, Doamne, de miezul dur, mă scapă/ De sinea-mi ne-ndurată, de dârza-mi împietrire / Destupă-mi fire, suflet și inima mea pline/ De eul îndărătnic, învârtoșat în ură:/ Când pur, golit de patimi mi-ridica la gur / Să curgă slobod suflul și Duhul Tău prin mine.” (**Fluierul**)

A doua treaptă a împlinirii omului duhovnicesc este iluminarea, subiect al poeziilor *Căzut pe piatră* și *Grâu comun* (vol. **Pârgă**). Una din dimensiunile iluminării o constituie rugăciunea isihastă care presupune asceză și meditație. Cu adevărat isihastă este poezia *Rugăciunea* din vol. **Întrezăriri**: „Curg încremenit. De ce m-aș teme/ Către Tine trece-un singur vad/ Doar un pas afară din tărâm și vrere/ Și-n prăpăstiile liniștilor cad.” Aceeași notă isihastă autentică o au și poeziile *Murind* sau *Ultima rugăciune*.

Desăvârșirea spirituală este prezentă, după părerea lui C. Miu și a părintelui Stăniloae, în poeme ca *Tâlhar*, *Povara*, *În creștere*, *Nebunul*, *Vizita*, *Și acum...* În *Vizita* desăvârșirea spirituală este argumentată prin coabitarea divinului cu profanul: „Eu nu știu dacă voi putea urca vreodată la Tine,/ Tu însă, Doamne, cobori când vrei: măcar în treacăt / Vino, te aștept în cămăruță la mine/ (...) Să nu intre peste noi nici bine, nici rău/ Care să tulbure petrecerea noastră / O zi întreagă, Doamne, să fiu numai al Tău.”

Părintele Stăniloae spunea că „rugăciunea isihastă face să se arate lumina dumnezeiască”, un alt fel de lumină, diferit de cea materială. Voiculescu redă comuniunea sufletului cu lumina divină: „Știu: orice-ar fi, omul cade fulgerat,/ Cutezând cu văzul spre strălucirile-Ți nemateriale./ Dar tainici ochi ai inimii străbat/ Spăimântător de alba beznă a luminii tale.” (**Eu te-aș privi**)

Evident, sunt multe poemele lui Voiculescu care au dimensiune isihastă. Tematica și semnificația lor pentru poetul Voiculescu au fost relevate de mai toți criticii. Enumerarea lor și necesara exemplificare ar depăși cu mult spațiul acestui eseu modest. De aceea voi încerca să răspund în final la întrebarea din titlu. Într-un poem târziu, scris la 67 de ani - *Autoportret romantic* - Voiculescu destăinuia că și-a înălțat sufletul la starea de liniște isihastă: „Mi-am făurit o tinerețe bravă,/ Cu părul alb ca faldul unui steag,/ Cu crângul bărbii țărnuind șirag/ Un chip uscat de pajiște firavă / În pieptul liber, bântuită navă / De al talazurilor vâl-mășag/ Port încă sus, ci tot mai lângă prag / O inimă răcită, dar de lavă.”

„Dacă n-aș fi ajuns medic, cred că aș fi fost preot” mărturisea poetul.

Omul Voiculescu nu s-a retras în sihăstrie, așa cum o cerea legea isihastă, ca să-și desăvârșească ființa spirituală, ci a trăit între oameni și pentru oameni. Lăudabila perfecționare de sine a unui călugăr isihast are, totuși, o pregnantă notă egoistă. Voiculescu a fost „doctor fără arginți”, a trăit în asceză și în rugăciune permanentă. A suferit durerea de a fi fost închis

în pușcărie pentru apartenența la **Rugul aprins** și pentru că nu a colaborat cu regimul bolșevic.

Omul Voiculescu a fost unul dintre intelectuali cu adevărat verticali ai acestei țări. **C.D. Zeletin** spunea: „Grozava apăsare proletcultistă, atee și antițărăneasă, a avut asupra creației lui Voiculescu un efect surprinzător. Dacă pe Lucian Blaga ea l-a întunecat fără să-l blocheze, dacă lui Ion Barbu i-a desăvârșit previzibila evoluție spre steril, dacă lui Bacovia i-a adăugat absență peste marea lui absență, asupra lui Voiculescu a avut urmarea presiunilor enorme obținute în laboratoarele de fizică unde se produce plasma: l-a forțat să ajungă la acele structuri, practic insondabile, care ascund esența noastră ultimă... În timp ce sub căldurile comuniste ale scriitorilor din jur cerneala făcea fericită bulbuci în călimări... V. Voiculescu, abstras și liniștit, îl fixa cu ochii gândului pe Dumnezeu și pe nimeni altceva...”

Voiculescu a urcat treptele împlinirii creștine și a atins, asimptotic, isihia. Poeziile sale religioase sunt autentice rugăciuni către Dumnezeu și au o încărcătură mistică inconfundabilă. Trăitor creștin adevărat, izbăvitor al durerilor umane, ajuns la liniște spirituală și la desăvârșire creștină trăind în asceză și în rugăciune printre oameni și nu izolat într-o peșteră, fiindcă împlinirea duhovnicească este mai trudnică între mireni decât în sihăstrie, omul Voiculescu este un isihast. Prezent în Istoria literaturii române, numele lui ar trebui să se afle deopotrivă și în Pateric.

PROZĂ SCURTĂ**Comedia „comédiei”**

La Posobești, un sat uitat de Dumnezeu și de oameni, brăzdat de râpe clisoase, în prima duminică și luni după Sfânta Maria se făcea, și se face și acum, Târgul de Sântămărie.

Pe un tâpșan de câteva sute de metri pătrați, ușor înclinat, așezat în fața bisericii, un loc pe care în zilele obișnuite ciuguleau iarbă găștele, rațele, curcile și bibilicile satului, începea, cu câteva zile înainte de bălci, construirea barăcilor unde se instalau apoi prăvăli și birturi. Încasările erau incredibil de mari. Se vindeau mărfuri greu de găsit: îmbrăcăminte, pantofi și bocanci, cizme de cauciuc, gumari, stambă și sodă caustică. Cizmele din cauciuc negru aveau mare căutare în zonă; atunci când ploua pământul devenea clei - clay, vorba englezului - tălpile pantofilor rămăneau prinse în magma rece și doar cu cizmele mai puteau oamenii să-i învingă cerbicia. Acolo orice ploaie mai bogată interzicea circulația și legătura cu restul lumii. În sat era un singur telefon, la primărie, un aparat arhaic, din ebonită neagră, cu manivelă, care, atunci când ploua mai tare uita să mai funcționeze.

În topul „localurilor” erau și dughenele făcute din pari de salcâm și acoperite cu crengi de ulm. Vindeau bere la halbă, secărică, rom sau coniac, vin „de surcele”, mititei sau cârnați; clienții se așezau la mesele rare sau rămăneau în picioare, lângă tejghea.

Sârbii (grădinarii) se așezau pe latura opusă și vindeau legume rare prin acele locuri: ardei grași pentru umplut, vinete, varză timpurie, roșii nebănuite de mari, țelină pentru murături. Conopida era o legumă boierească și nu se căuta. Pe noi ne uimeau pepenii uriași, cumparați numai după ce treceau proba „țâncușei”. Marfa era întinsă pe câte o pătura sau era luată direct din căruțele cu cai. Într-un colț al tâpșanu-

(Continuare în pag. 20)

(Urmare din pag. 19)

Comedia „comédiei”

baraca de tir atrăgea țințașii cu premii năucitoare, un ceas de mână „Pobeda” sau un aparat de radio cu tranzistori. Iar undeva, cam prin mijloc, trona impunătoare comedia, jinduită de copii și de maturi deopotrivă. O construcție mecanică simplă, artizanală, fără postament, fără decorațiunile kitsch ale „lanțurilor” din Drăgaică. Pe un ax vertical de oțel se fixa un fel de roată uriașă și de ea se legau 8 sau 10 policioare, legate de roata din vârf cu lanțuri pentru câini. Comedia era acționată de un motor de camion care făcea un zgomot infernal.

Evenimentul era așteptat cu nerăbdare un an întreg. Aici se întâlneau cei rămași acasă cu cei plecați la oraș, se adunau neamurile, se încheau prietenii sau se iscau dușmăni. Alcoolul, prost și ieftin, le înfierbânta mințile și chiar dacă odăienii aveau ținică bună, adevărată, de prună, nici unul nu venea la târg să bea din sticla adusă de acasă, astupată cu dop din cocean de porumb. Se iscau din senin bătași și belicoșii, calmați cu fermitate de cei din jur, se împăcau în fața unui șpriț. Se furau fete și vestea înfiora mulțimea, până când se afla că fecioara plecase cu un băiat până acasă, peste coastă, să-și schimbe pantofii stâlciți în hora care se încingea întrun loc anume, în jurul tarifului din Cletecina.

În sâmbăta premergătoare deschiderii bălciului satele din jurul Posobeștiului intrau în fierbere. Oamenii se spălau, se „primeneau”, din lăzile de zestre erau scoase hainele de sărbătoare, se lustruiau pantofii uitați în „odaia mare”, sub icoană. Și duminică dimineața, după ce părintele Agapiescu începea slujba, oamenii intrau în biserică să se închine, să plătească o liturghie, să aprindă în grabă câte o lumânare pentru cei morți și cei vii. Pactul cu Dumnezeu

era făcut. Saturnaliile puteau să înceapă.

Luau anafură, ieșeau din biserică, traversau drumul și intrau în târg. Tăpșanul se umplea încet - încet, comedia începea să se învârtă, bărbații beau ceremonios primul pahar cu tărie, păziți de la distanță de nevestele vigilente și supuse, copiii îndrăzneau să ceară bani pentru pandișpan și acadele. O pace blândă și binefăcătoare se așeza între oameni.

Pe inserat târgul se golea; la Posobești nu era lumină electrică și degeaba aprindeau gestionarii petromaxurile. Nevestele îi îndemneau pe bărbați să meargă acasă: vitele, porcii, păsările trebuiau „astrucate”, a doua zi era tot sărbătoare și petrecerea putea continua.

A doua zi era hramul. La mesele așezate în jurul bisericii se mânca și se bea pentru pomenirea morților și, după ce sărbătoarea religioasă se încheia, oamenii treceau, din nou, drumul în târg să se bucure și de sărbătoarea laică, să bea, să mănânce, să tragă cu pușca de tir, să „se dea” în comédie. Spre seară vânzătorii și micii comercianți își adunau marfa și peste tăpșan se lăsa liniștea pentru un an...

În anul acela nea Gheorghe, proprietarul comédiei, făcuse bani buni la târg. Era mulțumit și s-a gândit să-i cinstească pe mai marii comunei. Se făcuse seară. A chemat primarul, secretarul, șeful de post, secretarul de partid, doctorul, directorul școlii, președintele CAP-ului... I-a invitat să se urce în comédie, să-i „dea” câteva minute. Benzina din rezervor era pe terminate și, după ce i-a ajutat pe toți să se urce fixând lanțurile de siguranță ale policioarelor, a pornit motorul suindu-se și el într-o policioară liberă. Comedia a prins viteză, mai-marii comunei se bucurau ca niște copii, se răsuceau unul pe altul, chiuiau... Au trecut 10-15 minute și comedia trebuia să se oprească. Dar motorul continua să funcționeze și notabilitățile vegheau insolit tăpșanul învârtindu- se în ma-

șinăria care nu mai voia să se oprească.

Au crezut că este o glumă, dar după o jumătate de oră a început neliniștea. „Oprește naibii drăcia asta, nea Gheorghe, că ne-ajunge!” a strigat primarul. Și după el și secretarul, și șeful de post, și președintele CAP-ului, și doctorul...

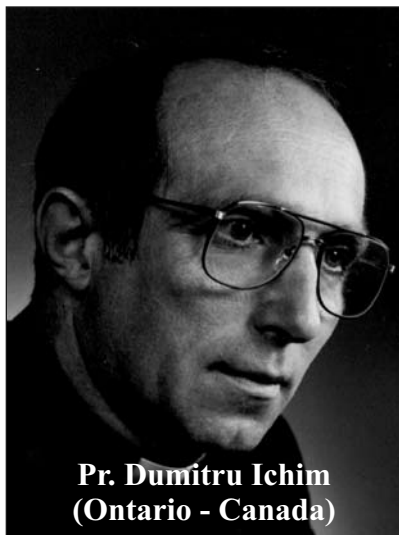
Nea Gheorghe nu înțelegea ce se petrece, de ce nu se oprește motorul dacă benzina s-a terminat. Oricum, nu putea să coboare, și-ar fi rupt gâtul. A mai trecut încă o jumătate de oră... Motorul de Molotov torcea statornic și toată șefimea comunei se rotea în noapte. Secretarul de partid înjura și striga că e sabotaj, președintele colectivului își blestema zilele și clipa nefericită când a acceptat invitația lui nea Gheorghe, șeful de post simțea că trebuie să ia o măsură, dar nu știa ce să facă. Poate ar fi fost bine să strige pe cineva să vină să oprească motorul, dar pe cine să strige? A trecut și de miezul nopții și mașinăria infernală continua să se rotească. Spre zori, motorul a tușit de câteva ori și comedia s-a mai învârtit câteva ture, apoi s-a oprit.

Domnea o liniște nefirească. Nea Gheorghe a coborât speriat, a luat o lanternă și s-a oprit în dreptul fiecăruia. I-a coborât unul câte unul și i-a așezat pe câteva pături pătate de vaselină. Era om bătrân, văzuse multe la viața lui. A plecat apoi în sat și l-a trimis pe un sătean la Primărie, să dea telefon la Salvare.

Ajunși la spitalul din Pîrscov onorabilii comunei au primit îngrijiri medicale; nu pățiseră nimic, numai că în salonul unde fuseseră aduși se auzeau din când țipete răgușite: „Opriți comedia!”, „Opriți comedia!”.

Nea Gheorghe a dezlegat misterul a doua zi: când târgul se încheiase și el umbla să-i adune pe notabili comunei, ajutorul lui, un flăcău harnic și cuminte, a umplut rezervorul și a plecat la gazda lor vremelnică, undeva, peste deal, să se culce.

POEME

Pr. Dumitru Ichim
(Ontario - Canada)

Prefața grădinii

Azi noapte cerul,
pe când dormeai,
a fost trecut cu iezii
prin cântecul meu reavăn
și al livezii,
iar slovele de buze nelumite
în pojghiți rare
țeseau ceapraz de aur
la urme de copite
pân-n cărări lactee.
Tu să nu dormi la noapte.
Se va deschide cerul și iezii
se vor întoarce înapoi să pască
din zodie cu patru foi.
Hai, crezi-i!

Îs curioși și ei ca să cunoască
cine-i regina nopții și-a livezii.

Au nu cumva oi fi îndrăgostit?

Ce ar putea să fie
că ori de câte ori
(eu nu i-am spus, nici ea nu știe)
ne-ntretăiem cărările sau drumul,
ca undele pe grind,
încep culorile să cânte
că-mi vine s-o opresc
și-ntreaga lună mai să i-o cuprind,
dar ea nu știe, eu n-o fac,
și trece mai departe.
Aseară însă
gutuiul ei m-a sfătuit
să o opresc din drum
și să o-ntreb de-o carte.
Am îndrăznit.
Ea n-a mers mai departe.
Copacul ei făcu din ochi:
Prostuțule,
de ce nu-i spui că o iubești?
E-așa de simplu să-nflorești!

A înflorit cireșul uitând să înfrunzească

Astă toamnă
cireșul ce l-am numit al nostru
și-a scuturat toate cuvintele,
frunză cu frunză, apus cu apus.
Acum, de după lună, oile albe
cobor prin fluier de stână

să ne bea ecoul din șipotul spus
pe izvor.
Cireșul nostru, ce știe de tace?
Dar și noi tăcem - mână în mână...
Și câte-aș avea ca să-ți spun,
că nu ne-am văzut de un dor!

Un nor
își trage la mal, printre sălcii,
lotca de aur a lunii...
Și apoi din nou rămânem tăcerii
atât de singuri fiecăru ecou
din cântec rostit de mână în mână.
Te-am întrebat din ochi:
- Ce-o fi în gândul lui de copac?
Dar tu mi-ai zâmbit
arătându-mi ramurilor greșul:
- Ce-nseamnă să fii îndrăgostit!
Deasupra noastră cireșul
uitase de frunze și graiul lor
de cuvinte
și gustând din tăcerile noastre,
fără să-și dea seama,
tot visul lui de alb spre noi
l-a-nflorit.

Anotimpul cinci al lui Vivaldi

Când ai să vii
nu-ți bate capul să iei cu tine
tot felul de lucruri nefolositoare;
poate o îmbrățișare
dintr-un descântec de tei
va fi O.K.
Singurul lucru la care jinduiesc
este sărutul nostru pământesc.

Spune-i dar Corăbierului
că l-am lăsat la marginea cerului.
În rest, nu-ți bate capul să aduci
nici măcar timpul apelor spus.
De nu vei uita de sărut,
Vivaldi o să ne fi e de ajuns,
mai ales că la cele patru
anotimpuri,
a mai luat un împrumut
de veșnicie,
spre a-l scrie pe-al nostru.
În plus.

Așteptare

Du-te-acasă floare de lotus,
c-o undă mai mult e târziu.
Albastrul așteptării
se-ntunecă în verde închis.
Doar numai eu te-nțeleg
când tristețile tale culeg.
Du-te-acasă prințul meu, lotus!
Tu nu știi ce-am văzut și nu-ți
spun:
Luna plină
a răsărit, dar s-a oprit în cais
îmbrățișându-l întreg
până la seva mustind,
de-a valma –
și flăcări și crudă lumină,
unul spre altul ningeau
mângâieri și colind.
Haide, să mergem acasă,
frate de cântec și lotus!
Nici luna mea, nu cred că o să
vină.

Proză scurtă

Elena Hanganu

PINA

Se numea Pina. De curând împlinise 15 ani. Nu-și amintise nimeni de ziua ei. Din nou televizorul îi acompaniase singurătatea. Chiar o zi cu noroc! Îngăimă alene de sub pătura de lână petecită și plină de praf și scame adunate de-a lungul iernilor. Camera ei părea o cămară de-a maicilor cu o masă de pe care până și culoarea lemnului se risipise, două scaune vechi cu picioare de fier dăruite de învățătorul Jadea, o icoană lăsată de părintele mamei sale, patul cu stîngii pe care le simțea într-un mod atroce de fiecare dată când se așeza deasupra și soba de fier cu plita crăpată pe alocuri. Se mai găseau prin cameră niște vase pentru gătit, un ceas de-al bunicului și telefonul mobil. Mda, primul ei telefon. Muncise câteva luni la doamna Porfira, iar la final îi dăruise acea cutie zgâriată, cu tastele aproape invizibile și o sonerie ce semăna scâncetului unei maimuțe sub ploaie. Din ziua în care îl primise nu sunase decât pentru ordine.

„Pina, să închizi găinile pe la 6! Nu uita să scoți zăpada de după casă! Pune apă în ciubăr pentru vacă!” Pina... Pina! Pina de dimineață până seara! Dar nu ar fi întrebare-o nimeni despre hrana ei, despre cizmele găurite, despre frigul din casă și hainele prea subțiri și jerpelute cu care trebuia să-și acopere goliciunea...nimeni. Nimeni era prietenul ei cel mai bun, singurul de altfel. Se mai gândea uneori la Tudor și la visele lui. Ar fi plecat și ea din locul acela, dintre animalele cu patru picioare și cele cu două picioare, departe de lotul din țarină, de noroiul mizerabil al drumului, departe de sărăcia vieții aceleia. Și Tudor era de acord. Promise că vor pleca împreună. Cine știe?! Curând, poate! Și dacă a uitat?! Dacă a uitat de ea și de nopțile petrecute în întunecimea porții, pândiți de vreo zgâtie de babă gata pregătită de a înșira vești proaspete până-n cealaltă comună? Așa își avea început urecheala coanei Porfira. „Pina, nu mai sta cu lingăii noaptea-n poartă! Pina, ești prea mică pentru măritat! Lasă handralăii și vezi-ți de casă!”

O căruță de reproșuri și îndemnuri îi răsunau în cap. Le cunoștea pe de rost, le prevedea ordinea, dar mai ales obosise să le tot audă. Nimic din ce făcea nu era îndeajuns de mulțumitor sau important... Ehehei, important era sacrificiul fraților săi care-și petreceau zilele așteptând să intre vreun client în hotel, să-i care bagajul până în cameră și apoi să aștepte bacșișul. E chiar o muncă grea. Nemaipomenit de grea! Nemaipomenit era un cuvânt care îi plăcea lui Tudor. Îl repeta mereu, indiferent de situație. Suna plăcut din vârful limbii. Mestecat cu tutunul furat bătrânului său (ar fi putut bine să-i fie bunic în loc de tată), suna plin, un cuvânt împlinit.

Ziua se scurgea alene. Puțină treabă, grijană mă-sii! Înjură Pina, întorcându-se de la baba Sevastia. Și niciun ban! Pân'la pensie are să uite baba de banii mei și iar mi-o da slănină la sare!

Se apropia seara. Numai gândul ciorapilor uzi și al ușii întredeschise o muncise toată ziua. În creier continua să-i răsune întrebarea Cum să ai ciorapii uzi dimineața sub pătură?! Mai alergă pe ici colo după treburi, apoi se strânse definitiv în casă, încuind bine ușa.

Mâncase doar câteva linguri de linte în după-amiaza aceea. I-ar mai fi priit câte ceva înainte de culcare. Dar ce?! Cămara găzduia doar niște bucăți de slănină primite pentru munca pe la vecini și niște borcane cu gem de coacăze, și ăla mucegăit. Pina își schimonosi nasul și gura într-o strâmbătură urăcioasă în fața bunătăților și trase cu zgomot ușa după ea. Fugi și se vâri sub așternuturi. Erau câteva săptămâni de când se trezea noaptea cu un fel de palpitații și leșin, de parcă ar sta să i se întâmple ceva. Se cuibări sub pătură, cântări telefonul și hotărî că la ora aceea nu o mai sună nimeni. Mai rămase lumina. Se întinse din pat și închise becul. Nici nu încercă să aștească bine, că o năpădiră frigurile. Alunga gândurile ca pe niște năluci. Întunericul prindea contur. Aceleași senzații care o treziseră o împiedicau să adoarmă. De ce aveam ciorapii uzi sub pătură și ușa deschisă?!

Dintre toate inimile acestui pământ bolnav, Pina își veghea sinele cuibărit între formele creionate de ultimele limbi de foc din sobă. Afară era ger. Ușa, deși prost poziționată în tocul ei, era închisă și încuiată pe dinăuntru. Frigul o înghesuia între scândurile patului. Ultimele scânteie dădeau colțul una câte una. Noaptea năclăia pereții camerei. Pina continua să se foiască, să se îndrepte, să-și urce genunchii până la gură. Somnul însă nu se lăsa însăilat. Satul nu mai scotea niciun zgomot, se frânse sub pătura grea a întunericului. Până și lunii îi era frig, căci se pitise după o imensă unduire de nori prea leneși în plimbarea lor lăsând doar uneori să se întrezărească silueta ștearsă a astrului. Era noapte adâncă și frig și o stare de însingurare acoperise pământul. Pina continua chinul de a trage plapuma odihnei peste creierul său. Liniștea se cuibărise în toate ungherele.

*

Uuuuuu! spintecă văzduhul. Din ce în ce mai aproape și mai deslușit, sunetul punea stăpânire pe spațiul dintre ea și cer. Inima-i hura ca roțile trenului. Urletul mașinăriei continua înaintarea. În jur nu se vedea nimeni. Dihană cu răd de fier și brațe ciudate de subțiri și dure venea scâncind ca un sugar prea obosit de plâns. Și ea privea magnetizată de dincolo de ea. Privea cum i se scurge printre degete visele, durerile și geamălăcul de neputințe. Iar trenul înainta. Părea o iluzie în care moartea îți dă palme peste față. Avea să guste libertatea.

*

De dimineață gura satului se strânse ca la hram, doar locația era diversă. S-au adunat la gară. Își făceau cruci și blestema. „Ceasu' rău, mamă!” Dădeau târcoale fetei ca niște vulturi prăzii.

„Ce căuta ea acolo la 3 noaptea?!” se proțăpi o babă în fața agentului. Mulțimea de capete îngăima din când în când câte-o aluzie. „Strigoii! Strigoii, maică!” jură o bătrânică pe basma că ar fi fost cauza. Încet, cu tâlc și vehemență, legenda se năștea. „O fi împins-o careva!” zise unul. „Io am mai văzut-o orbecăind noaptea prin sat. Când am oprit-o ș-am întreb-o de ce umblă noaptea descălțată, se uita la mine de parcă ar fi înnebunit. Mă vedea, dar parcă nu era ea.”

Pina zăcea în propriul sânge înghețat. Un lac de sânge aproape vișiniu nuanțat în diverse forme colora cimentul. Fata încă mișca și murmura. Umbrele se învârteau pe lângă ea devorând fragilitatea situației. „Che-mați-l pe Tudor!” strigă cineva. „Nu-i acasă! O plecat în Germania!” Și el fără să-mi spună!

Într-o lume în care nu se întâmpla nimic, satul fără nume își primise botezul.

Poeme

de Rodian Drăgoi

Viața mea ca o cățea credincioasă

„Oprește-te”
mi se strigă în toate limbile pământului
dar eu nu mă opresc nici o clipă
am acasă un poem care plânge
și mă așteaptă
„dar tu nu mai ai casă
dar tu nimic nu mai ai
numai numele ți-a mai rămas”
îmi ascund numele
sub cămașa mea zdrențuită
și alerg mai departe
și după mine
viața mea ca o cățea credincioasă

Poemul va continua să se scrie singur

va fi iarnă
nopti în șir voi călători
printr-o lupoaică albastră
cu tristețe vei spune
călătorul a ajuns dar sufletul său
încă mai umblă pe drum
ziua va fi atât de mică
încât va putea să încapă în cutia poștală
va ninge mult
încă un poet va muri cu capul pe masa de scris
poemul abia început
va continua să se scrie singur
în timp ce vai poetul va continua să moară

Tata, Minodora și trandafirul

Când era foarte supărat
tata cobora în pivniță
se așeza lângă butoiul cu vin
și se certa cu întunericul de acolo
până se răcorea

când am cunoscut-o
Minodora era încă vie
și târâia după ea
legat cu o sforăică
un bloc de patru etaje

când voi muri
vă voi lăsa
acest trandafir
care vă va povesti
viața mea
niciodată înmiresmată

Ninge stau în ninsoare

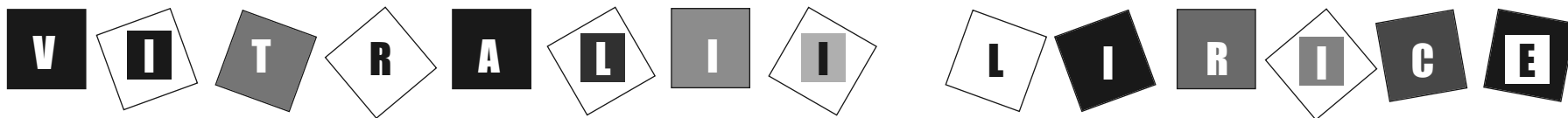
Ninge stau în ninsoare
și îți vorbesc de primăverile
pe care le-am inventat special pentru tine

zăpada mi-a ajuns până la genunchi
și tu continui să râzi
ninge stau în ninsoare
și îți vorbesc de ultima noastră vară
petrecută împreună

zăpada mi-a ajuns până la piept
și tu continui să râzi
ninge stau în ninsoare
și îți vorbesc despre dragostea mea
care poate aprinde zăpezile

zăpada mi-a ajuns până la gură
și nu vreau să îți vorbesc cu zăpadă
în locul cuvintelor

iată zăpada definitiv mă acoperă
și tu continui să râzi
și râsul tău viscolește zăpezile

Dumitru Pană

Departa de acele lucruri

învăţ din textele vechi toate numele morţii.
zeii mi-au picurat în sânge cenuşă şi vis.
cu surle şi trâmbiţe m-am risipit.
trăiesc în ritmul oglinzii.
trăiesc barbar în corturi de cuvinte străine.
ispitit de toate ale tuturor
străin de tot ce ar fi numai al meu.
nu voi fi cunoscut decât după nume străine.
departe de acele lucruri
la care nimeni nu s-a gândit.
lucruri pe care numai într-o limbă străină
mai pot să le spun. lucruri pe care
numai într-o limbă moartă mai pot să le înţeleg

Ce să mai citesc decât

ce să mai citesc decât liniştea
aceasta care se lasă între noi depărtându-ne
adunându-ne. liniştea din ochii lăsaţi. din
ochii obosiţi. de frumuseţe şi spaimă -
aceeaşi linişte în care ne vom despărţi.

ce să mai citesc decât
liniştea dintre mine şi cărţi
liniştea dintre mine şi toate cărţile.

şi liniştea ce se lasă după înviere. liniştea
ce se înalţă după moarte

Atmosferă de palat în ajunul unui consiliu de coroană

în prima cameră regele
prinde fluturi instalat într-o uriaşă colivie
pentru fluturi. În acelaşi timp se ocupă
cu probleme de stat.

în antepenultima cameră regina
îşi priveşte cu nostalgie mâinile şi visează
la vreun amant neapărat roz. atmosferă de palat
în ajunul unui consiliu de coroană.

între a cincea şi a şasea fereastră
bărbatul cu mânuşa albastră.

în prima cameră regele continuă
să se amuze în colivia uriaşă. fiecare fluture
este strivit de două ori: pentru sentimentul
de certitudine. apoi de trei de patru
de cinci ori: pentru celelalte sentimente

Acum despre zei

acum despre zei. cum ne-au purtat
din nădejde în deznădejde. cum
ne-au târât din deznădejde în nădejde.
cum ne-au împins în atâtea întrebări -

şi-n fiecare întrebare e-un alt zeu.

ruguri la porţi şi pe ziduri. ruguri pe culmi.
ruguri în faţa mării.
al visului şi-al cărnii acelaşi rug.
vis în carne stins. din tot ce nu ştim
ce ştim e doar partea de întrebare.

printre tăişuri preafine şi vârfuri atroce
rugile noastre abia se strecoară
la cer şi pământ la mare şi cer.
cântecul nu mai iese din aripi
de lebădă de inger. de greier măcar.
şi-n tihna istovitoare a rugii sfăşiem hârtie
sfăşiem hârtie albă nescrisă - ne încearcă iată
obiceiuri barbare.

zeii
cum ne poartă din tăcerea lor în absenţa lor.
văd plânsul şi nu înţeleg lacrima.
şi n-au murit. ei sunt acum vânt şi mare
şi cer şi timp. ei sunt acum
toate poftele noastre.
de gât cu zeii prin speluncile clipei.
ceva ce n-am făcut niciodată. ceva de care
ne-am legat pentru totdeauna.
e timpul atât de scurt
că nu avem când să ne despărţim.
spaimă învinsă cu pâine.
spaimă învinsă cu vin.

cum am ajuns să înfruntăm întunericul
doar cu trupul

Zece ani

zece ani în faţa zidului. mai mult decât
o viaţă de om: o viaţă de om. de mii de ani
cu atâtea vieţi. umbrelor le-a fost dat
să-şi aştepte trecutul viu şi nevăzut.

zece ani am administrat tăcerea.
zece ani cuvintele pe care Cel Învăluit
le-a scris în mine şi nu le-am putut rosti.
alţi zece ani am administrat urletul.

se năruie zidul. zidul în patru. vom înalţa
dincolo mării
altare de cenuşă. trupul meu glorios
visul. Iubirea aşteaptă retoric.
întoarcerea-i retorică până şi ea.

şi
mai mult decât că s-au întâmplat
toate câte se ştiu
eu pot să mi le şi închipui

Konstantinos P. Kavafis

aş vrea să te aud citind din
Kavafis. În limba lui în limba părinţilor lui.

despre viaţa lui mult
am citit. cum i-o lua înainte. cum mereu
îi rămânea în urmă. ci el nu mai aştepta. nu mai
alerga. el era una cu patima lui. în Alexandria.

dar despre viaţa lui prea mult am citit.
aici în târgul din îndepărtata provincie
unde nimeni nu mai vrea să înveţe
limba vechilor greci

Tăcerea pământul tăcerea

nisipul din ape.
aerul lunii. luna în plină zi şi luna din ape.
soarele atotputernic soarele neputiincios.
copii şi părinţi iubite şi case.
cetatea sfârşitului.

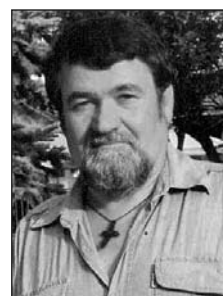
grădina începutului. tot ce-mi închipui
ca şi când ar fi fost.
toţi şi toate ne-aşteaptă. iubirea şi ura -
măcar în dorinţa rămasă dorinţă.

tăcerea ne va aduna tăcerea ne va
despărţi. micul gest al mâinii deasupra.
tăcerea care creşte în noi şi ne seacă.

mizeria gloriei luxul înfrângerii. ei
vor uita zidul. eu - nu. zidul uitat
se mută în inimă. cine va fi Zeul Tăcerii?
dar Zeul Tăgădei? ştim doar
nume fără iubire. adică fără ecou.

se înalţă noaptea se lasă moartea -
cum trece noaptea spre noapte
prin amiază şi cer -
ne-a ucis frumuseţea fără să o vedem

Dan Sandu

Despre poezia lui
Dan Sandu (poetul care a
împlinit anul acesta 60 de
ani), regretatul mare poet
Cezar Ivănescu, scria într-o
recenzie la volumul apărut
în 2000: „*E felul lui de a-i
rezista timpului, cu o deli-
catete plină de amărăciune,
c-o frăgezime de cuvinte... Scrise cu o bună
credinţă maximă, versurile lui Dan Sandu au o
nobleie secretă, a tăcerii şi a singurătăţii*”.

În curînd, Dan Sandu, care este şi re-
dactor la revistele de cultura şi spiritualitate
„Plumb” şi „Izvorul Numărul Unu”, va lansa
volumul de poezii „Amintiri din Samsara” (pam-
flet), care va apare la Editura „Ateneul Scriito-
rilor” Bacău.

(Romulus Dan BUSNEA)

Herald în Talibania (II)

Salutări şi saluturi vă rog
« Mereu avem ceva de-mpăcat: »...
ziua noastră de rouă
contur
bănuind «un panegiric rupt...
o poezie cu pinteni...anunţând
sărutul lui Iuda...»
-vă rog
«voios şi jenant femeile fac
semne discret...»
«muritorii de foame
se deghizează-n profesori...»
«băieţi buni, băieţi răi...»
nu mă-ntrebaţi
fiecare cu hitlerul său
gata să miorlăie tîmp.
«dragostea lui scorjtită însemnând
raţia de singurătate...»
Cui deschidem poarta ?
Exact! Aţi ghicit!
Guduratul la uşi
Blacheu la limbă.

Acord

Fulgeră toamna durerile coapte
De prea multe veghi fără somn.
Ce triste-s colindele adânci!
Cu iubita nuntită
măruntului vis al cetăţilor vaste,
Aş vrea să mă ştiu între prieteni,
cu mine vin zodii,

(Continuare în pag. 23)

(Urmare din pag. 22)

VITRALII LIRICE

pădurea-i pierdută în noi
Ca un voievod care cheamă la oaste
anotimpuri prelungi.
Puțuri ieșite la drum strămută altoi -
Bejenii în lăcustele ploii?
Se caută capul de cerb.
O țară mai caldă; pornit în neștire,
încet se repetă plânsetul clar
al rămasului bun...

Aproape râdem

Râdem ca proștii
Și ne scâlâmbăiem lutul pe marginea
Cuvintelor - sora mea umbra -
i-am căsunat cu geana mea apăsăt
pusă a mirare peste albul
ochiului proptit aproape holbat
ca de infante înmănușat imposibil.
Îi este dragoste și la est și la vest
Îi este moarte îi este sublim
Pe muntele Athos totuna
făgăduiescu-ți liniști mari în palme
țara visată servită pe tavă
un blând scarabeu
fericiri faraone.

Asfințituri de vârste

Palide zodii rănesc printre lupi
o turmă de miei nehotărâți;
chipul străin în cârciumi de țară,
potcovari și fete noptate...
Neascultător, din adâncuri, o harță de pluguri,
promițând a noblețe și conac de pârjol,
termină munții cu neguri;
exilatele păsări îngână plecări -
preadulcele murmur se pierde curând.

Tania Nicolescu

Hieroglife

Îți odihnești picioarele zdrelite
la marginea interminabilului drum
parcurs conștiincios fără oprire deși
încă n-ai aflat răspunsul
la împovărătoarea întrebare
« a fi sau a nu fi? »
respiri din greu cutezi în jur a privi
- flori vânt lumină apă -
și ceri șoptit păreri
la întâmplare
- ce cine cât de ajuns ești tu și cui -
dar floare abia înălțată din praf
a preocupare își scutură petalele
vântul strecurat printre ramuri la umbră
lărmuiește cu stolul de vrăbii
cum și când să te-asculte
apa bolborosește nedeslușit grăbită s-alerge
doar ea știe unde
lumina se ascute și te traversează prin toți porii
ca pe un ciur
strivindu-ți umbra sub talpă și pleacă râzând
iar tu rămâi și taci
doar nu mai ai nimic de pierdut
până când orbul prins înăuntrul tău
se ridică și-atingând cu palmele
întinse limita nevăzutelor ziduri
le denumeste și tu începi să le înveți
- de parcă ar vorbi de un străin -
de aici până-aici mă ridic către cer
acesta e locul ce în spațiu-l ocup
până aicea zâmbesc și atâta mă bucur
când văd cireșii înflorind
iar aceasta e urma durerii

când vede cenușiul toamnei
cum frânge zborul de lăstun
poate e mult sau poate prea puțin
adaugi din reflex șoptit
și totuși - efemeră certitudine - în drum
doar pașii tăi au scris în colb
noi hieroglife pentru cei ce speră.

Adi Sfinteș

Mi-e teamă de mine

Mi-e teamă de mine sunt un proiectil
din al doilea război mondial
legat cu-n fitil
de viață banal
Mă târăște un fluture năbădăios
printre iluzii
în sus și-n jos
Urc trepte cobor trepte
într-un du-te vino nesfârșit
urc în mine cobor din mine
cu un băț de chibrit
M-am frecat de balustrada sângelui
dinadins
până când toate flăcările iadului
s-au aprins

Femeile sunt făcute din Pelin

Femeile sunt făcute din visuri.
Știu
se vor supăra poeții
care cred că sunt făcute din zgură...
Dacă nu vă place
puneți-vă mâna la gură
și ronțăiți femeile-chipsuri...
Deci, revin:
femeile sunt făcute din pelin
și din alte plante otrăvitoare
chiar am cunoscut o fată frumoasă tare
care era făcută din venin
dar n-am observat până nu a plecat
în Africa la niște cursuri de baobabi
susținute de dromaderi arabi.
Mi se pare că unul a sucombat
sub farmecul ei divin
v-am atenționat mai sus
(știu sigur că v-am spus):
femeile sunt făcute din pelin
și din trestie de zahăr, când vor ,
măturate pe plajele din Caraibe
de uragane, de diatribe,
și mi se pare, nu-i sigur,
de dor.
Uite
- vorba speriaților de la „Click” -
cât sunt de goale aceste gazele
li se vede fanta dintre crenele
te fierb la foc mic...
V-aș mai spune câte ceva
dar nu mai rămâne din poveste nimic.

Anisoara Iordache

Forme

1.
formă de viață embrionară:
frumoasa privirea de viperă
înmoaie în sunetele unei muzici ancestrale
bestia
tocmai a coborât de la bar
un cocktail cu toples.girl
a băut în grabă -
pereche perfectă pentru oferta de weekend
de pe youtube
2.
cercuri din ciudate lumini:

femeia cu dulăii
adulmecă frica din ochii trecătorilor
a mai rămas ceva din zaiafeturile purtătorilor
de palanchine își zise
prinții daimyo
nu îngenunchează
la porțile somnului
hipnoza
acestei dimineți stresante
nu are efect

3.
trăgând cu ochiul:
procesiunea
mergătorilor pe calea sfântului
s-a oprit
când din răni a curs lapte
măslinul
florile sufletului
le-a răsfirat prin cuvinte

poștașii au schimbat caii
și-o sete a milei a uscat buzele

androizii
când cu-un picior
când cu celălalt
bat ritmul unor convulsii
de nemulțumire

Mihaela Aionesei

dinții celei mai poerfecte geometrii

fără milă buzele au gustat beția de sub piele
un stol de vrăbii și cete de mânji se-ntrec
pe pajiște un anotimp răsfățat
de mireasma ciupercilor nebune face tumbe

căderea primului fruct din joacă
doare și moare ultimul fior nepătruns
în dinții celei mai perfecte geometrii
sufletul e un abis
într-o mie de chipuri întrupate din nimic

fericirea e singura în stare să adune
în pocale sângele scurs până la
verdele scheletului de lut înainte de a ști
câte stane de sare se vor sfărâma sub pleoape

să învingă furia ploilor abătute în rămasul
din noi
se frâng duminici pentru întruparea apelor

dualitate

în miezul de inimă
bate ora de dincolo
zadarnic aud ritmul
iau formă fără a fi
carnea cu ploile ei
oasele cu praful
viața un frison
fiecare zi
un spasm de ape
în care doi necunoscuți
caută uscatul

Proză în concurs

Dorin Mureșan

TATA ȘI CUVINTELE

Bărbatul privi lung oglinda neagră a ferestrei. Se zări pe sine incert, vag, dedublat. Amintirile i se adunaseră buluc undeva în creștetul capului, vociferând gălăgios, ca motoarele unor mașini cu mulți cai putere. Erau acum un cheag canceros, gata să-i ia în stăpânire mintea. Timpul se oprise undeva într-un punct stupid la care revenea poticnit... se juca cu imaginile, deformându-le, ca-ntr-o oglindă defectă, mobilă, pe care o închizi și deschizi făcând haz de propria-ți făptură. *Cine sunt?* veni la un moment dat întrebarea. Ceva din sine murise... da! se pierduse așa cum valul se lasă absorbit de nisip. Parcă tot sensul pe care îl acumulas de-a lungul celor 50 de ani fusese proiectat în atmosferă, era acum doar un vulcan obosit după marea erupție.

Din suferința sa purcuse o lacrimă, o lacrimă amară și fierbinte care îi săpa, în curgea ei, un șanț adânc pe porii feței. O lăsă să se prelingă până la baza bărbiei... de acolo ea căzu și se împrăstie pe dosul cartilaginilor al palmei.

Unde sunt? veni o a doua întrebare. Ar fi vrut să se ridice, să plece, să fugă undeva, într-un colț de lume, să-și ascundă durerea. În casa aceea se simțea străin. Acolo se adunase totul, și acolo dispăruse totul, în doar o clipă. Fața îi grimasă sălbatic. Își reaminti brusc silueta fiului îndreptându-se cu pași viguroși către ușă... avea chipul rece, nestrămutat... a ieșit fără măcar să-l salute... a dispărut ca o umbră la lăsarea întunericului. Nu mai era acolo. Și totuși, îl simțea, îl simțea lângă el, printre lucrurile din casă. La fiecare pas îi zărea chipul, îi auzea glasul... apoi vocea se legăna, se lungea ca o gumă de mestecat, stingându-se-n tăcere... și fața lui albă devenea tot mai obscură... în curând n-o mai văzu. Pierise. Pierise cu totul. Un geamăt se prăbuși în el.

Era oare adevărat? veni a treia întrebare. Simțea cum realitatea îi fuge de sub picioare... cum se prelinge încet într-o realitate ce nu ține de lumea asta, o realitate numai a lui, ca un pahar în care era turnat și din care nu mai putea ieși, fiind definitiv separat de ceilalți. Da! acum totul se preschimbă. Parcă și ticăitul ceasului nu mai era același, își pierduse ritmul. Parcă și mobilele pe care le avea de atâția ani își pierduseră semnificația. Erau îngropate în moarte, o moarte ciudată, în care singurătatea devenise perfidă... căci nu e totuna să fii singur numai cu tine și să fii singur printre ceilalți. Acum totul plângea cu el... și el nu se dorea compătimit. Apoi, din nou se privi în geam, se pierdu într-o identitate nouă, se simți iritat de lucrurile din jur și aruncat într-o lume în care odihna era doar o fantezie.

În camera aproape pustie, pe canapeaua veche, din lemn de arin, silueta unui bărbat tremura ruptă de durere în bătaia primelor raze de lumină.

– Ia ascultă mă, am auzit că fiut-o a plecat!?

– Mda!

Cine mai era și bolmojitul ăla cu zâmbetul supt de batjocură?

– Da' ce! Îi era greu acasă?

– I-o fi fost, că doar n-a plecat degeaba, spuse un alt individ cu capul ras și ochii înfiți adânc în orbite.

– Mare samavolnic. Pesemne că îl bătea... ca pe nevastă-ta... că parcă și aia ți-a dat papucii la fel.

– Nu te lua de nevastă-mea, răspunse bărbatul. Nu ai cunoscut-o... nu știi nimic despre ea. Și ție ce-ți veni, se adresă celui chel, te știam băiat de treabă. De ce îi ții isonul?

– Da' de ce crezi că-mi ține isonul, mă!? întrebă primul cu o mutră înciudată. Ce, nu-i adevărat, spune și tu?! Nu o bătea?!

– Gata mă, se supără cel chel simțind tristețea bărbatului din fața lui. Nu vezi că omul e supărat. Ce tot îi dai apă la moară? De parcă tu ai fi altfel... ce, tu nu îți bați copiii?

– Îi bat, cum nu, da' nu ca să-i fac să-mi plece din casă, că doar nu-s așa de prost.

– Ei da, l-am lovit de câteva ori. Și ce-i cu asta. Am fost un tată bun, întotdeauna. Nu am băut și nu am umblat după alte femei, cum faceți voi. Dar dacă așa mi-e firea. Dacă așa am fost educat de mic, când tata mă băga în șură și mă lovea minute întregi cu biciul. Ce să fac? Am simțit și eu nevoia să fac același lucru. Și cât am putut m-am abținut. Da' fiara din mine nu m-a lăsat. A trebuit să dau, să dau, să dau... și bărbatul scrâșni neputincios din dinți... ochii i se înroșiseră iar gura i se căscă sub impactul furiei...

– Du-te repede dincolo!

Băiatul refuză. Plângea, tremurând din tot trupul, cu fața congestionată și ochii orbiți de lacrimi.

– N-auzi?! zbieară femeia. Fugi, acum, că vine!

– Nu, strigă copilul, nu, vreau să fiu aici, cu tine. Lasă-mă mamă!

Femeia îl prinse de mână și încercă să-l împingă cât mai departe de ea. Copilul făcu câțiva pași înainte. Se opri confuz și se întoarse mai aprig lângă piciorul femeii. Se înghesui în ea, îmbrăcându-și fața plânsă în fusta caldă.

– Ești un bou!

Femeia repetă gestul, de data asta cu furie. Urmarea fu catastrofală. Băiatul zbură înainte cu o viteză care îi depășea puterile. Se împletici și căzu lovindu-se cu fruntea de tocul ușii. În mai puțin de o secundă se ridică amețit cu fața năclăită de sânge. Nu simțea durerea, dar știa că se întâmplase ceva grav. Femeia nu realizase nimic. Părea hipnotizată de acea „venire” care îi amenința pe amândoi. Privea într-o altă direcție și continua cu o gesticulație dementă să împingă un ceva invizibil.

– Fugi, acum, du-te!

– Aha, aici erai!

Apărut din întunericul holului, bărbatul admira satisfăcut starea deplorabilă a celor două ființe.

– Vă e frică de mine, ai? Da' ce, mă, găștelor, crede-ți că vă puteți ascunde? Unde fugiți? Și cu o tonalitate batjocoritor-amenințătoare, se adresă băiatului:

– Ia hai tu încoace? Ia hai să te învăț eu să mă mai minți altădată!

Ținea în mână dreaptă o curea soldărească cu cataramă grea.

– Nu tată! Te rog să mă ierți... nu mai fac.

Și cu un gest brutal, tatăl își împinse fiul în interiorul negru al holului. Băiatul se prelinse pe covor, izbind-și violent bărbia de podea. Câteva șiroaie de lumină se perindară scurt pe fața ochilor săi. Bărbatul aprinse becul, pervertit de spectacolul obscen ce avea să urmeze. Din câteva mișcări fu deasupra băiatului. Îi dezveli dosul și începu a-l lovi cu sete... gesturile sale mecanice vedeau obișnuința cu care îndeplinea acea „muncă” educativă. Icenea încrâncenat după fiecare lovitură și răsufla satisfăcut de gemetele volatile ale băiatului. Lovi până când pielea fină crăpă, lăsând să strălucească o pânză roșiatică de sânge, cea pe care o aștepta de fiecare dată. Abia atunci, ca un resort stricat, își încetineea mișcarea în timp ce ritmul gâfâielilor băiatului se accentua sporadic. Și, de la un capăt la altul, ca-ntr-un vis, se auzeau scâncetele înfundate ale femeii.

...Le simțea și-acum lovindu-i ușor timpanele urechilor. Hm. Poate că exagerase. Dar așa fusese învățat. Nu știa alt fel de a răndui lucrurile. Avea putere și asta, acolo, în familie, îl avantaja. Cum să-și fi impus altfel autoritatea? Totuși, greșise... îi pierduse pe amândoi... și pe ea, și pe el. Strategia nu fusese bună. Era logic. Altfel nu ar mai fi fost acum singur.

Bărbatul se aplecă deasupra mesei îngropându-și fața în palme. O lacrimă se iți printre degetele-i groase. Un gest pe care ceilalți doi îl găsiră nelalocul lui. Nu erau obișnuiți cu așa ceva. Se priviră laconic. Și, ca și cum s-ar fi înțeles, se ridicară deodată, lăsând silueta bărbatului scăldată în lumina brutală ce năvălea prin geamurile uriașei săli de mese.

Obișnuita plimbare prin părculețul din spatele teatrului era acum atât de seacă încât bărbatul se opri pe o bancă pentru a-și mai obloji rănile. Le simțea în tot trupul cum zbieară în contactul cu ceea ce avea mai hidos viața: singurătatea. Și parcă și singurătatea asta avea ceva neputincios în ea. Era grea, infecundă, sățioasă. Îi măcina interiorul ca o mașină de tocat. Din ambientul cald al persoanelor pe care le cunoscuse și pe care le iubise, atât cât știa el să iubească, fusese aruncat năprasnic într-un ceva pe care nu îl înțelegea, într-un ceva nedefinit... cum poate tăcerea să-ți zbiere în urechi?

Există o tăcere zgomotoasă care parcă vine din tine, iese la suprafață și-ți arde timpanele. Și-atunci tot ce știi, tot ce simți, tot ce-ți amintești, prinde forme noi, ciudate, și-ți par stranii pentru că nu le-ai văzut niciodată așa, pentru că le-ai știut mereu altfel. Sau oare numai ți s-a părut? În preajma copacilor totul se distorsiona... oamenii deveneau năluci vii, transparente, care parcă pluteau undeva la câțiva centimetri deasupra pământului. Iarba avea o înălțime monstruoasă... se ridicase parcă de nicăieri deasupra lui dezvoltându-și o latură terorizantă, legănându-se ca flacăra într-un sfeșnic deschis, aducându-i aminte cât de ușor se poate pierde totul în acea legănare domoală, și totuși, atât de dramatică. Ah, ce simplu era. Ce simplu pierduse totul. Nu bănuise nimic. Nu putea fi decât el... dar un el în care se adunaseră toate miasmele hâde ale unei copilării ratate, așa cum vaza cu flori ascunde sub înfățișarea ei sublimă un miros respingător de excremente. De fapt, ce pierduse? În afara celorlalți, a celor pentru

(Continuare în pag. 25)

(Urmare din pag. 24)

Tatăl și cuvintele

care simțea ceva. Se pierduse oare pe sine? Nu, el era acolo... știa asta, dar era parcă altcineva. Nu se mai putea suporta. Nici lucrurile din jur nu-l mai suportau, fiindcă deveniseră altfel, aveau o altă înfățișare în fața lui, și asta nu o putea pune pe seama unei dereglări mintale. La urma urmei el era acolo, așezat pe o bancă, cu picioarele adunate timid. Hm. Degeaba, nu mai era același... nu mai era același... Și părculețul îi oferii un gol în care își înghesui privirea. Rămase blocat așa câteva minute.

În clipa în care se ridică un băiat îi trecu prin față atingându-l ușor cu geaca roșie. Și el avusese o astfel de geacă. I-o făcuse mama cadou, de Crăciun. A primit-o tulburat, ca și cum i s-ar fi oferit un mărgăritar neprețuit pe care îl visase de-atâta timp. A luat-o cu mânuțele lui gingașe și s-a retras în baie. Acolo a plâns de bucurie. N-a vrut să-și împărtășească fericirea de a avea ceva numai al lui cu nimeni. Devenise un egoist placid, așa cum și el devenise egoist în urma loviturilor de bici care încă mai puteau fi vizibile pe spate. Dar egoismul său era rece, era pragmatic... era egoismul unui vânător ce-și urmărește prada și nu se lasă până nu o vede la picioarele sale. Doar așa fusese crescut. În minte i se depănau toate întâmplările care, laolaltă, dăduseră naștere monstrului.

Cu mulți ani în urmă... să fie vreo zece?... fusese angajat la o societate de pomicultură... era doar un simplu muncitor ce străbătea zilnic kilometri întregi pentru a verifica starea livezilor. Avea experiență cu astea și știa exact când pomii trebuiau tratați cu pesticide. Le verifica atent scoarța și muchia frunzelor... se urca agil pe crengi și se lăsa îmbătat de mirosul crud al vieții aceleia statice. Chiar așa! Cum putea copacul să se suporte, trăind și neputând face nimic pentru a simți cu-adevărat lucrul ăsta. Oare copacul era conștient de ceea ce este? Erau întrebări ciudate ce-i veneau așa, dintr-o dată. Răspunsurile nu le găsea. Din când în când mai întâlnea câte-o femeie care culegea fructe pe furiș. O lua la bani mărunți, deși treaba asta nu ținea de meseria lui. O făcea în joacă așa cum fugărea și copiii veniți la furat, luând-o la goană după ei dar răsând cât îl ținea gura. Și bărbatul se aruncă într-un zâmbet. Așa a cunoscut-o pe ea, cea care îl părăsise. Ce vremuri domnule, ce vremuri! A surprins-o undeva sus, pe o creangă. I-a zărit coapsele albe și un imbold venit dinlăuntru l-a făcut să tacă. S-a apropiat tiptil, înghițind-o cu privirea. Era ea însăși un fruct, un fruct sălbatic care prin simpla-i apariție îl otrăvise. A chemat-o blând și ea i-a răspuns cu o privire ușoară. Nu s-a speriat de statura lui. Dimpotrivă, a rămas acolo sus, indiferentă, abandonându-se privirii bărbătești de sub ea. Culegea în continuare fructele roșii, etalându-și mâinile firave, ca o chemare.

S-au căsătorit repede. Singura lor problemă erau banii. O duceau greu, ea fiind casnică, el, un biet muncitor care își forfeca picioarele cât era ziua de lungă. Poate că un ban în plus le-ar fi schimbat destinul, îmbunându-l. Însă viața lor de cuplu s-a agravat odată cu venirea copilului. Bărbatul se simțea tot mai oboșit. Rănile pe care i le lăsase tatăl în copilărie s-au redeschis. Da, când era mic o ducea și mai greu. O sărăcie lucie îi lovise familia omorând-o pe capete. Iar acum simțea acel uragan revenind asupra lui, asupra propriei familii. Și, încetul cu încetul, își însuși atitudinea propriului tată. Intra în casă pus pe ceartă. Scandalul iz-

bucnea întotdeauna de la cel mic... fie că nu mănâncă cum trebuie și slăbește, fie că nu are cu ce se îmbrăca... găsea întotdeauna ceva pe de reproșat soției. Nu... n-a lovit-o niciodată. Sau poate... într-adevăr, i-a dat o palmă... dar atunci era roșu de furie, nu mai gândea nimic, își pierduse cumpătul. În schimb, își vărsa nebunia pe cel mic... ah! cât îl mai bătea.

— Ia hai încoace! Spune-mi, unde i-ai ascuns?

— Ce să ascund, tată? întrebă băiatul cu o voce tremurândă, simțind furtuna pe-a-proape.

— Cum ce?! Mă mai întrebi? Nerușinatule! Mizerie de om!

— Dar, tată, n-am făcut nimic!

— Banii! Banii pe care mi i-ai furat din buzunar... unde-s? Spune-mi!

— N-am furat nici un ban, crede-mă... nici nu știu ce bani ai avut...

— Nu știi?! Te-nvăț eu minte. Ia hai să așli! și bărbatul începu să-și scoată cureaua de la pantaloni cu gesturi precise.

— Te rog nu, nu mai fac!

— Aha! Deci recunoști, nesimțitul! Nemernic ce ești... după minciuna de-atunci, acum și furtul. Ce-o să mai urmeze, a? Ia hai să vezi ce le fac eu hoților.

— Nu tată... te rog!

O lovitură cu dosul palmei peste față îl muțea imediat pe cel mic. Tatăl își lovea fiul vârsându-și amarul în sunetele de sticlă urzite de atingerea celor două piei, una moartă, cealaltă vie, nesupusă. Și nici unul nu-și aducea aminte că banii pieriseră pe întreținere.

Și bărbatul se pierdu lăcrimând în gura neagră a unei străduțe strâmte.

De câteva zile începuse să citească. Deși nu avea școală multă, simțise de multe ori nevoia de a căuta ceva dincolo de lucruri. O satisfăcea cu o carte. O carte ușoară căreia nu-i înțelegea mai niciodată sensul. Rămânea însă ideea... faptul că încercase să fugă pentru câteva ore de ignoranță. Inginerul de la pomicola îi lăudase mintea asigurându-l că îi era ascuțită. De altfel, au și stat de vorbă pe tema asta.

— Să știi măi omule că nu ești prost, i-a spus atunci. Uite, uneori și pe mine mă pui în câte-o situație jenantă fiindcă nu îți pot răspunde. Ai un ceva misterios care depășește banalul din tine. Hm. Doar știi că atâtia țărani au ajuns sus, sunt scriitori și fac treabă bună. Nu că tu ai să fii scriitor vreodată, dar poți să faci ceva cu viața ta. Ceva mai mult.

Cuvintele i-au rămas multă vreme înțipărite în minte. Și nu de puține ori s-a întrebat ce anume să facă, ce voia să spună inginerul. S-a gândit săptămâni în șir. A încercat chiar și să scrie. Dar cuvintele se mișcau anapoda... nu stăteau la locul lor. Parcă le-ar fi aruncat cu de-a sila pe foaie. Se întrista și ieșea afară la aer...

mergea în părculețul din spatele teatrului. Petrecea acolo ore în șir, numai cu sine. Faptul ăsta îl irita. Deși era la început lucid, cu timpul mintea o lua razna. Se enerva atunci pe inginer, pe vorbele lui grele, dar se enerva și pe sine, fiindcă părea definitiv închis, ca o nucă ce se încăpățânează să nu se lase crăpată. Din câțiva pași era acasă, pus mai abitir decât înainte pe ceartă.

Acum revenise la acele încercări. Abordă câteva lecturi ușoare, din reviste de divertisment. Își cumpărase și vreo două ziare de informații, precum și o revistă de specialitate. Pe primele două le citi pe nerăsuflate. Cuvintele se legau ușor... parcă erau făcute din zahăr și parcă le simțea gustul. Cum reușeau cei de dincolo de ele să descrie cu atâta ușurință și adevare o situație banală? Hm. Cât ar fi vrut să știe, să-și poată și el încondeia propriile gânduri care îi vâlătuceau mintea. Era oare posibil? Și când s-ar fi întâmplat așa ceva? În revista de specialitate (ceva de și despre literatură) se pierdu cu totul. Cuvintele îi erau inaccesibile. Roși, rușinat ca un copil care nu-și știe lecția...

— Ești gata?

Băiatul silabisi grăbit câteva fraze aruncându-și ochii în tavan. Încerca să cheme cuvintele, dar acestea, ca pentru a-i face în ciudă, rămăneau acolo, sus, aproape mute. Era doar o bombăneală pe care n-aveai cum s-o înțelegi. Ideile se rupeau, se desfăceau unele de altele și se readunau într-un haos iritant la ureche și minte.

— Fir' ai tu să fii! Iar n-ai învățat nimic azi. Păi pe ce lume trăiești mă băiete? Ți s-a urcat la cap că sunt plecat toată ziua și uite! nu-mi înveți nimic. Ia să vedem ce putem face.

Bărbatul își scoase curea în timp ce făcu cei câțiva pași până la masa copilului.

— Deci, ce avem aici, spune?

— Aăă...

— Nici un „ă”... și bărbatul îl lovi cu cureaua peste față. Nici un „ă”, auzi!? Mie să îmi spui care e lecția ca să te ascult!

— Uite tată! Avem asta! spuse băiatul cu ochii plini de lacrimi.

— Bine, dă-i drumul.

În camera neluminată, tatăl citea din cartea fiului urmărind cât putea mai bine rândurile pe care copilul încercase să le memoreze. Și la fiecare cuvânt pierdut, la fiecare virgulă, paranteză și orice alt semn de punctuație, o lovitură năprasnică îi încorseta fața. Când în cele din urmă i se înroși toată, băiatul leșină de durere. Nu era o durere fizică, ci o durere a spaimei, durerea aceea care înăbușă orice fărămă de speranță, ca și cum ai alerga către ceva știind sigur că acel ceva nu va fi niciodată lângă tine.

Bărbatul se prăbuși în noaptea somnului, cu revista în mână și cu fața roșie a băiatului pierdută undeva sub gene.

În următoarele zile, bărbatul ignoră tot ceea ce se întâmpla în jurul său. Se lăsa în voia unui vis în care figura sa părea că strălucește de lumină. Se simțea altul... un om nou. Ceva din sine triumfase, ca și cum ar fi descoperit pentru prima oară adevărul. Munca nu-i mai pria deloc. Lucra într-o fabrică de rulmenți, ca muncitor necalificat, și mai tot timpul făcea acolo pe salahorul cărând unelte și mutând mașini dintr-o parte în alta. Acasă se zbătea în mrejele cuvintelor necunoscute din revista aceea de specialitate. Pentru prima oară în viață își cumpărase o carte, un dicționar care îi explica înțe-

(Continuare în pag. 26)

(Urmare din pag. 25)

Tatăl și cuvintele

lesurile de cealaltă. Și când termina o frază o lua de la capăt ca să-i înțeleagă sensul. Dar nu reușea. Se întreba atunci dacă nu cumva și în spatele frazelor era vreun înțeles ascuns. Nu putea însă să conceapă așa ceva... și oricum ar fi fost prea mult pentru el. Și-așa efortul pe care îl arunca în acel travaliu îl obosea peste măsură. Adormea și visa rânduri fără capăt de cuvinte mergând dintr-o parte în alta, stâlcindu-se, lovindu-se unele de altele.

Într-o dimineață, când se ridică în capul oaselor, își spuse fără să înțeleagă: „oamenii nu sunt ca și cum ar fi”. De unde ieșise această frază atât de simplă și atât de complicată totodată? Din gura lui? Era oare posibil? Dar ce însemna? Că doar nu vorbise degeaba... cu siguranță erau cuvinte cu sens, cu un înțeles anume, altfel la ce bun să le fi rostit? Toată ziua o pierdu încercând să rezolve misterul. La fabrică, în sala de mese, se retrase undeva în umbră pentru a nu putea da nas în nas cu colegii. Și totuși, unul dintre ei, cel chel, îi deranjă frământarea așezându-se lângă.

– Mă, da’ tu te-ai prostit de tot de nu mai vrei să vorbești cu noi?

– Nu, îi răspunse bărbatul sec.

– Păi atunci?! Ce s-a întâmplat. Ești cătrănit rău, îi? Lasă mă că s-a întoarce băiatul, nu-ți fie teamă. Că doar ce are să facă, unde să se ducă?

– Eu știu!? Dacă aş avea răspunsul ăsta, poate că acum ar fi lângă mine.

– Ciudat mai ești și tu... parcă te-ai schimbat. Ai întâlnit vreo femeie? și chelul râse de propria întrebare.

– Nu... doar că mă macină ceva și nu știu să-i dau răspuns.

– I-auzi!! Și ce anume te macină, ca să zic așa.

– Păi uite... azi dimineață când m-am trezit mi-au venit în minte niște cuvinte... așa, ca și cum le-ar fi rostit cineva, lângă mine.

– Cuvinte? Ce cuvinte?

– Mi-am spus că „oamenii nu sunt ca și cum ar fi” ...

– Cum adică?

– Asta-i că nu știu nici eu. M-am tot gândit... adică oamenii sunt așa, dar nu sunt cumva așa, ci parcă altfel...

– Adică cum?

– Hm. Nu știu.

– Mă, tu te-ai țicnit la cap. Păi cum să fim, măăă... suntem la fel, toți, nu vezi? Ce, eu m-am schimbat, mi-am lăsat păr?

– Da’ nu despre asta-i vorba. E altceva.

Hm...

– Cum să fie altceva. Uită-te la ăla! Nu bagă în el ca ieri?

– Ba da.

– Păi atunci?

Bărbatul îl privi mirat pe interlocutorul său. Se simțea sufocat de imaginea aceea scabroasă, de chelia lui goală care ascundea o minte îngustă ce nu voia nici în ruptul capului să treacă în acel ceva de dincolo, în înțelesurile din spatele cuvintelor. Și în momentul acela realizează că și el fusese aidoma... un tăntălău care nu înțelegea mai nimic și nu știa decât să facă ce i se spune. Păi oare nu era normal ca inginerii și directorii să se lăfaie în birouri somptuoase de vreme ce știau ce e dincolo de lucruri? Pentru ce atunci mai făcuseră o școală? Nu tocmai pentru a avea acea înțelegere, adică totul?

– Mă, băiete, mă, tu chiar nu vrei să înțelegi cu frumosul când îți spun că n-ai ce căuta în aparatul ăla?

– Dar tată vezi că eu știu...

– Ce știi tu, mă!? Te crezi deștept? Ce, poți să-mi explici tu ce-i acolo?

– Da și nu.

– Nu ți-e rușine să-mi dai mie răspunsuri de-astea? Hîi? Cum adică și da și nu... cine te crezi?!

– Păi știu unele lucruri, pe când altele îmi sunt ascunse.

– Du-te nu mă-nnebuni! Cum adică și știi și nu știi?

– Uite... asta e o diodă... știu ce face... ăsta e un condensator și poți să-ți spun că...

– Nu tre ’ să-mi spui nimic.

Bărbatul privi agitat înspre placa electronică a aparatului. Vedea acolo râuri de metal întortocheate și nu putea să creadă că mintea băiatului înțelegea ceva din nedeslușitul ăla.

– Și ăsta ce-i? întrebă el, încercând să-și ia prin surprindere fiul.

– Ăla e un circuit integrat... încă nu știu ce face, dar am să aflu curând.

Bărbatul îi trase o palmă grea peste obraz.

– Nu știi, ai? Da ce știi tu, mă? Că de când te-am făcut nu-mi spui decât că nu știi nimic, fir’ ai al dracului.

Și cu o furie și mai mare, tatăl se năpusti asupra fiului, lovindu-l cu palma peste ce apuca. Băiatul se prăbuși jos și se strânse în propriul trup pentru a evita loviturile.

Dintr-o dată, bărbatul se lumineă. Mintea lui pricepea cuvintele. Cuvintele erau acolo, rătăcite. De-acum, le găsise. Înțelegea că fără ele nu exista nimic. Și mai înțelegea că nu exista nimic fiindcă nu erau doar cuvinte, ci aveau un înțeles ascuns. Dulci nu erau cuvintele, dulce era miezul lor. Dar acest miez putea fi amar câteodată. Ca atunci când fiul său fugise de-acasă. Ca atunci când nevasta lui fugise de-acasă. Singurătatea cu care rămăsese era amară. Singurătatea era lipsa cuvintelor celor pe care-i iubea și care acum, departe de el, nu-i mai vorbeau. Nu-i mai puteau spune nimic. Oamenii aceștia erau acum ca și cum n-ar fi. Erau departe, erau o amintire. Amintirea cuvintelor lor adresate lui în oareșce situație. Și, cu amărăciune, realizează că mai toate aceste cuvinte purtau în ele furie sau ură. Șopti: vai, cât îi iubesc! Cât îi iubesc, și nu le-am spus-o niciodată.

Și bărbatul se ridică de la masă fără să mai zică o vorbă. Plecă de la locul de muncă fără să dea explicații. Fugea să-și găsească fiul, fugea să-și găsească nevasta. Să le spună că îi iubește. Dar nu așa, ca și cum n-ar fi. Ci așa, așa cum sunt. Să le spună că îi iubește de-adevăratelea.

<i>Ion Roșioru</i>	Pantum	Vântu-mi intră și prin zidărie. Frigul dur ființa mi-o străbate.	pleacă acasă undeva într-un sat de nohai; o, cât de puțin a lipsit pe vremuri să-mi devină soție; copiii bat mingea, pe mine mă bate doar vântul uscat și fiecă vers mă costă exact o beție!
Vamă	Un cerșetor cânta din violon. Ieșea din cruce izul de rășină. Lângă mormânt tăceam la unison. Briza-ncepea s-adie pe colină.	Pe la mine nu se mai abate Factorul poștal de-o veșnicie. Moartea la fereastră-mi bate.	
Măine-poimăine voi pleca: Tristețea mea-i deja la pândă Și simt că n-am în fața sa Nicio speranță de izbândă!	Ieșea din cruce izul de rășină. Mierla se retrăgea într-un cotlon. Briza-ncepea s-adie pe colină. Noaptea era o mare de gudron.	Să mă vadă preotul chemat e. Nu-mi mai arde de ipocrizie. Frigul dur ființa mi-o străbate.	
La gară n-o să fiu de față Să nu rămân pustiu în ea Când peste ochii hulpava ceață Cu zarea-ntreagă-mi va cădea!	Mierla se retrăgea într-un cotlon. O buhă s-auzea dinspre ruină. Noaptea era o mare de gudron. Mi-a picurat pe deget stearină.	Las romane-n veci neterminate. Focul se hrănește cu hârtie. Moartea la fereastră-mi bate. Frigul dur ființa mi-o străbate! Poemul de sămbătă	E sămbătă iarăși - o, sămbăta mea atât de nurliu-balalie!
La vama timpului plătesc Cu versuri fiindcă te iubesc!	O buhă s-auzea dinspre ruină. Dormea-ntre flori un flutur galanton.	Ușa ta începuse să plângă!	Ușa ta
Creion	Mi-a picurat pe deget stearină. Un cerșetor cânta din violon!	Poemul de sămbătă	Mai zăbovisem o ultimă clipă lângă tristețile tale; seara reproșurilor se răspândeă ca o fiere; un copil suspectat de ereditate-ncărcată-i tăiașe neliniștii aripa stângă, „Știi! tocmai au sunat de la firma aceea care închiriază cu ora destine, mi-ai zis tu, au, pe semne, nevoie de tine!” „Negreșit!” ți-am răspuns și m-am dus...
Chiar sub steaua căzătoare Cântă lebăda și moare Și la cap de drum zălud Beat de vrajă o aud!	Vilanelă	Ușa balconului meu sămbăta dă spre poem; stepa își mână aici turmele vântului sec; profesorul de muzică vine acasă fumându-și blazarea - cândva mai visa simfonii; o femeie cu părul pe moațe-a ieșit la balconul vecin să observe de nu trece cumva pe alei sărbătoarea de mâine; o fată cu geantă maron	Ușa ta începuse să plângă!
Ploaia razelor de lună Cade lină peste dună; Soarta mea cu chip rebel E nisipul din castel!	Moartea la fereastră-mi bate Să-mi ofere ceai de păpădie. Frigul dur ființa mi-o străbate.		
Iarna absolută-apare Peste ultima-mi plecare; Nicio clipă nu se-ndură Că-s singurătate pură!	Fac strămoșii semne disperate. Milostivă soarta n-o să-mi fie. Moartea la fereastră-mi bate.		
	Ca un șarpe beat în libertate		

SINTAGME LITERARE Nr. 3 (8), Mai - 2014

♦ Rubricile de poezie ale revistei **Sintagme literare**, editată de Asociația Culturală „Vatra Duceșteană” sub patronajul Consiliului local al comunei Dudeștii Noi, sunt - ca de obicei - un zbor deasupra cenușiului cotidian. Iată doar câteva eșantioane lirice, în sprijinul acestei afirmații: „poți tu să-mi alegi un munte și să scrii pe el/ nu te uit nu mă uita” (**Silvia Bîtere - Dreptul meu la visare**); „aici sunt respirările mele/ aer înmulțit spre veșnica pomenire/ dragostea mea/ ca o splendidă blană de urs întinsă/ la picioare/ Dumnezeu știe de ce sufletul/ numai lătratul câinilor îl aude” (**Mioara Băluță - Sonet delicat**); „uneori plecăm sus/ pe acoperișuri ascultăm visuri străine/ le prindem în borcan ca pe fluturi/ și le privim pe rând până/ se termină țigările/ când vine dimineața/ naiba să o ia - în infinitul/ ne trezim într-un pat și așa zi cu zi/ iar pe afară/ azi am văzut doar urme, pantofi/ câțiva copii, picioare lungi/ și mâini grăbite/ copaci, pereți și scările/ noi nu privim fețele oamenilor/ să nu obosim” (**Mari-cica Frumosu - Ne trezim într-un pat**)

♦ „Linia Vieții este, la Ileana Mălăncioiu, netranzațională și creierul poetei, «înfierbântat de durere», convoacă - pentru a cuceri demnitatea spațiului launtric - o figuratie biblică și mitosul arhaic. Datul biografic, eliberând bogate sugestii, testează parabola existențială. Locuit de spirite cu adevărat «libere», spațiul thanaticului se dilată, «cucerind» viața comunizată: coșmarul social, găunoșenia, disperarea mocnită. Iată substratul insurgent al unei lirici inflamante; și al unei poete care, ca voce inconfundabilă, crede, nestrămutat, într-o dorită reînviere spirituală.” Astfel își încheie criticul literar **Adrian Dinu Rachieru** eseu dedicat unei mari și inconfundabile poete (**Ileana Mălăncioiu - Exerciții de exorcism**)

Nr. 4 (9) - iulie 2014

♦ În versurile **Cleopatrei Lorințiu** de părtărea ninge cu foșnet de arip: „Locurile îndepărtate/ Nu te ajută să uiți, ceea ce e nălucă,/ Iluzie, irosire,/ Ceva atât de bun inimii noastre rănite./ Rănite de ce ?/ Locurile îndepărtate/ Sunt doar sanatorii zadarnice, carantine/ Ale iubirii nefaste, șanse de suferință/ Și împăcare cu tine însuși./ Locurile îndepărtate/ Sunt lămpioane pe străzi iluzorii/ dintr-un Soho fără sonor./ Mi-e teamă de mine. Și de câtă/ argintată tristețe mă poate recâștiga/ într-o zi din trecut.” (**Deasupra Labradorului**)

♦ Ironic și amar **Liviu Ioan Stoiciu** se

vindecă, prin poezie, de vehemența discursului cotidian: „O poartă care se deschide când/ înfloresc iasomia. Vezi în/ ea surâsul vechiului zeu, palid, și încântarea/ pe care i-o provoacă/ mirosul de iasomie... În oglinda unei băltoace, la/ răscrucea vremurilor. Vezi? Nu/ văd decât un șoarece/ înecat. Tu ce faci, îmi ghicești destinul în șoarecele/ ăsta mort? Vino-ți în fire...” (**câteodată destinul**)

♦ Grupajul semnat de **Silvia Gotean-schi** confirmă, așa cum a făcut-o și recent lansatul său volum apărut la editura bucureșteană **Vinea (Dramaturgia lucioaselor funii)** faptul că tânăra poetă de peste Prut este, deja, una dintre cele mai limpezi voci ale liricii noastre feminine. Iată două scurte citate: „soarele acesta străin vinde lumină, mă băiete,/ te țin în mine cu magneți, deși nu există,/ tu ești acel orice sânge din care scriu cât de/ sucită e lumea, când îmi trebuie, eu îmi cumpăr durerea/ și atunci poezia mea e, iar și iar, o ghiulea caldă.” (**Monothematică**); „ce altceva ai mai fi vrut, dacă nu un sfârșit ca acesta,/ când eu mă întorc și tu pleci, când eu cad/ și tu te ridici, când eu te previn și tu nu crezi că/ dragostea e un animal, iar mie chiar mi-e milă de javră.” (**Cai verzi pe pereți**)

♦ O gară și un suflet de copil rămas în singurătatea peronului. Apoi, în proza **Florentinei Loredana Dalian (Când Dumnezeu era impiegat)**, apare Atotputernicul, care întoarce trenul destinului: „Mi se părea că-L văzusem pe Dumnezeu. Avea haine de impiegat de mișcare, nițel cam ponosite, părul cărunt și rar și paletă roșu/ verde. O paletă și-un fluier, cu care făcuse prima minune din viața mea. Eu strigasem, aproape cu deznădejde, în capul peronului: „Doamne, nu!”. Îl chemasem. Venise. A dat trenul înapoi. Eu dau, acum, timpul. Și mă întreb ce-aș fi devenit, ce-aș fi fost astăzi, dacă în ziua aceea Dumnezeu n-ar fi îmbrăcat haine de impiegat și n-ar fi oprit trenul care m-a dus la examen. Poate aș fi fost un impiegat de mișcare într-o gară, care ar fi oprit trenul pentru altcineva care mergea să dea examen la facultate... Cine știe...”

Anul VI, nr.5 (65), mai 2014

♦ Nicolae Băciuț, dirigitorul valoroasei revitei târgumureșene, aduce un ultim omagiu celui ce a fost scriitorul **Mihai Sin**, director de onoare al publicației: „După **Romulus Guga, Anton Cosma, Radu Ceontea și Ioan Radin Peianov**, cândva nucleul de forță al revistei **Vatra**, **Mihai Sin** pleacă acum să consolideze o Vatră în ceruri, să scrie și pentru îngeri. Fie-i odihna veșnică și memoria binecuvântată.

Și să ne țină spațiu în revista **Vatra** din ceruri. Mai avem și noi ceva de scris acolo!

Amin! ”

♦ Revista publică și un fragment din volumul lui **Mihai Sin, Ispita izbăvirii**, în curs de apariție la Editura Nemira, pe care maestrul nu a mai apucat să-l vadă tipărit. Iată o imagine semnificativă a spiralei istoriei umane, mereu alta și mereu aceeași:

„Ar mai fi fost, desigur, și alte asemănări între romani și americani. Și romanii fuseseră un amestec de popoare și rase, iar de la un moment dat au avut mulți împărați «străini». Chiar baza romană, «nucleul dur», cum se spune astăzi, fusese eterogenă, în componența ei intrând latini, sabini, etrusci, troienii lui Eneas și încă alții, cunoscuți și necunoscuți de istorici. E extrem de dificil de spus, dacă nu cumva imposibil, când anume s-a produs cu adevărat unificarea acestor seminții. Deoarece momentul unificării ar putea fi pentru unii un pericol de moarte, o spaimă cumplită în fața amenințării cu dispariția, cu pieirea în neant, după cum poate fi un pact, o înțelegere tribală, consfințită printr-o căsătorie sau chiar mai multe. Interesele economice nu sunt nici ele de neglijat, dar e greu de presupus că toate acestea pot produce o sudură definitivă sau măcar una de foarte lungă durată: înțelegerile, pactele sau tratatele se fac pentru a fi cândva încălcate, interesele economice se schimbă și ele. Speculații, desigur, s-au făcut și se vor mai face încă destule, doar Dumnezeu știe adevărul.”

♦ În interviul realizat de **Viorica Manga și Marin Iancu (Vatra veche în dialog cu Teofil Răchițeanu)**, cititorul are ocazia să descopere Poetul îmbarcat de Geo Bogza pe corabia legănată în eternitate - Orion: „Murise însuși Dumnezeu. Pustiu/ Era în lume și de tot târziu/ Și-un întuneric se făcuse, greu,/ Și bălăia prin el sufletul meu/ Și nimeni alt în lume nu era./ Vecia sta pe umerii mei, grea,/ Și îl ruga pe Dumnezeu să-nvie/ Și El tăcea. Nu mai voia să fie...” (**Și El tăcea. Nu mai voia să fie...**)

♦ Un semn de readucere aminte a datoritiilor de care ne amintim în grabă, tot mai rar și mai convențional: „Centenarul nașterii **Magdei Isanos** bate la ușă (17 aprilie 2016), anul acesta se împlinesc șaptezeci de ani de la moartea sa (17 noiembrie 2014), iar posteritatea încă nu și-a achitat datoritiile față de o operă încheiată nedrept la 28 de ani, când poeta dovedise deja că lirica sa are distincție, detașându-se de cei din generația ei.

După ce a debutat la 16 ani, a publicat în timpul vieții un singur volum, **Poezii**, în 1943, următoarele, până la antologia din 2013, adunând toată moștenirea literară a **Magdei Isanos**, gestionată cu acribie, mai întâi de soțul ei, **Eusebiu Camilar**, iar apoi de fiica sa, **Elisabeta Isanos**, la rândul ei scriitoare.

În tot dramatismul ei, poezia **Magdei Isanos** are seninătatea împăcării. **Magda Isanos** e o conștiință tragică, dar a opus disperării grația detașării. Patetismul ei bine temperat dă și mai multă forță imagisticii emoționale.

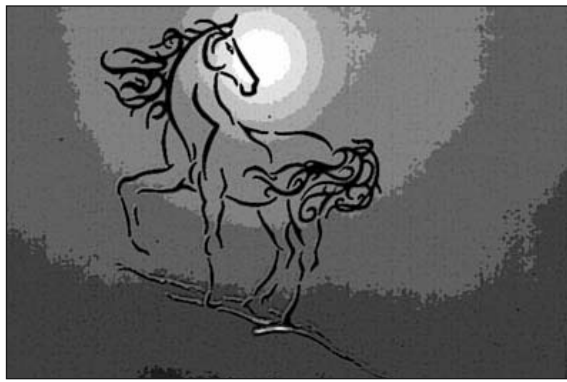
Aș apropia poezia ei într-un fel de cea a lui **George Bacovia**, iar în alt fel de poezia **Ilenei Mălăncioiu**, într-un registru al afinităților elective. ” (**Nicolae Băciuț - Seninătatea împăcării**)

(Urmare din pag. 27)

SPAȚII CULTURALE

Anul VII, nr. 34/ mai - iunie 2014

♦ Pornind de la un caz particular, **Valeria Manta Tăicuțu** aduce în discuție, în editorial, contextul în care plagiatul a devenit, la noi, aproape o... onorabilă îndeletnicire intelectuală:

„În ultimii ani, mass media, atunci când a fost în criză de subiecte fierbinți, a mai adus în fața publicului, în mod anemic, însă, câte un caz de plagiat, mai cu seamă atunci când vinovatul era om politic, ori profesor universitar, ori cine știe ce persoană plină de bani și dornică să-și înobileze CV-ul european cu titlul de «doctor în...». De fiecare dată, scandalul s-a stins, cumva, înainte de a începe, păgubiții de idei (de obicei trecuți de mult la Domnul) n-au avut cum depune plângere penală, în timp ce copiatorii lor, știind cât de scurtă este memoria colectivă la noi, au așteptat, fără să dea replică și fără să-și recunoască fapta comisă, ca lumea să uite, iar ei să-și continue viața glorioasă ca doctori în ceva...”

♦ Consistentul grupaj liric semnat de **Daniel Corbu** definește căutarea și îndoiala, deschizând trapa prin care ne aruncăm în gol, undeva între Dumnezeu și Kafka:

„S-ar cuveni un imn pentru/ alunecarea-n abis/ s-ar cuveni o dovadă!// Și pe când se desface-n bucați zeul tău protector/ și înfloreste văzând cu ochii labirintica/ civilizație/ metatextuală/ iar miracolul dezgolirii de sine atinge apogeul/ cu aceeași febrilitate cu care neofitii/ își împart Paradisul/ nu dispera! Lucrul în care nimeni nu crede/ se-nfometează în sine/ și totul e salvator/ până și această peticită speranță/ până și acest vis amputat/ și chiar această dimineață în care/ stai și privești picurii ploii pe un mormânt nou./ O trompetă rezemată de zid./ Mâna clipocind ușor înspre inimă.” (Poftiți, Domnule Kafka!)

♦ **Adrian Suciu** dezvoltă imagini truate de blit-zul lui Dumnezeu, pe când duhul cuvântului plutea peste ape: „N-am scris nimic. Am fotografiat porți pe care/ n-am intrat niciodată și războaie care n-au fost./ Rareori, o scînteie scapără-n beznă,/ dar numai ca s-o facă mai neagră./ N-am scris nimic./ Numai Dumnezeu știe să scrie/ și a scris o singură dată.” (N-am scris nimic)

♦ Rubrica de încheiere a revistei, **Râmnic, mon amour!**, semnată de Valeria Manta Tăicuțu, decupează umbrele prelungi ale orizontului provincial: „Orașul naște puțini tineri și are grijă de ei cum poate, dându-le ceea ce părinții lor nu prea au avut: libertatea de a face orice, oricând, oricum. Nu se miră nimeni când, după miezul nopții, grupuri mici și zgomotoase acoperă centrul cu un covor gros din coji de semințe și peturi în care-au fost băuturi ieftine și proaste; nu se mai miră nimeni când prima repriză de somn a locuitorilor pașnici este întreruptă de boxele mașinilor second hand; nu mai cârcotește nimeni pe seama excesului de ma-

nele și viteză, adică pe seama distracției de amărât tânăr și incult, care crede că-și depășește condiția și trăiește „la maxx”. Nu se mai miră nimeni când elevii de liceu, în dimineața absolvirii, colindă ulițele în convoi de mașini împodobite cu baloane, ursuleți de pluș gata smotociți și flori pălite: urletele, înjurăturile, muzica proastă, ținuta de stadion peste care, ca o glumă, sunt așezate toca și pelerina de inspirație occidentală par a fi acceptate cu resemnarea omului care nu mai așteaptă nimic bun, de la nimeni.

Tinerii profită. Cresc, se duc la liceu ca să aibă unde pleca de acasă, nu învață nimic și visează să-și părăsească părinții, orașul, țara, cât mai curând. «Să ne purtăm frumos cu ei, vor fi plătitorii noștri de pensie», mai șoptește câte-un naiv. «Sau ăia care ne vor alege azilul», crede altul c-a făcut o glumă.

Diminețile sunt banale pentru că nici un tânăr nu mai râde la ele, nu le mai privește ca pe un miracol, ca pe un dar de la Dumnezeu. «Băi, să-mi... iar s-a făcut dimineață, frate, morții mă-sii de treabă!», comentează tânără generație, dedată la trai nocturn intens, fiindcă întunericul pare din ce în ce mai primitiv – aproape matern – pentru «viitorul» patriei.”

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

Anul IV, nr. 6 (33)/iunie 2014

♦ **Florentin Popescu** are, în editorial, un cuvânt de suflet pentru oamenii devotați culturii (din rândul cărora face parte - indiscutabil - și domnia-sa): „Fie că se numesc **Ioan Barbu** de la Râmnicu Vâlcea, **Gheorghe Păun** de la Curtea de Argeș, **I. Oprișan**, **Nicolae Roșu**, **Emil Lungeanu** ori **Geo Călugăru** din București, **Daniel Corbu** din Iași, **George Călin** din Urziceni, **Aurel Pop** din Satu Mare, **Valeria Manta Tăicuțu** din Râmnicu Sărat, **Virgil Șerbu Cisteianu** de la Alba Iulia, **Mariana Pândaru-Bârgău** de la Deva, **Ovidiu Dunăreanu** de la Constanța, **Mihai Stan** de la Târgoviște, **Virgil Diaconu** din Pitești sau **Lucian Mănăilescu** din Mizil (ca să mă opresc doar la câțiva dintr-o posibilă listă, mult mai lungă, desigur), ei trudes (nu, nu e deloc exagerat cuvântul!) neconținut cu gândul și mai ales cu inima și fapta la construirea unui edificiu care înseamnă revistă, carte, manifestare, într-un cuvânt culturală adevărată.”

♦ **Dumitru Matală** are nostalgia vechilor generații de intelectuali, truditori pentru pâinea noastră cea de toate zilele: „Mi-aduc aminte deci cum, într-o vreme, la fiecare leafă și la fiecare chenzină, câteodată chiar între ele, neapărat îmi rezervam o sumă de bani pentru cărți. Nici nu existau, banii ăia, decât pentru cărțile pe care urma să le mai cumpăr. Apăreau și pe atunci cărți, destule, nu tot atâtea câte apar astăzi, dar aș îndrăzni să susțin că numărul cărților bune, în schimb, era mai mare decât al celor bune de azi. Mai mult decât atât: adesea trebuia să mă grăbesc ca să mi le pot procura, pentru că pe atunci cărțile bune nu prea stăteau pe teighea, ci mai mult sub ea. Ba chiar aveai nevoie de pile, de relații, fiindcă nici sub teighea nu rezistau prea multă vreme. Deși se tipăreau în zeci de mii de exemplare, romanele, mai ales ele, dispăreau în câteva zile din librării. Mai cu pile, deci, mai cu rezervele de la bugetul familiei, mi-am înjghebat de-a lungul anilor o bibliotecă pe care o am încă și azi, bogată, plină de titluri, și care constituie poate cea mai frumoasă realizare a mea de om al cărții. Prin urmare, nu cele câteva pe care

le-am scris eu însumi, ci cele pe care le-am adunat, într-o viață de cititor, cu numele de bibliotecă personală.”

♦ Remarcabil grupajul de poezie turcă, pe care îl propune cititorilor, **Niculina Oprea**. Aducem, drept argument, poemul **O după-amiază de vară**, semnat de **Ayten Mutlu**: „Ramurile leagănă/ lumina copilăroasă a soarelui/ râsetele, plânsetele îndepărtate/ zănele de la ferestrele balconului -/ mama se prefăce că nu vede privirile mele// ea ignoră greierul, cântecul cucului/ ascuns în frunzișuri/ iar ziua care urmează se întinde fără conținere/ până la coșul cu rufe// ea aranjează mereu prosoapele întinse/ pe frânghia din spălătorie la fel de întinsă, -/ noi nu am văzut niciodată scutecele copiilor ei -/ deschide ușor clemele de pe frânghie/ și le prinde iar/ se retrage puțin/ pentru a-și privi anii prea lungi/ apoi, îndepărtându-se de viață,/ privirile i se tulbură,/ se așează și se pune să mângâie frunzele/ dafinului sălbatic pe care vine să-l ude// ca și când și-ar ascunde amintirile/ de cer,/ de soare,/ de dafinul sălbatic,/ de gălăgia mării,/ de greier// își aranjează basmauă ce-i ascunde/ părul,/ o mână de păr alb pe care-l păzește/ până în ziua în care va muri,/ în aceste clipe amare/ trag cu plăcere o dușcă//ea mi-a vorbit altădată/ despre un loc pentru mormântul ei,/ unul neted, înșorit, fără umezeală// reflectând la toate acestea o pasăre/ se așează/ pe marginea balconului,/ lăsând farmecul acestei după-amieze/ pe basmauă mamei mele/ îndată se înalță această pasăre/ pe care nu o voi mai putea revedea”

Anul IV, nr. 7 (34)/iulie 2014

Tot mai frecventele exproprii ale culturii române îl determină pe **Florentin Popescu** să noteze: „Probabil că Perpessicius, care a trăit pentru și întru Muzeul Literaturii, pe care l-a înființat, s-ar întoarce în mormânt dacă ar vedea ce se întâmplă astăzi cu instituția căreia i-a consacrat întreaga lui viață. Comori inestimabile (piese de mobilier, obiecte personale care au aparținut unor mari scriitori, manuscrise, multe dintre ele inedite, nenumărate alte mărturii privind viața spirituală din România ultimei sute de ani și chiar de mai înainte vor fi împachetate și depozitate la Casa Presei. Și teamă mi-i că vor rămâne uitate acolo nu se știe câtă vreme, departe nu numai de cei care ar dori să le vadă, ci și de către cei chemați să le studieze, să le pună în valoare, într-un cuvânt să le redea circuitul public.

Desigur, dacă Legea Retrocedării a impus evacuarea Muzeului Literaturii trebuie să i ne supunem (Nimeni nu e mai presus de lege!, cum zice și Constituția), dar acum vin întrebările neliniștitoare: Autoritățile nu puteau găsi o altă soluție? Nu se putea afla un spațiu adecvat, undeva în centru, într-o clădire care să poată fi vizitată și să rămână în circuitul cultural al Capitalei? Ne îndoim. Dacă ar fi fost vorba de vreo firmă care ar fi adus bani buni la buget, precis s-ar fi descoperit o clădire potrivită. Dar așa? Pe cine, pe care dintre cei ce conduc treburile țării și ale Capitalei să-l mai intereseze cultura, moștenirea scriitorilor, patrimoniul pe care ni l-au lăsat ei? (...)

Sau poate că în vâltoarea globalizării și a europenizării cu orice chip pe conducătorii noștri nu-i mai interesează nimic din ceea ce ține de specificul, de istoria, de moștenirea culturală a României? Se sperie, vorba cronicarului, gândul la o astfel de idee! Când ne vom trezi?”

(Continuare în pag. 29)

(Urmare din pag. 28)

Anul XI, nr. 6 (137)/ iunie 2014

♦ Comentând volumul **Liliane Corobca** *Epurarea cărților în România (1944-1964). Documente*, Ed. Tritonic, 2010, **Gheorghe Grigurcu** surprinde aberația inchiuzitorială a condamnării și neantizării cărților de către regimul comunist de la noi:

„Dar să vedem ce fel de titluri erau sacrificate. Dintr-un raport din 1950, aflăm: «Cronicul Româno-Moldo-Vlahilor, de Dimitrie Cantemir, Iași, 1835, Anastasimatar, trad. de Anton Pann, București, 1854, Istoria lui Numa Pompiliu, al doilea craiu al Romei, trad. din franceză de Alex. Beldiman, 1820, Manual de Istorie a Principatelor de Fl. Aaron, 1839, Povățuirea către economia de câmp, Buda, 1806, Gramatica Romano-Gallica, Buda 1833.» Dintr-un alt Raport din 1948: «S-au scos, fără nici un fel de alegere, absolut toate periodicele începînd cu Revista Curierul de ambe sexe a lui Heliade Rădulescu, Gazeta Transilvaniei, Dacia și altele și pînă la Analele Academiei Române și extrasele din Anale, pe care, indiferent de conținut, le-au retras din biblioteci pentru motivul, credem, că au caracter de periodicitate. La fel poate, a fost considerat și Dicționarul limbii române al lui August Treboniu Laurian care, apărînd treptat în fascicule, a fost considerat periodic.» Și încă: «S-au retras toți clasicii antici (Aristofan, Sallustius, Eschil, Helevetius (sic!), Sofocle, Xenofon, Cornelius Nepos, Cicero, Ovidiu, Titus Livius), unii din ei în ediții diferite românești și franceze.»

Nefasta listă continuă cu Lev Tolstoi, Anatole France, Fénelon, Lord Byron, Maupassant, Montesquieu, Alfred de Vigny, Émile Zola, Goethe. Criteriile enunțate alunecau așadar în delir. Dintr-un alt raport, din 1951: «bibliotecile au rămas golite de clasici, deoarece majoritatea edițiilor existente erau comentate de Adamescu, C. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Haneș etc., ale căror prefețe fiind prea ample nu se puteau scoate fără riscul distrugerii cărții». În alte texte de aceeași speță întâlnim numele unor T. Maiorescu, Xenopol, Iorga, Dobrogeanu-Gherea, Grigore Alexandrescu, Spiru Haret, C. Stere, Coșbuc, Caragiale, Goga, E. Lovinescu, G. Călinescu, Petre Pandrea, Mihail Ralea.”

Acum flăcările inchiuzitoriale par stinse, dar, în cenușă, reverberează foșnete ciudate...

♦ Superb autoironic textul lui **Alex Ștefănescu**, **Scrisul - un mod complicat de a cuceri femeile**. Iată cum sună, în viziunea criticului, obsedanta întrebare *De ce scriu?*: „Caut un răspuns în adâncul conștiinței mele. Vreau să trec dincolo de straturile de explicații convenționale care mi s-au sedimentat de-a lungul timpului în minte. Sap, sap, și dau doar de sterilitul mitologizărilor succesive, preluate de la alții sau practicate de mine, la diferite vârste, pentru a-mi lua avânt existențial ori pentru a mă apăra de dezaprobarea celor din jur.

De ce scriu? De ce dracu' scriu de o viață întreagă, când sunt atâtea altele de făcut pe lume? Mă uit în oglindă și văd un bărbat masiv, care ar putea să taie copaci în pădure sau să împingă un tun prin noroaiile patriei și care, în loc să se ocupe de așa ceva, stă toată ziua gârbovit la masa lui de scris, cu cearcăne

la ochi din cauza nopților nedormite, și combină la nesfârșit cuvinte.”...

♦ Publicând un eseu dintr-un volum în pregătire care tratează despre artele poetice, (**Urletul lui Allen Ginsberg și Molohul unei generații. De la Urletul la Poema chiuveței**) **Virgil Diaconu** trasează două paralele inegale ale postmodernismului: „Desigur, atât poezia optzecist-postmodernistă **Poema chiuveței** cât și poemul **Urletul** fac din cotidian obiectul lor, însă acest fapt nu le echivalează valoric. Poeziile diferă calitativ prin viziune. Și este vizibil faptul că viziunea lui Ginsberg este alta, cu totul alta decât cea a postmodernistului român. În timp ce poetul american surprinde o existență problematică, tensionată, dramatică, cu nervii întinși la maximum, viziunea lui Mircea Cărtărescu este devitalizată, intimistă, ironică, parodică, pusă pe glume, domestică, vegetariană și, în fond, total de-problematizată existențial. Ce a devenit poezia sub condeiul postmodernist al lui Cărtărescu? O poveste care își face personaj dintr-o chiuveță îndrăgostită, un joc cu mușama, borcanul de muștar, strecurătoarea sau cu gaura din perdea. Ce problematică existențială? Ce teme fundamentale, ce înălțări sau drame? - Chiuveța! Strecurătoarea! Gaura din perdea, borcanul de muștar, gândacii de bucătărie, așadar manelizarea universului domestic. Pentru postmodernistul Mircea Cărtărescu poezia a devenit ironizarea, bagatelizarea unui sentiment, un prilej de amuzament. Deși poezia postmodernistă a lui M.C. a fost scrisă în general sub ochii Molohului comunist, ea nu are conștiința existenței Molohului, iar dacă a avut-o în particular (și de bună seamă că a avut-o!), ea nu este trădată de nici un vers, de niciun nerv. În sutele de pagini ale poemului postmodernist *Levantul* nu găsești nicio aluzie, niciun scrâșnet de dinți. Și, deopotrivă, nu auzi nicio bătaie de inimă.”

Anul XIV, nr. 5 (383)/ mai 2014

♦ „De la Revoluție încoace sponsorizarea apariției revistelor literare a devenit o problemă. Scriam luna trecută, aici, că după 24 de ani nu s-a schimbat mai nimic, finanțarea minimă a revistelor literare a rămas în bătaia vântului, nu există o strategie publică de susținere a culturii scrise, cea care ne perpetuează memoria. (...) În 2006 se vorbea de «genocid cultural» în revistele literare eliminate din lista sponsorizărilor AFCN. În 2014, revistele literare sunt selectate la AFCN pentru finanțare pentru câteva luni (dintr-un an) tot de un juriu cu «ilustri necunoscuți» (ilustri care habar nu au cu ce se mănâncă literatura), exclusivist, discreționar (punctajul dat revistelor literare e hilar de-a dreptul).” - notează **Liviu Ioan Stoiciu** în articolul **Cine ne salvează viața culturală de la moarte?**

♦ Iată un posibil răspuns, din grupajul de poezii de pe următoarea pagină a revistei, semnat de **Isabela Drăghici**: „La hotarele țării/ tale este o cruce/pe care nu vrei/ s-o știi,/nu vrei s-o porți,/este un Christ/ pe care l-ai mai/ răstignit/ cândva...”

♦ **Leo Butnaru** îl prezintă, în traducere proprie, pe interesantul poet **Velimir Hlebnikov**, unul dintre întemeietorii futurismului literar rus, un călător însingurat de patimi în stepele necuprinsului: „Cu murmur, cu șuier, cu

lărmiure/ Păsările deja nu se mai înalță./ Ca o fremătătoare desfrunzire/ Ele nu-și iau zborul- n fiecă dimineață./ Cândva, penele tainic se ațineau-evantai/ După nori ca o aripă mare de ceață./ Fugar al științei fățarnice,/ Eu norului îi treceam pieziș prin față.” (**Ca un fugar...**).

Anul 51, nr. 537/ mai 2014

♦ **Marius Manta** (**Arșavir Acterian, mărturia unei conștiințe**) deschide, pentru cititori, paginile din jurnalul scriitorului de origine armeană Arșavir Acterian, personalitate de primă mărime a culturii române, care a avut șansa de a fi prieten apropiat cu Emil Cioran, Constantin Noica, Mircea Eliade și Eugen Ionescu, dar și neșansa de a suporta *rigorile* (fizice și spirituale) impuse de spațiul concentraționar comunist: „Deși acum par a mă contrazice - Arșavir Acterian, omul jurnalului, nu este neapărat omul unei epoci și nici nu intră în vreun tipar armean. El face însă figura unui om de un calm tulburător, dezinteresat de aici și acum. Undeva, în paginile cărții, pare să fie tulburat de lipsa unei identități cu mult mai vizibile: «Așadar, armenii continuă să fie în diaspora, asta și cu contribuția nevolnică a occidentalilor, care - deși au promis că vor reda după Primul Război Mondial pământul armenilor, răpit de turci - n-au făcut nimic din ce au promis. Nu s-a creat decât o minusculă Armenie Sovietică, necuprinzând nici măcar muntele Ararat, leagăn al unei înfloritoare civilizații, bucată de pământ în care armenii veniți din toate părțile lumii își aduc contribuția spre a acumula, ca într-o insuliță, documentele privitoare la mărețiile armenice de odinioară și spre a cultiva geniul și limba armenescă atât cât se poate face sub o riguroasă tutelă». Pagini de jurnal, pagini de literatură, mărturia unei conștiințe, nostalgia unei comunități.”

♦ În **Cronica Traducerilor, Ionel Săvitescu** comentează (sub titlul **Hitler văzut de contemporani**) două cărți mărturie despre dictatorul german, traduse în limba română în anul 2013: **Heinrich Hoffmann - Hitler așa cum l-am cunoscut** (**Însemnările fotografului personal al lui Hitler**), traducere din limba germană de Roland Schenn. Cuvânt - înainte de Șerban Papacostea, Ed. Corint, 2013 și **Erich Kempka - Ultimele zile cu Adolf Hitler** (Completări și explicații de Erich Kern). Traducere din limba germană de Catrina - Alexandra Ciornei, Ed. Meteor Press, 2013.

După cum scrie autorul comentariului: „cele două volume contribuie la mai buna cunoaștere a celui care a fost Adolf Hitler” dar, în egală măsură, ele conturează și adevăruri ce țin de memoria incomodă a istoriei. Iată, de exemplu, ce îi scria Churchill dictatorului german: „Dacă Anglia ar fi lovită de un dezastru național de proporțiile celui cu care s-a confruntat Germania, în 1918, l-aș ruga pe Dumnezeu să ne dea un om cu voință și cu capacitatea intelectuală pe care le aveți dumneavoastră”. Erich Kempka îl evocă pe același Churchill care îl elogia pe Hitler în prefața unei cărți: „Adolf Hitler este, probabil, cel mai mare european care a trăit vreodată”

(Continuare în pag. 30)

(Urmare din pag. 29)

Anul XIII, nr. 149/ mai 2014

◆ Gândurile inserate de **Theodor Codreanu** sub titlul **Numere în labirint (ianuarie - decembrie, 1986)** au concizia esențelor tari, extrase din monotonia existenței: „**8751** - *Nimic nu maschează mai bine declinul cuiva decât gloria*; **8793** - *Suprema libertate a omului e de a trăi conform naturii sale. Dar oamenii au făcut ca natura însăși să nu mai fie liberă. Pot fi satisfăcuți: au ajuns s-o «cucerească».* E o izbândă care atestă infinita mizerie narcisiacă a omului, cea care-l frustrează de libertate; **8800** - *Va putea învăța omenirea ceva de la Cernobâl? Dar de la Hiroshima a învățat? Hidoșenia faptei din urmă a stat în scopul premeditat. Cernobâl poate fi asimilat cu un accident nefericit. Două experiențe la antipod, dar cu consecințe similare. Nimeni nu poate garanta că accidente pot fi evitate, cu atât mai mult cu cât tehnologiile nucleare deja au intrat în faza de îmbătrânire, de stereotipie care adoarme, volens-nolens, vigilența umană. Accidentele, de aceea, se vor înmulți, așa cum se înmulțesc cele rutiere pe măsură ce se perfecționează tehnologia automobilistică. Vezi și distrugerea navei spațiale americane. Acestea sunt semne pe care oamenii, în trufia lor, nu le pricep. Începem să fim sufocați de inutilul care se erijează în util și asta ne va duce la pierzanie. Maxima lumii a devenit, nu doar pentru un individ, după noi potopul. Văd clipa când Pământul va intra în rândul surorilor ei din sistemul solar, o planetă fără viață.*”

Anul XIII, nr. 150/ iunie 2014

◆ Spiridon Popescu, în grupajul din Oglinda, ne-a amintit talentul său și ironia voios-amară, căroră li se datorează poezia antologică **Doamne, dacă-mi ești prieten** („Doamne, dacă-mi ești prieten,/ Cum te lauzi la toți sfinții,/ Dă-i în scris poruncă morții/ Să-mi ia calul, nu părinții./ Doamne, dacă-mi ești prieten,/ N-asculta de toți zurluii,/ Dă-i în scris poruncă morții/ Să-mi ia calul, nu copiii./ Doamne, dacă-mi ești prieten,/ Nu-mi mai otrăvi ursita,/ Dă-i în scris poruncă morții/ Să-mi ia calul, nu iubita./ Doamne, dacă-mi ești prieten,/ Cum susții în gura mare,/ Moaie-ți tocul în cerneală/ Și-nainte de culcare// Dă-i în scris poruncă morții,/ Când și-o ascuți pumnalul,/ Să-l înfigă-n mine, Doamne,/ Și să lase-n viață calul.”).

Iată un nou poem, din grupajul apărut în revista vrânceană: **(Priviți, această ghilotină):** „Priviți, această ghilotină/ de azi încolo e a voastră./ V-o dăruiesc (conform sentinței)/ spre-a mă ghilotina mereu;/ M-am condamnat atât de aspru,/ să poată zilnic să se vadă/ Că nu e nici măcar o pată/ de roșu, în lăuntru meu./ Dacă va obosi călăul/ aduceți altul, cât mai grabnic,/ Să nu se piardă nici o clipă./ căci timpu-i prețios, știți bine,/ Iar de se va toci vreodată/ oțelul, vă implor, prieteni:/ Nu dați decret de grațiere —/ decapitați-mă cu mine!”

Corina Militaru**EXAMENUL**

Am ajuns prea devreme. Păi da, meteahnă veche! Astfel am obișnuit o viață întreagă. Ca oricărui militar de carieră, mi s-a pretins în primul rând punctualitate, apoi să respect ordinele fără să mă plâng. Și am primit o sumedenie, dar am și dat, odată cu avansarea. De la nivelul zero, urcând cu ambiție treaptă după treaptă, am ajuns în vârful ierarhiei numai și numai prin efortul propriu. Ce timpuri! Nimeni nu mișca în fața mea. Am fost cineva, odată... Și acum sunt! Toți cunoscuții mă salută încă: „Să trăiți, domnule amiral!” Ca să fiu sincer, nici nu vreau să mă las atâta vreme cât pot rezolva orice problemă, ca în toată cariera mea de altfel. Doar soția cârcotește întruna. Tot insistă că îmi creez singur dificultățile, pe urmă mă împotmolesc, strig după ajutorul fiului meu și în final, afirmă ea, mă laud că eu le-am soluționat. „Te amăgești!” mă judecă încontinuu, îndemnându-mă: „Găsește-ți și tu o ocupație potrivită vârstei tale!” Eh, s-a blazat. Uită că viața tihnită de azi o datorează neastâmpărului meu.

De la o vreme, nu știu de ce, toate parcă-mi merg pe dos. Mai întâi accidentul, apoi doctorul acela care n-a vrut să-mi facă rețetă pentru ochelari. Caraghios arab, sau ce nație o fi! Nici să vorbească românește nu știe. Auzi! „Nu dau la tine nimic! Tu operat. Cataractă!”

Am aflat că o să-i vină rândul și ochiului stâng când l-am operat pe dreptul, însă nu credeam că se va întâmpla așa curând. Cu toate acestea nu operația mă îngrijorează în clipa de față. O scot eu la capăt! În schimb, cu examenul am emoții. Am parcurs o sumedenie de teste, am recitit legislația rutieră, însă... Prostii, la urma urmei sunt șofer de cincizeci de ani! Trebuie să mă descurc; am trecut cu brio toate examenele din viața mea. Și au fost destule. Totuși, ce bine ar fi fost dacă nu se întâmpla accidentul. Nici măcar n-am fost eu vinovat, dar unde mai vezi dreptate în ziua de azi. Degeaba i-am tot explicat polițistului că eu m-am asigurat când am ieșit de pe strada aceea blestemată. M-am oferit să-i fac și schiță ca să priceapă cum a apărut ăla, de niciunde, și m-a lovit din stânga. Degeaba, el o ținea una și bună că eu am greșit. Astfel, m-am ales cu amendă, mașină și-fonată, și cel mai grav, suspendarea carnetului de conducere pe trei luni. Când îmi făceam socoteala că, în final nu-i mare lucru să țin un timp mașina în garaj, mi-a trântit cu un rânjet satisfăcut - așa mi s-a părut mie - vestea că trebuie să dau examen și dacă nu-l iau, adio carnet.

Iată-mă deci, așteptând să intru în sală. În jurul meu s-au adunat deja colegii mei, majoritatea niște țânci. Nu prea mă simt în largul meu. Deodată mă cuprinde agitația și înfrigurat cercetez chipurile dimprejur, sperând să n-o descopăr pe Alina printre tinerii de acolo. Nepoata mea a picat sala, urmând s-o dea din nou. Slavă Domnului, nu azi! Răsuflu ușurat și totodată simt iarăși ciudă pe fiică-mea. Mi-a povestit pățania întregului neam. Am întrebat-o: „Chiar trebuia să le spui tuturor?” iar ea mi-a răspuns nonșalant: „Ar fi trebuit să tac? M-au întrebat ce mai faci și le-am spus!” Am luat foc: „Păi, asta fac eu? Altceva n-ai găsit de vorbit?” „Lăsa, nu-i nimic!” m-a mângâiat duios. „Nu-i nimic, nu-i nimic... Ba este!” mă cert cu ea în gând. Cum mai pot eu să-i explic Alinei despre abordarea cu maximă responsabilitate și seriozitate a unui examen, dacă nu reușesc astăzi.

„Hai, tataie!” mă îndeamnă cineva și atunci observ că ușa s-a deschis. Tataie! M-am obișnuit să mi se spună astfel. Prima oară a fost mai greu. O vânzătoare, o fetișcană bine cunoscută deoarece cumpăram adeseori de la ea, m-a întrebat într-o zi, acum mulți ani: „Ce-ți dau tataie?” Șocat și revoltat în aceeași măsură, mi-a venit să sar peste teighea, la gâtul ei. Bineînțeles că doar am replicat bătos: „Cui îi spui tu, tataie?” Senină s-a jutificat: „Nu văd cu ce v-am jignit!” Nici până acasă nu mi-a trecut indignarea și de cum am intrat pe ușă, m-am văitat soției: „Auzi, dragă, fetișcana aia de la magazin mi-a zis tataie! Fierb de nervi!” În loc să mă compătimească, m-a întrebat râzând: „De ce te deranjează?” „Păi ce, eu sunt moș?” m-am ambalat și mai mult, apoi replica ei m-a amuțit: „Dar ce ești? Uită-te în oglindă!” Cu timpul m-am obișnuit. Acum toată lumea îmi spune tataie și chiar a început să-mi placă.

Intru în sală și polițistul supraveghetor mă îndrumă spre calculatorul meu. Ocup disciplinat locul indicat. „Ciudată generație!” mă minunez, urmărind un tânăr slab, înalt, purtând niște blugi cu turul foarte jos, căruia parcă-i cedau articulațiile de la genunchi la fiecare pas. Priveliștea mă irită așa că, îmi concentrez atenția asupra pupitrului din fața mea, gândind că peste câteva minute voi fi liber. Abia aștept să ajung acasă să mă odihnesc. Caut mausul, însă fără succes. Sunt gata să mă impacientez când îmi vine o idee. Touch-screen. Nu sunt chiar așa perimat. Apoi îmi amintesc de agentul care m-a programat. „Deci chiar și-a bătut joc de mine, dar lasă că și eu i-am zis-o!” mă amuz în sinea mea. „Cu șoarecele știți?” m-a chestionat vădit ironic, după ce i-am explicat ce doresc. „Îi, ce-i aia?” m-am prefăcut că nu înțeleg. „Cu șoarecele... Mausul!” a explicat el. „Ah, mausul! ăla de se leagă la...” „Da, la calculator! Nu are rost programarea dacă nu vă descurcați.” Atunci i-am dat lovitura de grație: „Păi... Măi bădie! Când lucram eu pe computer tu te jucai în țărână!” Cu toate că nu i s-a sters zâmbetul zeflemitor de pe chip, n-a mai avut nicio replică. Și-a făcut datoria în tăcere.

De fapt, abia acum două luni am pornit să descopăr lumea calculatoarelor, sub îndrumarea fiicei mele pe care o solicit la orice oră, mai ales că eu nu cunosc nici un strop engleză. Ce să fac când îmi afișează câte un mesaj din care nu înțeleg nimic? O sun, i-l citesc pe litere, iar ea întotdeauna mă descurcă. Nu s-a plăns niciodată.

În sfârșit ni se dă startul. Trec codul de bare prin dreptul luminii roșii de sub monitor, se deschide fereastra cu datele personale și le verific după cum am fost învățat. Nu de alta, dar n-aș vrea să beneficieze altcineva de performanța mea! Sunt deodată foarte încrezător în cunoștințele mele. Aleg limba pentru examinare, româna fără discuție, apoi după cele câteva secvențe de acomodare, mă lansez. O întrebare, două, trei, constat că nu este deloc greu, merg mai departe, mai departe, însă subit sistemul mă declară respins. Nu înțeleg nimic. Nici nu am terminat testul! Pumnul mi se strânge și abia îmi stăpânesc dorința de a izbi această mașinărie hotărâtă, se pare, să-mi stea în cale. Indignat, dau să vociferez. Nu apuc fiindcă polițistul este deja lângă mine, poftindu-mă să părăsesc sala pentru moment. Mă ridic și parcă purtând pe umeri - și așa împovărați de cei optzeci și doi de ani - greutatea întregii lumi, părăsesc încăperea. De undeva din mintea mea strivită de proaspătul eșec, incolțește gândul că poate ar fi mai relaxant să folosesc taxiul de azi înainte.

Festivalul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Mizil

EDIȚIA A VII-A, 2014

REGULAMENT MODIFICAT

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VIII-a a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: poezie și proză. Pot participa creatori de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă, afiliere la U.S.R. sau alte asociații literare. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele trei premii la ultimele 3 ediții ale festivalului. (Pot participa însă cei căroran li s-a acordat premiul în bani, pentru neprezentare la festivitatea de premiere).

Lurările vor fi expediate (în format electronic) la adresa de e-mail: revista.fereastra@gmail.com sau lmanailescu@gmail.com (Adresă de rezervă: codrin_lum63@outlook.com;

Atenție!: toate adresele redacției pe yahoo au fost blocate. Din acest motiv concurenții care nu au primit confirmarea primirii materialelor sunt rugați să le retrimită) sau prin poștă - pe CD - la adresa: Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13 A, Mizil, județul Prahova, până la 15 septembrie 2014 (data poștei)

Textele vor fi culese în Times New Roman, corp 14, cu diacritice (cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză sau 15 poezii).

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru).

Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespon-

dență (poștă, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm. (pentru a permite reproducerea ei în revistă)

Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscriserea textelor la jurizare) Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

Juriul (președintele juriului - scriitorul **Adrian Alui Gheorghe**, membri juriului - **Emil Proșcan**, primarul orașului Mizil, **Valeria Manta Tăicuțu**, **Loredana Dalian**, **Emil Niculescu**, **Nicolae Tăicuțu**, **Lucian Mănăilescu** - membri U.S.R.) va acorda următoarele premii: **Marele Premiu Ahata Bacovia**, **Premiul George Ranetti** pentru poezie, **Premiul Spirea V. Anastasiu** pentru poezie, **Premiul revistei Fereastră** pentru poezie, **Premiul Gheorghe Eminescu** pentru proză, premiul **Leonida Condeescu** pentru proză, **Premiul revistei Fereastră** pentru proză. De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, sau sponsori.

Jurizarea se va face astfel: Fiecare membru al juriului va nota primele 15 texte, în ordine valorică, la fiecare secțiune (cel mai valoros text primind 15 puncte, cel de al cincisprezecilea un punct). În final punctele se vor cumula și vor fi stabilite premiile, a căror valoare totală însumează minimum 5.000 roni. Premiile acordate de reviste și sponsori vor fi jurizate de către reprezentanții acestora.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2014, urmând să confirme prezența. În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

Nr. 4 (85)
ANUL XI
Mai - Iunie / 2014
5 lei

FEREAȘTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13 A;

TELEFOANE: 0244251144

Director - 0722653808

Redactor șef - 0769210763

E-mail: lmanailescu@yahoo.ro

DIRECTOR:

Emil PROȘCAN

REDACTOR ȘEF:

Lucian MĂNĂILESCU

REDACTORI:

Emil NICULESCU

Florin URSULEANU

Mihai LOVIN CAȘOCA

CORESPONDENȚĂ:

Maria Cornelia TOMA

Nicoleta TUDORACHE

AUTORII (În ordinea paginilor):

♦ **Emil Proșcan** (pag. 1, 2, 7) ♦ **Adrian Alui Gheorghe** (pag. 1, 3-4) ♦ **Lucian Mănăilescu** (pag. 1, 3, 13) ♦ **Leonard Ancuța** (pag. 2) ♦ **Valeria Manta Tăicuțu** (pag. 5) ♦ **Florentina Loredana Dalian** (pag. 6) ♦ **Nicolai Tăicuțu** (pag. 8) ♦ **Emil Niculescu** (pag. 9 - 12) ♦ **Radu Părpăuță** (pag. 14) ♦ **Baki Ymeri** (pag. 15 - 16) ♦ **Sil-**

via Bitere (pag. 17) ♦ **Dan Niculescu** (pag. 17) ♦ **Aurel Ganea** (pag. 18 - 20) ♦ **Dumitru Ichim** (pag. 20) ♦ **Elena Hanganu** (pag. 21) ♦ **Rodian Drăgoi** (pag. 21) ♦ **Dumitru Pană** (pag. 22) ♦ **Dan Sandu** (pag. 22) ♦ **Tania Niculescu** (pag. 23) ♦ **Adi Sfinteș** (pag. 23) ♦ **Mihaela Aionesei** (pag. 23) ♦ **Anișoara Iordache** (pag. 23) ♦ **Dorin Mureșan** (pag. 24 - 26) ♦ **Ion Roșioru** (pag. 26) ♦ **Florin Ursuleanu** (pag. 27 - 30) ♦ **Vlad Sibechi** (pag. 21) ♦ **Deniz Otay** (21) ♦ **Mariana Popescu** (pag. 21) ♦ **Florin Ursuleanu** (pag. 22, 30) ♦ **Adi Sfinteș** (pag. 22) ♦ **Corina Militaru** (pag. 30), ♦ **Iulia Ivanciuc** (pag. 32).

Fotografii,
tehnoredactare computerizată:

Lucian MĂNĂILESCU

ISSN 1844 - 2749

CONCURS DE CREAȚIE LITERARĂ „Vasile Voiculescu”

Direcția Județeană pentru Cultură Buzău organizează ediția 2014 a Concursului Național de Creație Literară „Vasile Voiculescu” (proză, publicistică, poezie publicate în volume, în perioada septembrie 2013 – septembrie 2014).

Cei interesați vor trimite câte 3 volume pe adresa instituției: **Bulevardul Nicolaie Bălcescu nr. 48**, până la data de 15 septembrie a.c. (data poștei).

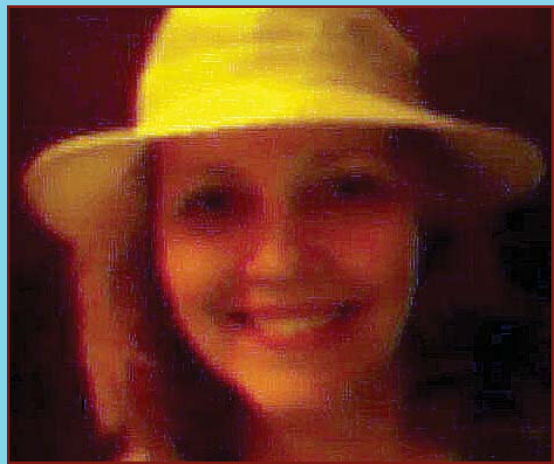
Juriul va fi format din reprezentanți ai organizatorului și ai partenerilor acestuia (U.S.R, Consiliul Județean Buzău, Primăria municipiului Buzău, Centrul județean pentru Cultură și Artă, Biblioteca județeană „Vasile Voiculescu” Buzău și Primăria comunei Pârscov

Se vor acorda:

Un **MARE PREMIU**, în valoare de **1500 lei**, din partea Consiliului Județean Buzău și trei **PREMII NAȚIONALE „VASILE VOICULESCU”** în valoare de 1000 de lei, câte unul pentru fiecare secțiune (poezie, proză și publicistică).

Informații suplimentare se pot obține la sediul organizatorului, sau telefonic la numărul : 0238/723.050 – Direcția județeană pentru Cultură Buzău - See more at: <http://revistaava.ro/concurs-de-creatie-literara-vasile-voiculescu/#sthash.P0F5dTRx.dpuf>.

POEZIE ÎN CONCURS

Julia Ivanciuc

poetul

el și amintirea lui de demult
bântuindu-i prin coaste,
sângele lui preschimbându-și culorile
din roz galben-auriu
rarefiindu-se mai apoi șerpuitor
ca un fulger îndreptat către cer
ochii lui hidos întorși sfredelindu-și miezul,
străpungând mai departe prin inimile lui
abundent carnoase, pleznindu-le
până când își arată sămburii,
mai adânc prin sămburi
până la urma sărată de pe buzele lui

și el strâns înlăntuit
cu amintirea lui cea de demult
el prostul nimic neștiind
din toate acestea

poate că m-ai uitat

cufundat printre celeste zăpezi
poate că m-ai uitat sau poate că începi
să mă uiți poate că sinapsele toate
au explodat în spațiu lalolalta cu meteoriții
uneori însă vârful piciorului tău
atinge vârful gândului meu
și orga de sticlă
la care ești conectat cu toate
organele tale vitale îngerești
respiră mai amplu, cam ca într-un preludiu
în mi bemol minor de bach

îmi amintesc steaua ta stingheră
cu capul ușor înclinat spre umărul drept
cum pâlpâia acolo, printre măruntaiele
norilor așteptându-și rândul la malaxor
laolaltă cu pălăria de fetru cămașa verde
și pipotele porumbeilor de-a valma

mașinăria

era un paralelipiped dreptunghic cu volumul
de șaptesprezece mii cinci sute șaiszeci și unu
centimetri cubi iar laturile lui din fier-carbon
erau
cu câte două clonțuri la fiecare capăt amovibil
la bază un bloc de granit în amestec
cu ciment alb
înăuntru bătea o inimă de miel

ca și cum aș fi o vorbă

iubește-mă ca și cum eu aș fi o vorbă,
ca și cum acea vorbă ar fi ultima vorbă
în care ți-ai putea îmbrăca inima
mai subțire decât cămașa ta
pământie, totuși mai roșie
decât inima ta însăși.
iubește-mă cu vorbe roșii,
sperie universul nemișcat,

ceartă zilele care nu umblă ci se lasă peste noi
ca la-nceputul vremurilor când timpul
fecunda pietrele cenușii și acestea nășteau
pterozauri. azvârle-mă
peste slava lui, iubește-mă ca și când
timpul s-ar naște din inima ta

ecou

mă auzi auzi auzi peste ere
și roiuri de stele casiopee,
pe sub trena Domnului Doamne,
la sud de mărul plin de roade,
peste luna de amnar cu umbre de chihlimbar,
printre suflete călătoare
către marea cea mare,
peste turma de șoapte
și visele de lapte
te strig mă auzi auzi auzi geamăna
sunt geamăna geamăna geamăna ta

de ce stă flamingo într-un singur picior

tată atotule, vin la Tine să-Ți mai spun
o poveste tristă
cu rime anapoda despre un flamingo decupat
dintr-un apus de soare. Același flamingo

cocoșat
pe același singur picior, același apus incendiar
cu mult oranj
de pe ilustratele de lac în culori pastel
de ce stă flamingo într-un singur picior?
mă doare de el cum stă expus și nou-născut
cu un miel lipit pe fiecare retină
și sternul strâmb și falangele zdrobite
în balta calduță și stacojie și sălcie.
mi s-au dus lacrimile în jos pe sinusuri, pe gât,
prin atrii și ventricole de milă
și cui să spun dacă nu Ție, tată atotule?
Ție, impregnat cum ești pretutindeni
în celulele mele, Ție, tatăl flamingilor.
am văzut crima, era roșie și înzorzonată și țipa
am fugit mărturisesc am aruncat piatra
și mâna pulsa încă fierbinte. trăia. m-am ascuns
într-un oraș subteran am trăit cu cârțile mate
ani buni și acum vin înaintea Ta

cu această poveste tristă:
un om cu pielea de mușama gri a venit
la tatăl vulpilor
și al lui van gogh și al portocalelor
să întrebe de ce stă flamingo într-un singur
picior

vorbele

peste sămburele de lumină
montat în broșa mea
vorbele mute și vorbele tari
sunt ca o epidermă de sticlă
uneori limpede alteori mată
dar mereu sârguincioasă
de strajă, ca și cum lumina
ar zbura de la mine,
ca și cum lumina montată pe broșa mea
ar fi un fluture fragil filigranat
în veci nerăbdător să migreze
cu roiurile cerești
ele numai, vorbele, rămân
să mărturisească

metamorfoză

mamă, iată-mă pe mine:
o femeie aidoma ție,
mușcându-mi buzele arse,
scuipând rumegușul lacrimilor
îndelung mestecate.
otrava lor roșie țipă, mamă,
prin hățușul venelor mele cele unduitoare
ca apele mării celei mari

așchiile oaselor mele astrale
îmi dor ființa

voi plezni oglinda ta, mamă a născuților!

în carnea mea plâng greu
blestemele tale,
ca niște ploi pământii peste aripi
îmi plâng.
ci iartă și iartă și iartă,
mamă a celor văzute,
nașterea mea pe aceste dăre de scrum
și oblojește-mă
în rotunjimea cuvintelor

rugăciune

suflă tristețea de pe mine,
tată prea-bun, căci uite, sunt mică
printre înțeleșurile lumii
și de-ar fi să mă-nalț oricât pe vârfuri,
nu pot să prind
nici măcar o stea.
tristețea e pământie
iar eu un sămbure de lumină,
doar un copil de lumină sunt, tată!

ubicuitate

iubirea ta m-a transformat în zeiță: pot fi aici
și pot fi cu tine în același timp. când tu
ești la birou și ai o ședință, eu mă dezbrac
de piele

ca o șopârlă uriașă de marzipan roz
și îți pătrund prin urechea dreaptă, mă atâr
de gândurile tale ca de niște liane
și cobor pe un tobogan lăsat mie spre amintire
de bunica Ariadna, soră bună cu Hipolita
și vară de-a doua cu Marilyn Monroe.
mă strecur prin vena cavă în atriul stâng.
îmi lipesc urechea de perete și ascult
cum curge viața prin tine, tumultoasă

ca un concert
de Rachmaninov, și liniștea ramifică arbori
prin mine iar bucuria mă împinge
către atriul drept,
apoi de la un ventricol la altul
ca-ntr-un carusel amețitor și abia
când începi să sughiți
mă opresc și aștept cuminte să mă reinventezi

din tranșee cu drag

din tranșee cu drag, scria soldatul
m-am îndrăgostit de ea
cum trecea absolut trandafir
cu ochi mari și un aer absent
de adolescență eternă. trecea
pe deasupra batalioanelor
senină și mătăsoasă,
negrăit de diafană,
ivorie și sublim parfumată,
și toți o doreau dar ea
nu avea ochi decât pentru mine.
Altimetrul indica trei mii de metri
cu o anvergură a aripilor de unșpe virgulă nouă
și ea plutea, plutea
în vreme ce eu, eu ca un nebun
alergam, alergam după umbra ei
peste câmpul cu maci,
prin labirint, odată cu împărăteasa cârțițelor,
peste palatul potala de pe platoul tibet,
în jungla australiană,
în stația mc murdo din antarctica
sau peste ittoqqortoormiit din groenlanda
ea nu avea ochi decât pentru mine
dar ea, deși era trandafir
și nespuse de grațioasă
avea gust sărățiu de sânge

